

Voortgangsmeting Hervormingsagenda

Colofon

Inhoud

BMC in opdracht van VNG

Auteurs

Hanneke Vervoort

Hèlen Heskes

september 2026

Inhoud

Voorwoord	4
1 Managementsamenvatting	5
1.1 Inleiding en context	5
1.2 Voortgang op het versterken van de sociaal-pedagogische basis en lokale teams, terugdringen van gespecialiseerde hulp hardnekkig knelpunt	5
1.3 Opgaven voor gemeenten en jeugdzorgregio's	6
1.4 Meten van inhoudelijke en financiële effecten is een weerbarstige opgave	6
1.5 Voortgang sinds de startfoto ten aanzien van de vier prioriteiten	6
2 Inleiding	9
2.1 Aanleiding en doel van het onderzoek	9
2.2 Context en afbakening van het onderzoek	9
2.3 Onderzoeksvragen	10
2.4 Aanpak en beknopte methodologische verantwoording	10
2.5 Leeswijzer	11
3 Voortgang en knelpunten per prioriteit	12
3.1 Gemeenten versterken de sociaal-pedagogische basis; randvoorwaarden knellen	12
3.2 Krachtige beweging naar stevige lokale teams, gemeenten zien voor zichzelf nog een grote opgave	15
3.3 Gemeenten nemen maatregelen om jeugdhulpgebruik terug te dringen en missen daarbij landelijke kaders	24
3.4 Afbouw van gesloten en residentiële zorg vordert op beleidsniveau, maar alternatieven voor jongeren ontbreken in de praktijk	28
3.5 Conclusie op de voortgang	29
4 Inhoudelijke en financiële effecten	33
4.1 Het meten van inhoudelijke en financiële effecten is een weerbarstige opgave	33
4.2 Knelpunten bij het in kaart brengen van inhoudelijke en financiële effecten	36
5 Vooruitblik: De opgave tot 2028	40
5.1 Beleid staat, voortgang per gemeente afhankelijk van hun startpositie	40
5.2 Opgaven voor gemeenten en jeugdzorgregio's	43
5.3 Stelselbrede randvoorwaarden en landelijke opgaven	45
Bijlage 1: Overzicht resultaat regio's	47
Bijlage 2: Overzicht resultaten gemeenten	65

Voorwoord

Sinds de start van de Hervormingsagenda Jeugd hebben gemeenten en jeugdzorgregio's veel werk verzet. Als we de balans opmaken in dit concept voortgangsonderzoek, zien we opbrengsten waar we als gemeenten absoluut trots op mogen zijn. We zien door het hele land een krachtige beweging naar stevige lokale teams, die steeds vaker voor alle leeftijden (0-100 jaar) klaarstaan en waarbij in een meerderheid van de gemeenten al direct zélf hulp wordt geboden. Ook wordt er breed en actief geïnvesteerd in de sociaal-pedagogische basis, met een sterke focus op het onderwijs, het jongerenwerk en de kinderopvang. Daarnaast werken regio's onverminderd hard aan de afbouw van gesloten jeugdzorg, en wordt de methodiek van de verklarende analyse in toenemende mate ingezet om uithuisplaatsingen te voorkomen. Dit zijn belangrijke stappen richting een betere en meer normaliserende jeugdzorg.

Tegelijkertijd beseffen we dat we er nog niet zijn. De transformatie van de jeugdzorg is bij uitstek een proces van de lange adem. De komende jaren staan we lokaal en regionaal nog voor forse opgaven. Zo moeten we onze processen verder stroomlijnen, capaciteitsproblemen het hoofd bieden en, heel cruciaal, zorgen voor voldoende passende, kleinschalige woonvoorzieningen en alternatieven voor de residentiële jeugdhulp. Daarnaast merken we steeds vaker dat er meer fundamentele wijzigingen nodig zijn en er betere landelijke kaders moeten komen rondom de sturing op de specialistische jeugdhulp en de reikwijdte van de jeugdhulp.

Om deze toekomstige opgaves te kunnen verwezenlijken en de doelen uit de Hervormingsagenda Jeugd te behalen, hebben we nadrukkelijke inzet en steun van andere partijen nodig. Van het Rijk verwachten wij structurele financiële middelen in plaats van incidentele gelden, evenals heldere landelijke kaders en wetgeving rond afbakening. Zonder deze randvoorwaarden stagneert de lokale inzet of loopt het zelfs vast. Daarnaast vragen we externe verwijzers, zoals huisartsen en de jeugdbescherming, om samen met ons als poortwachter op te treden en actief in te zetten op normalisering in plaats van medicalisering. Van zorgaanbieders vragen wij om de noodzakelijke transformatie naar kleinschalig en ambulant aanbod versneld vorm te geven en over de schotten van hun eigen domein heen te kijken. Tot slot vraagt dit alles om een maatschappelijke cultuuromslag: we moeten als samenleving weer accepteren dat stress, tegenslag en verdriet normale, leerzame onderdelen zijn van het opgroeien.

Met de grote energie in het land, kijk ik vol hoop en vertrouwen naar de toekomst. Laten we samen schouder aan schouder blijven werken aan een sterke, inclusieve samenleving waarin kinderen de kans krijgen om gezond, veilig en kansrijk op te groeien.

Ingrid Hoogstrate

Directeur Inclusieve Samenleving, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

1

Managementsamenvatting

1.1 Inleiding en context

De [Hervormingsagenda Jeugd](#) heeft een looptijd van 2023 tot 2028 en bevat breed gedragen afspraken om de jeugdzorg inhoudelijk te verbeteren en financieel houdbaar te maken. Eind 2023 zijn in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) data verzameld voor een zogenaamde '[startfoto](#)' van hoe jeugdhulpregio's en gemeenten er op dat moment voor stonden. Met het oog op de naderende tweede beoordeling van de [commissie Van Ark](#) in 2027, heeft de VNG aan BMC gevraagd om opnieuw de balans op te maken. Dit voortgangsonderzoek heeft tot doel om in kaart te brengen welke stappen jeugdzorgregio's en gemeenten inmiddels hebben gezet, waar de hardnekkige knelpunten liggen en welke opgaven er nog resten voor de resterende looptijd van de Hervormingsagenda.

Dit onderzoek brengt de stand van zaken in kaart ten opzichte van de 'startfoto' op de vier prioriteiten uit de [routekaart](#) van de Hervormingsagenda waar het primaire eigenaarschap bij gemeenten en regio's ligt:

1. Het versterken van de sociaal-pedagogische basis.
2. Het creëren van stevige lokale teams.
3. Het terugdringen van het gebruik van aanvullende jeugdhulp.
4. Het zorgen voor minder uithuisplaatsingen en minder gesloten jeugdhulp.

Deze rapportage vormt de geaggregeerde weergave van de antwoorden van de jeugdhulpregio's en gemeenten. Aan het onderzoek is deelgenomen door 308 van de 342 gemeenten (90%) en door alle 41 jeugdzorgregio's (100%), aangevuld met tien verdiepende interviews waarin in totaal zes regio's en negen gemeenten gesproken zijn.

1.2 Voortgang op het versterken van de sociaal-pedagogische basis en lokale teams, terugdringen van gespecialiseerde hulp hardnekkig knelpunt

Gemeenten en regio's hebben de afgelopen jaren beleidsmatig veel werk verzet. De strategische koers en visiedocumenten staan in de basis stevig op papier en met name daar waar het gaat om het verstevigen van de sociaal-pedagogische basis en de lokale teams is veel voortgang geboekt. De daadwerkelijke transformatie is volgens gemeenten en regio's echter een proces van de lange adem. Hoe groot de opgave voor de komende periode door hen wordt ingeschat, hangt sterk samen met hun lokale startpositie. Waar nieuwe of aanvullende richtlijnen (zoals het Convenant stevige lokale teams) in de ene gemeente aansluiten bij wat men al deed, is dat voor een andere gemeente een veranderopgave die nog vorm moet krijgen.

Gemeenten proberen de instroom naar gespecialiseerde jeugdhulp te beperken door in te zetten op normalisering, scherpere verordeningen en betere afstemming met het onderwijs, externe verwijzers en de sociaal-pedagogische basis. Deze transformatie stagneert echter door structurele belemmeringen, zoals het gebrek aan duidelijke landelijke kaders en de aanhoudende maatschappelijke neiging om opvoedproblemen te medicaliseren. Ook verwijzingen door externe verwijzers en de noodzaak voor

ongecontraheerd maatwerk hebben invloed op de mogelijkheden van gemeenten voor het terugdringen van gespecialiseerde jeugdhulp. Door dit alles blijft de sturing op de reikwijdte van de zorg vanuit gemeenten lastig. Dit vraagt volgens gemeenten en regio's om samenwerking met veel actoren en een duidelijke richting vanuit landelijke kaders.

1.3 Opgaven voor gemeenten en jeugdzorgregio's

Gemeenten en regio's rapporteren voor zichzelf opgaven tot het einde van de looptijd van de Hervormingsagenda Jeugd die gaan over het optimaliseren van de procesmatige en organisatorische inrichting, het organiseren van passende alternatieven voor residentiële jeugdhulp, het aanbrengen van samenhang in lokale en regionale processen, en het vinden van een antwoord op schaarste in mensen en middelen.

Daarnaast benoemen zij een aantal stelselbrede randvoorwaarden en landelijke opgaven die buiten hun eigen invloedssfeer liggen. Daarbij gaat het ten eerste om het vrijmaken van structurele middelen. Gemeenten geven aan dat zij zich momenteel in een financiële spagaat bevinden, omdat het ontbreken van structurele middelen en de aanhoudende budgetdruk investeringen in de basis en lokale teams en de opbouw van alternatieven belemmeren. Zij missen daarnaast duidelijke kaders door het Rijk, bijvoorbeeld over wat wel en geen jeugdhulp is en een eenduidige definitie van kernbegrippen zoals 'basishulp' en 'sociale basis'. Andere randvoorwaarden zijn commitment aan normalisering en gezamenlijke poortwachter door verwijzers, transformatie van het aanbod en intersectorale samenwerking door zorgaanbieders, en een cultuuromslag en acceptatie van begrenzing in aanbod en mogelijkheden door de samenleving.

1.4 Meten van inhoudelijke en financiële effecten is een weerbarstige opgave

Het meten van inhoudelijke en financiële effecten van de voortgang op de Hervormingsagenda is voor gemeenten en regio's een weerbarstige opgave. Sturing vindt in de praktijk voornamelijk plaats op procesindicatoren, bereik en prognoses.

Ondanks dat het in beeld brengen van effecten moeilijk blijkt, geeft een aantal gemeenten en regio's hier wel goede voorbeelden van. Dit zijn gemeenten en regio's waarbij het bijvoorbeeld lukt om meer capaciteit op het verzamelen en analyseren van gegevens in te zetten. Dat effecten voor de meeste gemeenten en regio's lastig in beeld te brengen zijn, heeft verschillende redenen:

- Het tijdspad is te kort om de effecten van ingezette maatregelen nu al te kunnen meten.
- Gemeenten en regio's constateren een 'waterbedeffect' dat het meten van effecten complex maakt: besparingen aan één kant leiden tot kosten op een ander vlak.
- Het aantonen van causaliteit is vrijwel onmogelijk/Causaliteit is lastig aan te tonen.
- Beperkingen voor effectmeting in datasturing, monitoring en privacywetgeving.
- Lokale versus regionale financiering en de inzet van verschillende registratiesystemen in de regio.
- Gebrek aan regie op de instroom.
- Knelpunten in ambtelijke capaciteit en inhoudelijke expertise voor data-analyse.
- Incidentele zware casuïstiek beïnvloedt de effecten in kleinere gemeenten.

1.5 Voortgang sinds de startfoto ten aanzien van de vier prioriteiten

• Sociaal-pedagogische basis

Voortgang

Het grootste deel van de gemeenten voert beleid uit dat is gericht op het versterken van de sociaal-pedagogische basis. Gemeenten werken aan het versterken van vrij

toegankelijke voorzieningen, in het bijzonder in het onderwijs en kinderopvang en binnen de lokale teams. De meeste gemeenten hebben hun beleid niet gespecificeerd naar een agenda per wijk of dorp, maar hebben één overkoepelende agenda voor de hele gemeente.

Knelpunten

De belangrijkste knelpunten hierbij zijn het ontbreken van voldoende mensen en middelen voor het versterken van de sociaal-pedagogische basis. Incidentele financiering bemoeilijkt langdurige borging. Budgetdruk in de specialistische jeugdhulp dwingt soms tot bezuinigingen op het laagdrempelige voorveld. Daarnaast vragen de (randvoorwaarden voor) domeinoverstijgende samenwerking om aandacht, waarbij versnipperde geldstromen, privacywetgeving en verschillen in regio-indeling per domein de integrale aanpak bemoeilijken.

- **Stevige lokale teams**

Voortgang

In het hele land is een krachtige beweging te zien naar lokale teams die alle leeftijdsgroepen bedienen (0-100-teams). Op verschillende onderdelen uit het Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening en het Convenant stevige lokale teams laten de gemeenten beweging zien: vrijwel alle lokale teams verkennen de hulpvraag met ouders en jeugdigen; in twee derde van de gemeenten bieden de lokale teams (vormen van) basishulp; driekwart werkt volgens afspraken samen met veiligheidspartners (Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming); over consultatie en advies met jeugdhulpaanbieders zijn afspraken; met netwerkpartners zoals welzijn, onderwijs, huisartsen heeft gemiddeld ruim twee derde van de gemeenten afspraken; de meeste regio's hebben een visie (in ontwikkeling) op de aansluiting van het specialistische aanbod met de (basis)hulp die lokale teams bieden. Gemeenten zijn zelf kritisch op de 'stevigheid' van hun lokale teams en de stappen die zij hierin nog moeten zetten. Dit hangt waarschijnlijk deels samen met de nadere concretisering van de criteria voor deze teams in het Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening en het Convenant stevige lokale teams.

Knelpunten

Ook bij het vormgeven van stevige lokale teams is de beschikbaarheid van mensen en middelen het grootste knelpunt. Gemeenten vragen aandacht voor de veelheid en diversiteit aan landelijke programma's en sturing. Ondanks de gemaakte afspraken ervaren gemeenten knelpunten in de samenwerking, zeker waar dit domeinoverstijgende samenwerking betreft. Twee derde van alle lokale teams voert structureel veiligheidschecks uit en minder dan de helft van gemeenten geeft aan dat de lokale teams intensieve ondersteuning bieden bij onveiligheid om escalatie of uithuisplaatsing te voorkomen. Meer dan de helft van de gemeenten ervaart in de praktijk knelpunten bij de samenwerking van de lokale teams met de veiligheidspartners als het gaat om het over en weer betrekken bij vastgelopen casuïstiek met veiligheidsrisico's.

- **Reikwijdte en aanvullende jeugdhulp**

Voortgang

Vrijwel alle gemeenten en regio's nemen zelf maatregelen bij het terugdringen van jeugdhulpgebruik. Maatregelen die worden genomen, zijn bijvoorbeeld gericht op het inzetten van voorliggende voorzieningen en het informele netwerk van een gezin, het aanscherpen van de toegang en gemeentelijke verordeningen, het schrappen van bepaald aanbod en het verkorten van de duur van jeugdhulptrajecten, bijvoorbeeld door middel van vaste evaluatiemomenten gedurende het traject.

Knelpunten

Gemeenten en regio's missen heldere landelijke kaders voor het terugdringen van het gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp. De wettelijke jeugdhulpplicht, leveringsverantwoordelijkheid en externe verwijzers doorkruisen volgens gemeenten en regio's de sturing op reikwijdte. Gemeenten en regio's zien zich nog altijd genooddaakt om

ongecontracteerd maatwerk in te zetten; maatregelen om dit tegen te gaan, lijken te stagneren.

- **Terugdringen residentiële en gesloten jeugdhulp**

Voortgang

Ten opzichte van de startfoto hebben meer regio's beleid rond vormen van hulp ter voorkomen van uithuisplaatsing. Ook bovenregionale plannen om residentiële jeugdzorg en gesloten jeugdzorg terug te dringen zijn in de meeste regio's in uitvoering. In toenemende mate wordt gewerkt met een verklarende analyse ter voorkoming van uithuisplaatsingen.

Knelpunten

Het ontbreken van alternatieven en doorstroommogelijkheden vormt het grootste knelpunt bij het terugdringen van residentiële jeugdhulp. Een tweede veelgenoemd obstakel is dat regio's beperkte sturingsmogelijkheden ervaren richting verwijzers. De moeilijkheden om passende hulp te kunnen bieden zijn verscherpt onder invloed van de versnelde afbouw van de gesloten jeugdhulp. Alternatieven komen onvoldoende tot stand omdat regio's financieel klem zitten tussen de afbouw van het oude en de opbouw van het alternatief en regio's ervaren knelpunten in de onderlinge samenwerking. Regio's en gemeenten benoemen dat zij noodgedwongen zeer dure en niet passende alternatieven inzetten.

2

Inleiding

2.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

De [Hervormingsagenda Jeugd](#) heeft een looptijd van 2023 tot 2028 en bevat breed gedragen afspraken om de jeugdzorg inhoudelijk te verbeteren en financieel houdbaar te maken. Eind 2023 zijn in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) data verzameld voor een zogenaamde '[startfoto](#)'. Dit initiatief bracht de actuele stand van zaken binnen de jeugdzorgregio's en gemeenten over de volledige breedte van de ambities van de Hervormingsagenda in kaart, inclusief de destijds ervaren opgaven en prioriteiten. Sinds de publicatie van de overkoepelende rapportage van deze startfoto en het brede voortgangsonderzoek in 2024, zijn gemeenten en regio's continu in beweging gebleven om de gemaakte afspraken te implementeren.

Met het oog op de naderende tweede beoordeling van de [commissie Van Ark](#) in 2027, heeft de VNG aan BMC gevraagd om de balans op te maken. Dit voortgangsonderzoek heeft tot doel om in kaart te brengen welke stappen jeugdzorgregio's en gemeenten inmiddels hebben gezet, waar de hardnekkige knelpunten liggen en welke opgaven er nog resten voor de resterende looptijd van de Hervormingsagenda. Het resulterende overkoepelende rapport dient hiermee een dubbel doel: het levert cruciale input voor de commissie Van Ark én het fungeert als een inzichtgevend document voor de gemeenten en jeugdzorgregio's zelf.

2.2 Context en afbakening van het onderzoek

Om herhaling te voorkomen en maximale aansluiting te vinden bij de actuele bestuurlijke praktijk, is dit onderzoek in overleg met de VNG scherp afgebakend. Waar de startfoto nog de volledige breedte van de Hervormingsagenda besloeg, richt deze voortgangsmeting zich specifiek op de vier prioriteiten uit de [routekaart](#) van de Hervormingsagenda waarbij het primaire eigenaarschap en de uitvoeringskracht bij gemeenten en regio's liggen:

1. Het faciliteren en ondersteunen van een sterke sociaal-pedagogische basis.
2. Het creëren van stevige lokale teams die zelf hulp bieden.
3. Het terugdringen van het gebruik van aanvullende jeugdhulp.
4. Het zorgen voor minder uithuisplaatsingen en minder gesloten jeugdhulp.

Prioriteit 5 uit de routekaart (het verbeteren van de kwaliteit van de jeugdzorg) valt in overleg met de VNG buiten de scope van dit onderzoek, aangezien het eigenaarschap in de Hervormingsagenda hiervoor niet primair bij gemeenten en regio's ligt.

Bij het duiden van de voortgang en de knelpunten binnen deze prioriteiten is nadrukkelijk rekening gehouden met relevante beleidsmatige ontwikkelingen die sinds de startfoto hebben plaatsgevonden. Specifieke kaders zoals het [Richtinggevend kader toegang en lokale teams](#) en het [Convenant stevige lokale teams](#) vormen de actuele context waarbinnen gemeenten hun transformatie vormgeven en kleuren daarmee de uitkomsten van dit onderzoek. Doordat gemeenten met deze kaders de opdracht van de lokale teams nader hebben geconcretiseerd, hebben gemeenten intussen een scherper beeld van de opgave waar zij voor staan. Dit kan ertoe leiden dat regio's en gemeenten de situatie in hun gemeente/regio en de voortgang kritischer beoordelen dan tijdens de startfoto. Hierdoor

kunnen de resultaten van het onderzoek ten opzichte van de startfoto soms minder positief uitpakken. Daar waar dit aan de orde is, geven we in dit rapport een duiding. In de context is verder relevant dat de (gemeenten binnen de) jeugdhulpregio's gedurende de looptijd van dit onderzoek druk bezig zijn met het opstellen van hun regiovisie, een voorwaarde die met de wetswijziging *Wet verbetering beschikbaarheid jeugdhulp* is gesteld. Deze regiovisie moet de basis vormen van een toereikend specialistisch hulpaanbod en op 1 januari 2027 zijn opgesteld. Het volgen van de voortgang van deze regiovisie valt niet binnen onze onderzoeksopdracht. Tegelijkertijd realiseren we ons dat de deelname aan dit onderzoek een extra beslag heeft gelegd op de tijd van betrokkenen binnen de regio's. We zijn dan ook zeer erkentelijk dat zij desondanks in groten getale hebben deelgenomen aan dit onderzoek, wat heeft geleid tot de zeer hoge respons van **308 van de 342 gemeenten (90%) en alle 41 regio's (100%)**. De vragenlijsten zijn ingevuld tussen 17 april en 5 juni 2026.

2.3 Onderzoeksvragen

Centraal in deze rapportage staan de volgende vier onderzoeksvragen:

1. Welke stappen hebben jeugdzorgregio's en gemeenten gezet sinds de startfoto ten aanzien van de vier centrale prioriteiten van de routekaart?
2. Waar liggen vanuit hun perspectief nog knelpunten en wat zijn de verklarende factoren daarvoor?
3. In hoeverre is er al zicht op de inhoudelijke (proces en effect op kind/gezin) en financiële effecten van de gezette stappen?
4. Wat staat jeugdzorgregio's en gemeenten de komende jaren nog te doen om de ambities tot 2028 te realiseren?

2.4 Aanpak en beknopte methodologische verantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van een mixed-methods benadering, waarin kwantitatieve breedte en kwalitatieve verdieping elkaar aanvullen en het gemeentelijke en regionale perspectief centraal stonden. Zowel gemeenten als regio's hebben voor hun eigen situatie aan de hand van de vragenlijsten en de verdiepende interviews de stand van zaken in hun regio en/of gemeente en hun ervaringen en beelden over het onderwerp met ons gedeeld.

De dataverzameling bestond uit twee hoofdonderdelen:

- Kwantitatieve uitvraag (vragenlijsten): Er zijn twee afzonderlijke online vragenlijsten met hoofdzakelijk gesloten vragen uitgezet via een getrapte distributie. Eén vragenlijst was gericht op de 41 jeugdzorgregio's en één op de 342 Nederlandse gemeenten. Waar mogelijk is aansluiting gezocht bij de vragen die in de startfoto zijn gesteld. Deze vragen zijn aangevuld met relevante vragen die bijdragen aan het beantwoorden van de vier onderzoeksvragen die centraal staan in dit onderzoek.
- Kwalitatieve verdieping (interviews): Om de cijfermatige resultaten in te kleuren en de dagelijkse praktijk tot leven te brengen, zijn verdiepende, semigestructureerde interviews gevoerd met een gedifferentieerde selectie van regio's en gemeenten (variërend in omvang en geografische ligging). Dit heeft uiteindelijk geleid tot **tien gesprekken** waarbij vertegenwoordigers van in totaal **zes regio's en negen gemeenten** aanwezig waren.

De geanalyseerde data uit de vragenlijsten en interviews zijn op geaggregeerd, overkoepelend niveau verwerkt in dit rapport; er worden conform afspraak geen uitspraken of rapportages per individuele gemeente of regio opgeleverd en resultaten zijn niet terug te leiden naar individuele regio's of gemeenten. Bij de genoemde percentages is het goed om te weten dat het kan voorkomen dat deze optellen tot net iets meer of net iets minder dan 100% door afrondingsverschillen.

2.5 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd volgens het piramideprincipe, waarbij de hoofdboodschap centraal staat en steeds verder wordt gespecificeerd.

- **Hoofdstuk 1** bevat de overkoepelende conclusie over de algemene voortgang van alle jeugdzorgregio's en gemeenten en een samenvatting van de belangrijkste successen, de meest urgente knelpunten en de prioriteiten voor de komende jaren volgens de deelnemende regio's en gemeenten.
- **Hoofdstuk 3** vormt de kern en is gestructureerd rondom de vier geselecteerde prioriteiten uit de routekaart van de Hervormingsagenda. Hiermee geven we antwoord op onderzoeksvraag 1 en 2.
- **Hoofdstuk 4** zoomt specifiek in op de mate waarin gemeenten en regio's al zicht hebben op de inhoudelijke en financiële effecten van hun inzet. Hiermee geven we antwoord op onderzoeksvraag 3.
- **Hoofdstuk 5** sluit af met een vooruitblik en formuleert de concrete opgaven die gemeenten hebben geformuleerd voor de resterende jaren tot 2028. Hiermee geven we antwoord op onderzoeksvraag 4.
- De gedetailleerde datatabellen zijn te vinden in **bijlage 1** voor de regio's en in **bijlage 2** voor de gemeenten.

3

Voortgang en knelpunten per prioriteit

Dit hoofdstuk vormt de kern van het rapport en is gestructureerd rondom de vier geselecteerde prioriteiten uit de routekaart van de Hervormingsagenda. Hiermee geven we antwoord op onderzoeksvraag 1 en 2.

3.1 Gemeenten versterken de sociaal-pedagogische basis; randvoorwaarden knellen

Het grootste deel van de gemeenten voert beleid uit dat is gericht op het versterken van de sociaal-pedagogische basis. De meeste gemeenten hebben hun beleid niet gespecificeerd naar een agenda per wijk of dorp, maar hebben één overkoepelende agenda voor de hele gemeente. Gemeenten werken aan het versterken van vrij toegankelijke voorzieningen, in het bijzonder in het onderwijs en kinderopvang en binnen de lokale teams.

De belangrijkste knelpunten hierbij zijn het ontbreken van voldoende mensen en middelen voor het versterken van de sociaal-pedagogische basis. Incidentele financiering bemoeilijkt langdurige borging. Budgetdruk in de specialistische jeugdhulp dwingt soms tot bezuinigingen op het laagdrempelige voorveld.

Daarnaast vraagt domeinoverstijgende samenwerking om aandacht, waarbij versnipperde geldstromen, privacywetgeving en verschillen in regio-indeling per domein de integrale aanpak bemoeilijken.

3.1.1 Conclusie op de voortgang

Gemeenten voeren beleid uit dat is gericht op het versterken van de sociaal-pedagogische basis

De startfoto geeft beperkt informatie over de inrichting van de sociaal-pedagogische basis. Vragen hierover waren gesteld op regioniveau en niet op gemeenteniveau. Uit de startfoto kwam naar voren dat het beleid op het versterken van de sociaal-pedagogische basis in veruit de meeste gevallen op lokaal niveau is ingericht. In deze voortgangsmeting hebben we dan ook op lokaal niveau (via de vragenlijst aan gemeenten) gevraagd naar het beleid op het versterken van de sociaal-pedagogische basis. Dit hebben we gedaan aan de hand van de vraag in hoeverre de gemeente beleid heeft opgesteld rondom vrij toegankelijke voorzieningen. Hieruit komt naar voren dat het overgrote deel van de gemeenten (75%) beleid heeft dat wordt uitgevoerd, of beleid heeft geformuleerd waarbij de uitvoering nog moet worden gestart (6%).

Het versterken van de sociaal-pedagogische basis wordt door gemeenten vaak geïntegreerd met andere ontwikkelopgaven vanuit andere landelijke programma's zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en/of het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Het gemeentelijk beleid is meestal niet gespecificeerd naar wijk- of dorpsniveau

Uit de startfoto kwam naar voren dat 22% van de gemeenten op dat moment agenda's voor de pedagogische basis per wijk of dorp had geformuleerd. In deze voortgangsmeting komt naar voren dat veruit de meeste gemeenten (64%) werken met een algemene agenda voor het versterken van de sociaal-pedagogische basis, die niet is gedifferentieerd per wijk of dorp. Een verklaring die gemeenten hiervoor geven is dat gemeenten hiervan afzien vanwege de schaalgrootte van de gemeente. Bovendien betekent het niet hebben van een agenda op wijk- of dorpsniveau maar op gemeenteniveau niet dat er in de praktijk geen maatwerk wordt ingezet op wijk- of dorpsniveau.

18% van de gemeenten geeft aan voor geen enkele wijk en/of dorp in de gemeente een agenda te hebben. De overige gemeenten werken wel met gedifferentieerde agenda's per wijk of dorp (totaal eveneens 18%), maar bevinden zich in verschillende stadia van beschikbaarheid (lopend van voor het merendeel van de wijken en/of dorpen zijn agenda's nog niet beschikbaar tot voor alle wijken en/of dorpen zijn agenda's beschikbaar en alles daar tussenin).

Blijvende inzet op vrij toegankelijke voorzieningen

De gemeenten rapporteren in grote lijnen dezelfde beschikbare vrij toegankelijke voorzieningen in dezelfde mate als in 2024: 97% noemt de consultatiebureaus, 97% noemt het jongerenwerk, 89% noemt vrij toegankelijke voorzieningen binnen scholen, 84% noemt peuterspeelzalen, 82% noemt sportclubs, 61% noemt vrij toegankelijke voorzieningen binnen de kinderopvang. Wel is een toename te zien van gemeenten die de wijkteams (van 62% naar 69%) en de buurtteams (van 15% naar 21%) noemen als plek waar vrij toegankelijke ondersteuning wordt geboden.

62% van de gemeenten noemt andere vrij toegankelijke voorzieningen. Voorbeelden van deze voorzieningen zijn informele netwerken (zoals steunouders), laagdrempelige voorzieningen (zoals buurthuizen), integratie van voorzieningen in de directe leefwereld (bijvoorbeeld in de schoolomgeving, op het gebied van sport, bewegen en cultuur) en specifieke vormen van ondersteuning (bijvoorbeeld bij scheiding of zwangerschap).

Gemeenten zien een ontwikkelopgave voor zichzelf in het (verder) versterken van de vrij toegankelijke voorzieningen op scholen, de wijk- en buurtteams en de kinderopvang. Gemeenten lichten toe dat zij scholen (zowel primair als voortgezet onderwijs) en kinderopvanglocaties zien als de belangrijkste spilvoorzieningen in de pedagogische basis. Gemeenten zoeken hier actief de samenwerking op en proberen lichte, individuele jeugdhulp om te buigen naar collectieve, vrij toegankelijke voorzieningen op deze locaties. Ook programma's als OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) en Kansrijke Start worden vaak genoemd.

Veel gemeenten geven aan dat zij nog volop bezig zijn met het verder specificeren en uitwerken van hun preventieve aanbod en beleidsplannen. Er is bovendien een sterke focus op de doorontwikkeling van het bestaande aanbod (beter op elkaar afstemmen) in plaats van het opzetten van volledig nieuwe voorzieningen.

3.1.2 Knelpunten en verklaringen

Onvoldoende mensen en middelen het belangrijkste knelpunt voor het versterken van de sociaal-pedagogische basis

Gemeenten geven als belangrijkste knelpunten in het versterken van de sociaal-pedagogische basis aan dat financiële tekorten innovatie in de weg staan en/of dat structurele financiering ontbreekt. Dit is voor 76% van de gemeenten een knelpunt. Een versnippering van verantwoordelijkheden en financieringsstromen geldt voor 69% van de gemeenten als knelpunt.

Gemeenten lichten zowel in de vragenlijst als in de interviews toe dat rijksfinanciering (zoals SPUK- en GALA-gelden) vaak incidenteel is van aard, wat langdurige borging van preventieve projecten bemoeilijkt en innovatieve projecten stopt. Bovendien dwingt de aanhoudende budgetdruk binnen de specialistische jeugdhulp gemeenten soms om te bezuinigen op het laagdrempelige voorveld, terwijl investeringen aan de voorkant volgens de gemeenten juist hard nodig zijn. Ook zorgen versnipperde geldstromen (zorg, welzijn, onderwijs) voor losse initiatieven in plaats van één integraal plan.

Een derde knelpunt is het ontbreken van voldoende capaciteit op beleids- (36%) en uitvoeringsniveau (60%). Gemeenten ervaren breed een tekort aan personele capaciteit (krappe arbeidsmarkt, veel uitval/wisselingen), waardoor de continuïteit kwetsbaar is.

1% van de gemeentelijke respondenten geeft aan in het geheel geen knelpunten te ervaren bij het versterken van de sociaal-pedagogische basis.

Domeinoverstijgende samenwerking vraagt aandacht

52% van de gemeenten ondervindt knelpunten in de samenwerking bij het vormgeven of versterken van de sociaal-pedagogische basis. Zaken die randvoorwaardelijk zijn voor samenwerking, zoals privacywetgeving rondom de mogelijkheid om gegevens te delen, vormen volgens gemeenten eveneens een knelpunt (49%).

De verschillende regio-indelingen van ketenpartners worden daarnaast als knelpunt voor de samenwerking benoemd, waardoor afspraken niet altijd voldoende op elkaar aansluiten. De verschillende samenwerkingsverbanden in het onderwijs bemoeilijken bijvoorbeeld de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Gemeenten ervaren verder dat ketenpartners onvoldoende toegerust zijn op wat de Hervormingsagenda Jeugd van ze vraagt. Gemeenten lichten toe dat vanuit hun perspectief de afstemming met scholen, huisartsen en welzijnsinstellingen als complex wordt ervaren door verschillen in cultuur, belangen en regelingen. Dit komt ook naar voren in de voor dit onderzoek gevoerde interviews: men geeft aan dat in hun ogen scholen met name acteren op basis van wetgeving en inspectiekaders waarin de doelen van de Hervormingsagenda Jeugd geen hoge prioriteit hebben.

Ook de strenge interpretatie van privacywetgeving wordt veelvuldig genoemd als drempel. Het bemoeilijkt het vroegtijdig delen van signalen en data tussen bijvoorbeeld scholen en lokale wijkteams, waardoor preventieve kansen worden gemist.

Quote interview gemeente: **“Het zou behulpzaam zijn als de doelen van de Hervormingsagenda ook onderdeel worden van onderwijswetgeving en de Wet publieke gezondheid.”**

Praktijkvoorbeeld: samenwerken om vraaggestuurd het aanbod van vrij toegankelijke voorzieningen te versterken

Aan de hand van een stijging van de vraag naar voorschoolse dagbehandeling is een gemeente samen met partners gaan kijken waar deze stijging door veroorzaakt werd. Welke route volgen deze kinderen om uit te komen bij deze vorm van zorg? Hoe stromen deze kinderen in, maar ook hoe stromen deze kinderen weer uit en waarheen? Er is met elkaar gesproken over wat mogelijke oplossingsrichtingen zouden kunnen zijn. Hieruit bleek dat het aanbod in de reguliere setting/niet zorgsetting passend gemaakt zou kunnen worden, als de expertise en het vakmanschap van de medewerkers in deze setting ondersteund zouden worden door

het inzetten van ambulante pedagogen. Hier wordt nu door de gemeente, samen met partners, geïnvesteerd.

Praktijkvoorbeeld: maatwerk op dorpsniveau - gezamenlijk werken aan aanbod voor jongeren

Een gemeente is in één van haar dorpen op basis van het IJslandse OKO-model gestart met een actieplan om een kansrijke omgeving te creëren. Hierin werken jongerenwerkers, buurtsport- en cultuurcoaches intensief samen met informele netwerken, zoals vrijwillige 'buurtvaders', om alternatieve vrijetijdsbesteding en laagdrempelig contact op straat te organiseren. Daarbij is het reguliere jongerenwerk uitgebreid met een directe hulpverleningscomponent, zodat er zonder bureaucratische verwijzing direct kortdurende trajecten kunnen worden gestart.

Praktijkvoorbeeld: gemeentelijke financiële spagaat door gebrek aan structurele financiering voor innovatieve preventieve projecten

Preventieve projecten die succesvol zijn, maar gebaseerd zijn op tijdelijke financiering lopen vast. Wanneer de tijdelijke financiering voor bijvoorbeeld een wijkgerichte jeugdaanpak of de inzet van buddies op basis van ervaringskennis afloopt en de gemeente geen nieuwe tijdelijke of structurele middelen heeft, dan stoppen ze. Het is een financiële spagaat waar een gemeente zich in bevindt - het duurzaam opbouwen van een sterke preventieve basis aan de voorkant stagneert, omdat het structurele geld opgeslokt blijft worden door de dure, specialistische zorg aan de achterkant.

3.2 Krachtige beweging naar stevige lokale teams, gemeenten zien voor zichzelf nog een grote opgave

In het hele land is een krachtige beweging te zien naar lokale teams die alle leeftijdsgroepen bedienen (0-100-teams).

Op verschillende onderdelen uit het Richtinggevend kader toegang, *lokale teams en integrale dienstverlening* en het *Convenant stevige lokale teams* laten de gemeenten beweging zien:

- Vrijwel alle lokale teams verkennen de hulpvraag met ouders en jeugdigen.
- In twee derde van de gemeenten bieden de lokale teams (vormen van) basishulp.
- Driekwart werkt volgens afspraken samen met veiligheidspartners (Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming).
- Over consultatie en advies met jeugdhulpaanbieders zijn afspraken.
- Met netwerkpartners zoals welzijn, onderwijs, huisartsen heeft gemiddeld ruim twee derde van de gemeenten afspraken.
- De meeste regio's hebben een visie (in ontwikkeling) op de aansluiting van het specialistische aanbod met de (basis)hulp die lokale teams bieden.

Toch zijn gemeenten zelf kritisch op de 'stevigheid' van hun lokale teams en de stappen die zij hierin nog moeten zetten. Dit hangt waarschijnlijk deels samen met de nadere concretisering van de criteria voor deze teams in het Richtinggevend kader toegang, lokale teams en integrale dienstverlening en het *Convenant stevige lokale teams*.

Daarnaast zien gemeenten knelpunten in de praktijk. Ook bij het vormgeven van stevige lokale teams is de beschikbaarheid van mensen en middelen het grootste

knelpunt, de verklaringen die gemeenten en regio's hiervoor geven (zoals het ontbreken van structurele middelen en budgetdruk) zijn in lijn met de verklaringen over de moeilijkheden bij het versterken van de sociaal-pedagogische basis. Gemeenten vragen aandacht voor de veelheid en diversiteit aan landelijke programma's en sturing. Ondanks de gemaakte afspraken ervaren gemeenten grote knelpunten in de samenwerking, zeker waar dit domeinoverstijgende samenwerking betreft.

Lokale teams hebben of krijgen vanuit het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming een belangrijke rol in het herkennen van en handelen in onveilige situaties. Dit is een belangrijk punt van aandacht, twee derde van de lokale teams voert structureel veiligheidschecks uit en minder dan de helft van gemeenten geeft aan dat de lokale teams intensieve ondersteuning bieden bij onveiligheid om escalatie of uithuisplaatsing te voorkomen. Meer dan de helft van de gemeenten ervaart in de praktijk knelpunten bij de samenwerking van de lokale teams met de veiligheidspartners als het gaat om het over en weer betrekken bij vastgelopen casuïstiek met veiligheidsrisico's.

3.2.1 Conclusie op de voortgang

68% van de gemeenten geeft aan te werken met lokale teams, 15% van de gemeenten geeft aan dat deze in oprichting zijn, 4% stelt geen gebruik te maken van lokale teams. 14% heeft gekozen voor de antwoordoptie 'anders' met toelichting. Veelal wordt hier aangegeven dat de stevige lokale teams nog in ontwikkeling zijn, waarbij sommige gemeenten zich nog in een verkennende fase bevinden en andere gemeenten al concrete transitietrajecten, programma's of pilots zijn gestart. Ook geven gemeenten aan al te beschikken over functionerende lokale teams, toegangsteams of een netwerksamenwerking met lokale partners, maar zijn deze (nog) niet ingericht volgens wat een SLT zou moeten zijn.

Sinds de vorige meting zijn het [Richtinggevend kader toegang en lokale teams](#) en het [Convenant stevige lokale teams](#) van kracht geworden. Op verzoek van de VNG hebben we nadrukkelijk gekeken in hoeverre gemeenten werken aan de criteria die hierin aan lokale teams zijn gesteld. Dit maakt de vergelijking met de startfoto lastiger, maar doet tegelijk recht aan de opgaven waar gemeenten voor staan.

Krachtige beweging richting 0-100-teams

Iets meer dan de helft van de gemeenten werkt met 0-100-teams. 19% van de gemeenten geeft aan dat de lokale teams uitsluitend hulp bieden aan kinderen en ouders. 30% van de gemeenten geeft aan dat de situatie in hun lokale teams anders is, waarbij veelal geldt dat er aparte teams voor kinderen en volwassenen zijn die nauw samenwerken (zowel rondom ouders als rondom 18-/18+ jongeren). Een aanzienlijk deel van deze 30% is bezig met de overgang naar 0-100-teams. Sommige gemeenten noemen deze teams -9 maanden tot 100-teams, om het belang van vroeghulp te benadrukken.

Een andere variant is dat de toegangen per domein (Jeugdwet, Wmo, Participatiewet) gescheiden zijn, maar dat vervolgens waar nodig domeinoverstijgende regisseurs werken. Op weer andere plekken wordt (integrale) basishulp geboden vanuit basisteams, waarnaast specialistische (jeugd)teams werken die jeugdhulp bieden, specialistische teams voor multiproblematiek of jongerencoaches.

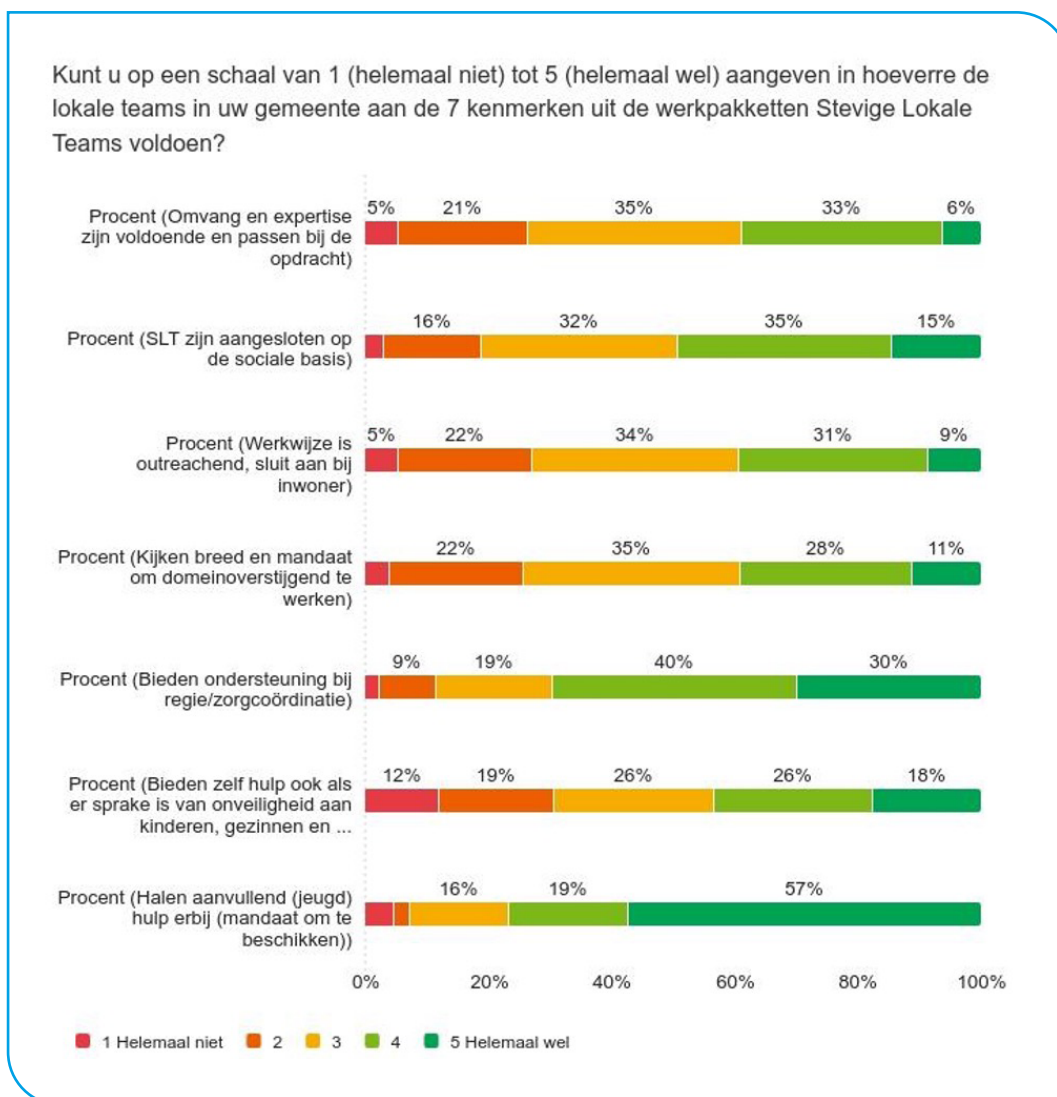
Gemeenten zijn zelf kritisch op de 'stevigheid' van hun lokale teams

Bij de startfoto is gemeenten gevraagd naar de 'stevigheid' van de lokale teams, dit is in de huidige meting opnieuw uitgevraagd. Bij de interpretatie van de antwoorden moeten we rekening houden met het van kracht worden van bovengenoemd kader en convenant, waarin de criteria voor lokale teams nader zijn geëxpliciteerd.

Het aantal gemeenten dat vindt dat de lokale teams voldoende stevig zijn, is nagenoeg gelijk gebleven (rond de 20%). Vond in 2024 30% van de gemeenten dat het merendeel van de lokale teams voldoende stevig is, komt nu 26% van de gemeenten tot dit oordeel. Gemeenten en regio's geven aan dat zij zich in een actieve transitiefase bevinden (waarbij streefdata van 2026 tot 2029 worden genoemd) om plannen van aanpak, pilots of hercontracteringstrajecten uit te rollen die deze teams structureel versterken.

Op de vraag in hoeverre de lokale teams voldoen aan de zeven kenmerken uit de werkpakketten SLT's geven gemeenten aan dat er nog winst te behalen is. Waar in veel gemeenten teams (grotendeels) voldoen aan het bieden van ondersteuning bij regie/zorgcoördinatie en het erbij halen van aanvullende (jeugd)hulp, is dit voor de overige vijf kenmerken veel minder vaak het geval (zie figuur 1). In de paragrafen hieronder zijn verschillende aspecten van 'stevige lokale teams' nader uitgewerkt.

Figuur 1: Antwoord van 294 gemeenten op de vraag in hoeverre de lokale teams in hun gemeente voldoen aan de zeven kenmerken uit de werkpakketten Stevige Lokale Teams?

In twee derde van de gemeenten bieden de lokale teams basishulp

Een belangrijke afspraak in deze kaders is dat de lokale teams zelf (basis)hulp bieden. Grofweg twee derde van de gemeenten geeft aan dat de stevige lokale teams vormen van basishulp bieden (denk daarbij aan ambulante hulp op maat (66%), overbruggingshulp (66%) en hulp bij sociaal-juridische en financiële problemen (66%)). Minder dan de helft van de gemeenten geeft aan dat de lokale teams intensieve ondersteuning bieden bij onveiligheid om escalatie of uithuisplaatsing te voorkomen. Dit laatste is een belangrijke constatering in relatie tot eventuele vervolgstappen vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, waarbij de lokale teams deze vorm van ondersteuning zouden moeten bieden.

De meeste regio's hebben een visie (in ontwikkeling) voor de aansluiting van het specialistische hulpaanbod op het aanbod in lokale teams

Aan de regio's is gevraagd of er een regionale visie is op de aansluiting van het specialistisch hulpaanbod en de samenwerking met veiligheidspartners en vice versa. Wat regionaal wordt ingekocht of geboden is immers belangrijk voor wat gemeenten zelf binnen de lokale teams moeten organiseren en moeten kunnen bieden. Het grootste deel van de regio's, namelijk 54%, geeft aan dat deze visie inmiddels is afgestemd en ook wordt uitgevoerd. Dit is een kleiner percentage dan in 2024, toen gaf 60% dit aan. Bij 32% van de ondervraagde regio's bevindt de visie zich op dit moment in de uitwerkingsfase (t.o.v. 21% in 2024), hetgeen in lijn is met de verplichting die de *Wet verbetering beschikbaarheid jeugdhulp* heeft gesteld om een regiovisie te ontwikkelen vóór 1 januari 2027. Daarnaast geeft 12% aan dat de visie weliswaar is afgestemd, maar dat de feitelijke uitvoering ervan nog niet is opgestart (t.o.v. 5% in 2024). Tot slot meldt 2% dat er in hun regio nog geen visie rondom dit thema aanwezig is (t.o.v. 10% in 2024).

Vraagverkenning in vrijwel alle lokale teams, veiligheid punt van aandacht

Bijna alle gemeenten (95%) die aangeven met lokale teams te werken¹, zeggen dat de lokale teams een integrale vraagverkenning uitvoeren. 70% zet hierbij een verklarende analyse in, om onderliggende oorzaken van de problematiek te begrijpen. 90% van de gemeenten geeft aan te ondersteunen bij regievoering en zorgcoördinatie (één gezin, één plan). Driekwart van de gemeenten geeft aan dat de lokale teams het mandaat hebben om zelfstandig besluiten te nemen over de inzet van hulp. Vermoedelijk geldt in de overige gemeenten dat de lokale teams het voornemen om hulp in te zetten voorleggen aan de gemeente maar dit is niet uitgevraagd in het onderzoek.

In twee derde van de gemeenten geldt dat de lokale teams een structurele veiligheidscheck uitvoeren bij elke nieuwe aanmelding of casus. 20% van de gemeenten geeft aan dat de lokale teams ook andere taken uitvoeren. Echter, bij nadere bestudering van deze antwoorden vallen deze door de gemeenten omschreven taken onder bovenstaande generieke antwoorden.

Driekwart van de lokale teams werkt volgens afspraken met de veiligheidspartners

Volgens 51% van de regio's zijn afspraken met de veiligheidspartners (Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen) gemaakt en worden deze uitgevoerd. Volgens 29% van de regio's worden de afspraken op dit moment uitgewerkt. Daarnaast geeft 17% aan dat de afspraken inmiddels zijn gemaakt, maar dat de uitvoering nog niet is gestart. Tot slot zijn de afspraken volgens 2% van de regio's nog niet gemaakt.

De gemeenten geven hierover een veel positiever beeld: In ruim driekwart van de gemeenten hebben de lokale teams afspraken gemaakt met de veiligheidspartners en worden deze ook uitgevoerd. In 13% van de gemeenten worden de afspraken op dit

¹ Dit zijn de gemeenten die niet "nee" hebben geantwoord op de vraag of ze met lokale teams werken, het gaat hierbij om 296 gemeenten.

moment uitgewerkt. Daarnaast geeft 6% aan dat de afspraken zijn afgestemd, maar dat de uitvoering nog niet is gestart. In 4% van de gevallen geven gemeenten aan dat de lokale teams nog geen afspraken hebben met de veiligheidspartners.

De samenwerking tussen het lokale team en veiligheidspartners is op verschillende manieren vormgegeven. Bij de meeste gemeenten, namelijk 73%, is er sprake van een over en weer lopende consultatiemogelijkheid tussen het lokale team en de partijen in de jeugdbeschermingsketen. Daarnaast heeft 64% afspraken gemaakt om elkaar over en weer te betrekken. Verder werkt 31% met een vooruitgeschoven post vanuit Veilig Thuis of de Gecertificeerde Instelling bij het lokale team. Tot slot geeft 23% aan dat de samenwerking op een andere manier is ingericht. De samenwerking met veiligheidspartners (Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, de Raad voor de Kinderbescherming) krijgt vorm via vaste overdrachtstafels, triagetafels of proeftuinen van het Toekomstscenario, waarbij ook 'vooruitgeschoven posten' (experts op locatie) de lokale teams versterken.

Dit betekent niet dat de samenwerking in de praktijk al naar tevredenheid verloopt volgens de respondenten. Gevraagd naar knelpunten bij het vormgeven van stevige lokale teams ervaart 56% van de gemeenten knelpunten bij het over en weer betrekken van veiligheidspartners bij vastgelopen casuïstiek met veiligheidsrisico's.

Bij de startfoto was in 18% van de gemeenten een landelijke proeftuin *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming* actief. Bij de huidige meting was dit 2%. Daar staat tegenover dat in 26% van de gemeenten een regionale proeftuin actief is. Bij de startfoto is niet naar regionale proeftuinen gevraagd. In 72% van de gemeenten is geen proeftuin actief.

Over consultatie en advies met jeugdhulpaanbieders zijn afspraken, maar in de praktijk ook knelpunten

Gemiddeld 60% van de **regio's** geeft aan dat met de verschillende jeugdhulpsectoren (jeugd- en opvoedhulp, (jeugd)gehandicaptenzorg en J-GGZ) afspraken zijn gemaakt over het consulteren door lokale teams en dat deze worden uitgevoerd. Bij de startfoto is dit alleen uitgevraagd voor de J-GGZ, toen waren deze afspraken volgens iets minder dan 60% gemaakt en dat geldt voor de J-GGZ nog altijd.

Gemeenten geven hiervan een positiever beeld: Over de verschillende jeugdhulpsectoren heen heeft het overgrote deel van de lokale teams volgens de gemeenten de mogelijkheid om aanbieders te consulteren (gemiddeld genomen meer dan 80% voor de verschillende jeugdhulpsectoren). Afhankelijk van de te consulteren aanbieders² geeft tussen de 45% en 49% van de gemeenten aan dat deze consultatiemogelijkheid er is en dat dit goed gaat. Daarnaast ervaart een aanzienlijke groep gemeenten (33% tot 39% afhankelijk van de te consulteren aanbieders) dat de mogelijkheid wel bestaat, maar dat er in de praktijk nog knelpunten zijn. In een van de interviews is bijvoorbeeld benoemd dat de consultatiemogelijkheid er in theorie is, maar in de praktijk nauwelijks wordt benut.

Slechts een klein deel van de gemeenten (4% tot 7%) heeft deze optie niet, een ander deel van de gemeenten (8% tot 14%) heeft de expertise op het gebied van jeugd & opvoedhulp, gehandicaptenzorg of J-GGZ zelf ondergebracht in de lokale teams. Wanneer consultatie een mogelijkheid is, worden bij het consulteren van GGZ-aanbieders in de praktijk het vaakst knelpunten ervaren door gemeenten (39%).

Met andere netwerkpartners (zoals welzijn, onderwijs, huisartsen) heeft gemiddeld ruim twee derde van de gemeenten afspraken

Bij de overgrote meerderheid van de gemeenten zijn de afspraken tussen lokale teams en verschillende partners al gemaakt en in uitvoering: dit geldt voor de

2 Jeugd- en opvoedhulpaanbieders, LVB-aanbieders en GGZ-aanbieders jeugd

Jeugdgezondheidszorg (76%), huisartsen (70%), het onderwijs (67%) en welzijnsorganisaties/informele netwerken (67%). Een substantieel deel van de gemeenten is momenteel bezig met het uitwerken van deze afspraken, variërend van 13% voor de Jeugdgezondheidszorg tot 21% voor het onderwijs. Bij een klein percentage van de gevallen zijn de afspraken nog niet gemaakt (tussen de 7% en 12%), of zijn ze wel al afgestemd maar moet de uitvoering nog starten (tussen de 1% en 4%).

Huisartsen

Tussen de startfoto en de huidige meting is de inzet van verbindende rollen tussen huisartsen, gemeenten en lokale teams over de gehele linie flink toegenomen. De sterkste groei is te zien bij de door de gemeente gefinancierde POH-GGZ-jeugd, die inmiddels de meest ingezette rol is. Dit verdubbelde bijna van 22% naar 43%. Daarnaast zijn ook de inzet van jeugdondersteuners bij de huisarts (van 16% naar 33%), de brede 0-100 jaar POH-GGZ (van 22% naar 34%) en het werken met vaste contactpersonen binnen het lokale team (van 13% naar 34%) fors gestegen. Tot slot kiezen gemeenten ook steeds vaker voor alternatieve, eigen invullingen van deze samenwerking.

Onderwijs

In de startfoto is de regio's niet gevraagd naar de samenwerking met het reguliere onderwijs. In de huidige meting is dit wel gedaan. 39% van de regio's geeft aan dat er afspraken zijn gemaakt over de inzet van jeugdhulp op scholen in het regulier onderwijs tussen gemeenten, gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders en het onderwijs die op dit moment worden uitgevoerd. Bij 34% van de regio's worden deze afspraken op dit moment uitgewerkt. Daarnaast geeft 24% van de regio's aan dat deze afspraken nog niet zijn gemaakt. Tot slot zijn de afspraken bij 2% van de regio's wel afgestemd, maar is de uitvoering nog niet gestart.

In de startfoto is de regio's wel gevraagd naar samenwerking met het speciaal onderwijs, specifiek cluster 3 en 4 scholen. Hieruit blijkt dat in meer dan de helft van de regio's (54%) gewerkt wordt aan de realisatie van jeugdhulp op cluster 3 en 4 scholen en in 24% van de regio's was dit al gerealiseerd. In de huidige meting geeft 59% van de regio's aan dat er afspraken zijn gemaakt over de inzet van jeugdhulp op het speciaal onderwijs tussen gemeenten, gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders en het onderwijs die op dit moment worden uitgevoerd. Bij 24% van de regio's worden deze afspraken op dit moment uitgewerkt. Daarnaast geeft 10% van de regio's aan dat deze afspraken nog niet zijn gemaakt. Tot slot zijn de afspraken bij 7% van de regio's wel afgestemd, maar is de uitvoering nog niet gestart.

Afspraken over domeinoverstijgende samenwerking bij complexe problematiek lijken te stagneren

De regio's is gevraagd of er werk- en/of financieringsafspraken zijn gemaakt tussen gemeenten, jeugdhulpaanbieders, aanbieders van volwassen-GGZ en zorgverzekeraars. Achterliggende gedachte hierbij is dat dit helpt bij het organiseren van domeinoverstijgende samenwerking. Bij deze meting is dezelfde vraag gesteld als bij de startfoto in 2024. Tussen de startfoto en de huidige meting is een verschuiving zichtbaar in de mate waarin er binnen regio's werk- en/of financieringsafspraken zijn gemaakt tussen gemeenten, jeugdhulpaanbieders, aanbieders van volwassen-GGZ en de zorgverzekeraar. Bij de startfoto gaf het grootste deel van de regio's, namelijk 58%, aan dat deze afspraken nog niet waren gemaakt. Dit aandeel is in de huidige meting verder toegenomen tot 63%. Maar ook het aandeel regio's waar de afspraken definitief zijn afgestemd en inmiddels worden uitgevoerd, laat een duidelijke stijging zien: van 8% in de startfoto naar 17% in de huidige meting. Het percentage regio's waarin de afspraken wel zijn gemaakt maar de feitelijke uitvoering nog niet is gestart, is gedaald van 10% naar 2%. Het percentage regio's waarin de afspraken zich op dit moment nog in de uitwerkingsfase bevinden, laat een daling zien van 25% bij de startfoto naar 17% in de huidige meting.

In de startfoto is aan regio's gevraagd welke methode voor domeinoverstijgend werken werd gebruikt om de verbinding tussen jeugd en bestaanszekerheid te versterken. Regio's gaven toen aan dat domeinoverstijgend werken vooral een lokale aangelegenheid is. Daarom is die vraag in de voortgangsmeting aan gemeenten gesteld. Gemeenten gaven op deze vraag aan dat 41% van de gemeenten werkt met de doorbraakmethode. Evenveel gemeenten geven aan te werken met een andere methode voor domeinoverstijgend werken. Bij 33% van de respondenten wordt ingezet op regionale of bovenregionale expert- en kernteams om domeinoverstijgende oplossingen te bieden. Tot slot wordt er in 18% van de gevallen gewerkt met de omgekeerde toets en geeft 8% aan gebruik te maken van structurele ontschotting. 26% van de gemeenten werkt niet volgens een vaste methode domeinoverstijgend.

3.2.2 Knelpunten en verklaringen

Ook bij het vormgeven van stevige lokale teams is de beschikbaarheid van mensen en middelen het grootste knelpunt

Hoewel uit de vorige paragraaf blijkt dat de meeste gemeenten hard met de lokale teams aan de slag zijn om de lokale teams conform richtinggevend kader en convenant te verstevigen, ervaren zij hier ook forse knelpunten in.

Beschikbaarheid mensen lokale teams

De werkdruk bij de teams zelf is volgens 84% van de gemeenten een belangrijke belemmering. 85% van de regio's benoemt dit eveneens. Dit is niet los te zien van de constatering van gemeenten dat ongeveer de helft van de gemeenten aanloopt tegen een tekort aan gekwalificeerd personeel bij de lokale teams. 78% van de regio's benoemt dit als knelpunt. Uit de interviews komt naar voren dat de druk op de lokale teams gigantisch is door een brede caseload, hoog ziekteverzuim, een groot verloop en de vele opgaven waar de teams aan werken of bij betrokken worden. Gemeenten en regio's benoemen de noodzakelijke cultuuromslag bij medewerkers van lokale teams ook als een uitdaging. De rol van medewerkers verandert van enkel indiceren naar actief zelf bieden van basishulp en casusregie en het omgaan met onveiligheid. Dat verhoogt de (werk)druk: Het vraagt veel van de medewerkers in tijd, maar ook in het inzetten van andere competenties. Ook het harmoniseren van historisch gescheiden loketten (Jeugd, Wmo, Werk & Inkomen) stuit in de praktijk nog vaak op cultuurverschillen.

Quote interview gemeente: "De stevige professionals veranderen van baan en gaan naar de stevige lokale teams. Maar, ze gaan ook de sector uit. Die willen niet met de cliënt, die willen procesregie voeren. Dat past niet bij de verschuiving die we nodig hebben".

Beschikbaarheid mensen ketenpartners

Ook ketenpartners kampen met personeelstekorten volgens ongeveer de helft van de gemeenten en volgens 73% van de regio's. Dat maakt dat lokale teams ter overbrugging langer betrokken moeten blijven bij een gezin of een kind, omdat de vervolghulp nog niet kan worden ingezet, wat de werkdruk bij de lokale teams verder vergroot. Gemeenten en regio's lichten toe dat zowel de lokale teams zelf als cruciale ketenpartners (Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming) kampen met acute personeelstekorten en uitval. Dit leidt tot lange wachtlijsten aan de 'achterkant'. Hierdoor stagneert de doorstroom en blijven zware casussen en veiligheidsrisico's noodgedwongen te lang op het bordje van de lokale basisteams liggen, die daar volgens gemeenten en regio's niet altijd voor zijn uitgerust. Uit de interviews komt een pervers arbeidsmarktmechanisme naar voren: ervaren professionals verlaten de zware uitvoering aan de achterkant (zorgaanbieders/GI's) om stabielere procesregietaken bij gemeenten op te pakken, waardoor de specialistische expertise in de keten verschaalt.

Beschikbaarheid middelen

Daarnaast ervaart 59% van de gemeenten financiële tekorten of het ontbreken van financiële afspraken. Dit beeld is eveneens herkenbaar op regionaal niveau, waar financiële

tekorten en/of het ontbreken van financiële afspraken (bijvoorbeeld voor de financiering van de consultatiefunctie) volgens 63% van de regio's een knelpunt vormt. Gemeenten en regio's lichten dit knelpunt toe op een manier die in lijn is met de toelichting bij het versterken van de sociaal-pedagogische basis: Veel pilots en transformatieopdrachten worden gefinancierd met incidentele middelen (zoals tijdelijke SPUK- of GALA-gelden), wat structurele borging bemoeilijkt. Het ontbreken van structurele financiering zorgt voor grote onzekerheid.

De veelheid en diversiteit aan landelijke programma's en sturing: punt van aandacht

Lokale teams hebben een diversiteit aan opdrachten vanuit landelijke programma's, wat door 80% van de gemeenten als knelpunt wordt gezien. Ook onduidelijkheid over wet- en regelgeving scoort hoog met 62%. 48% van de gemeenten ervaart een spanningsveld tussen de regionale afstemming en lokale beleidsvrijheid.

Vanuit het perspectief van de regio's worden deze sturingsvraagstukken nog sterker ervaren: 85% van de regio's meldt de diversiteit aan opdrachten vanuit landelijke programma's (zoals de Hervormingsagenda Jeugd, IZA, AZWA, et cetera) als knelpunt. Deze veelheid zorgt volgens gemeenten en regio's voor onoverzichtelijkheid, administratieve regeldruk en versnippering van de schaarse ambtelijke en uitvoeringscapaciteit.

Eveneens 83% van de regio's geeft aan dat het spanningsveld tussen regionale afstemming en lokale beleidsvrijheid knelt. Tot slot geeft 63% van de regio's aan onduidelijkheid te ervaren over wet- en regelgeving, zoals de AVG of het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet.

Gemeenten en regio's ervaren grote knelpunten in de samenwerking, zeker waar dit domeinoverstijgende samenwerking betreft

56% van de gemeenten geeft aan knelpunten te ervaren bij het over en weer betrekken van veiligheidspartners, nu partners bij vastgelopen casuïstiek met veiligheidsrisico's. Knelpunten in de samenwerking met het onderwijs en voorschoolse voorzieningen worden door 47% van de gemeenten genoemd. De samenwerking met jeugdhulpaanbieders en met huisartsen of het voorliggend veld vormen voor respectievelijk telkens 39% een belemmering. Minder vaak genoemde knelpunten zijn het organiseren van maatwerk met 24%, de samenwerking met partijen in de sociale basis met 23%, cultuur- en taalverschillen met 19%, en de categorie 'anders' met eveneens 19%. Tot slot heeft 9% nog geen lokale teams en ervaart 0% momenteel helemaal geen knelpunten.

De regio's is specifiek gevraagd naar knelpunten in de domeinoverstijgende samenwerking. 95% van de regio's geeft aan een knelpunt te ervaren door verschillen in financieringsbronnen, zoals de Wlz, Zvw en Jeugdwet. 90% van de regio's geeft aan dat schotten in wet- en regelgeving, waaronder de AVG en privacywetgeving, een knelpunt vormen. 88% van de regio's meldt capaciteitsproblemen, personeelstekorten en/of wachtlijsten, bijvoorbeeld in de volwassenen-GGZ en het onderwijs, als belemmering. Voor 85% van de regio's is de diversiteit aan opdrachten vanuit landelijke programma's zoals de Hervormingsagenda Jeugd, IZA en AZWA een knelpunt bij de domeinoverstijgende samenwerking. Daarnaast zijn voor 78% van de regio's woningtekorten een probleem. 63% van de regio's geeft aan dat het verschil in cultuur en werkwijze tussen onderwijs en zorg knelt. 54% van de regio's meldt het ontbreken van bovenregionale of landelijke sturing als knelpunt. Tot slot geeft 24% van de regio's aan een ander knelpunt te ervaren, bijvoorbeeld dat verschillende domeinen incongruente, afwijkende regionale indelingen hanteren. Daarnaast bemoeilijken grote onderlinge verschillen tussen gemeenten binnen één regio (in omvang, tempo en visie) een uniforme regionale aanpak. In de interviews worden beperkingen genoemd die samenhangen met de manier van financieren. In de praktijk botst de gewenste integrale, beschikkingsvrije werkwijze met de administratieve realiteit: systemen (zoals PxQ-financiering) dwingen professionals om voor een simpele consultatie direct een officiële beschikking of cliëntnummer aan te maken.

Praktijkvoorbeeld: versterking expertise geborgd in het lokale team door inzet onafhankelijke gedragswetenschappers

Om te borgen dat lokale teams daadwerkelijk in staat zijn een goede integrale vraagverkenning en verklarende analyse uit te voeren, worden onafhankelijke gedragswetenschappers toegevoegd aan de lokale toegang. Omdat jeugdconsulenten in de praktijk kunnen worden opgeslokt door crisissituaties of de waan van de dag, helpen deze gedragswetenschappers – die bewust geen eigen caseload hebben – hen om afstand te nemen. Zij bieden de noodzakelijke rust om te sparren over een casus, waardoor veel beter systeembreed kan worden gekeken naar de grondoorzaken van problemen, aldus de gemeente. Ook helpen zij tijdig opnieuw naar de casus te kijken om te bepalen of en zo ja welke vervolgzorg er nodig is voor een jeugdige. Dit heeft invloed op de uiteindelijke trajectduur van een jeugdige.

Praktijkvoorbeeld: consultatie door lokale teams theoretisch mogelijk maar in de praktijk bemoeilijkt door praktische zaken zoals financieringssystematiek

Hoewel het theoretisch mogelijk is dat lokale teams jeugdhulpaanbieders moeten kunnen consulteren, levert dit in de praktijk knelpunten op in een bepaalde regio. In deze regio is de mogelijkheid voor consultatie aanwezig, maar wordt hier in de praktijk nog nauwelijks gebruik van gemaakt. De oorzaak is mede te vinden in praktische zaken zoals de financieringssystematiek. Bij PxQ-financiering moet er een beschikking zijn, maar dat werkt slecht bij consultatie en advies volgens de regio. Voor een simpel adviesvraagstuk vereist het systeem dat er direct een cliëntnummer en een officiële beschikking worden aangemaakt. Dit staat laagdrempelig sparren in de weg, ondanks dat er samenwerkingsafspraken zijn gemaakt. Andere vormen van financiering zoals lumpsum-financiering hebben weer andere nadelen, geeft de regio aan.

Quote interview regio: **“Bij lumpsum-financiering kun je alleen afspraken maken met grote aanbieders. Maar je wilt niet alleen met grote aanbieders samenwerken maar ook de mogelijkheid hebben om de kleine GZ-psycholoog te kunnen consulteren.”**

Praktijkvoorbeeld: Personeelsverloop en ziekte hebben effect op werkdruk consulenten en mogelijkheden om bij te dragen aan doorontwikkeling

Een regio geeft aan dat door hoog personeelsverloop en aanzienlijk ziekteverzuim bij de lokale toegangsteams de achterblijvende consulenten het steeds moeilijker krijgen. De werkdruk wordt hoger, doordat zij én te maken krijgen met steeds complexere casuïstiek én ze geacht worden mee te bouwen aan nieuwe inkooptrajecten, transformatiedoelen die bereikt moeten worden, de implementatie van de verklarende analyse en ga zo maar door. Die combinatie van het dagelijkse werk moeten blijven doen, met een tekort aan personeel, en het moeten bijdragen aan doorontwikkeling maakt dat dat laatste vaak heel moeilijk is. Terwijl, de input van de consulenten bijvoorbeeld bij het vormgeven van een nieuw inkooptraject volgens de regio erg belangrijk is.

Praktijkvoorbeeld: nabijheid in samenwerking met veiligheidspartners en Gecertificeerde Instellingen draagt volgens regio bij aan succes

Samenwerking met Gecertificeerde Instellingen en veiligheidspartners zoals Veilig Thuis lopen in de praktijk wisselend. De regio heeft duidelijke afspraken gemaakt, maar de praktijk blijkt weerbarstig. Fysieke nabijheid en persoonlijk contact dragen sterk bij aan het succesvol uitvoeren van een samenwerkingsovereenkomst. Wanneer een jeugdconsulent en een jeugdbeschermer in een vroeg stadium samen optrekken in een complexe casus waarin sprake is van onveiligheid, zijn de lijnen kort en verloopt de afstemming heel organisch en goed. Soms zitten beide medewerkers zelfs in hetzelfde gebouw, ook dat bevordert de samenwerking sterk. Wanneer er fysiek een

grotere afstand zit tussen de jeugdconsulent en de jeugdbeschermer verloopt de samenwerking in de praktijk vaak een stuk formeler en een stuk trager. Ondanks gemaakte afspraken worden lokale teams dan soms toch nog voor voldongen feiten gesteld.

3.3 Gemeenten nemen maatregelen om jeugdhulpgebruik terug te dringen en missen daarbij landelijke kaders

Vrijwel alle gemeenten en regio's nemen zelf maatregelen bij het terugdringen van jeugdhulpgebruik. Maatregelen die worden genomen, zijn bijvoorbeeld gericht op het inzetten van voorliggende voorzieningen en het informele netwerk van een gezin, het aanscherpen van de toegang, gemeentelijke verordeningen, het schrappen van bepaald aanbod en het verkorten van de duur van jeugdhulptrajecten, bijvoorbeeld door middel van vaste evaluatiemomenten gedurende het traject.

Gemeenten en regio's zien zich nog altijd genoodzaakt om ongecontracteerd maatwerk in te zetten. Maatregelen om dit tegen te gaan, lijken te stagneren.

Gemeenten en regio's missen heldere landelijke kaders voor het terugdringen van gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp. De wettelijke jeugdhulpplicht, leveringsverantwoordelijkheid en externe verwijzers doorkruisen volgens gemeenten en regio's de sturing op reikwijdte.

3.3.1 Conclusie op de voortgang

Gemeenten nemen zelf maatregelen bij het terugdringen van jeugdhulpgebruik

Inzet op voorliggende voorzieningen en normalisering

Op het gebied van het afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulp en het terugdringen van de gespecialiseerde jeugdhulp hebben gemeenten sinds 1 januari 2024 verschillende stappen gezet. Volgens 90% van de gemeenten en 88% van de regio's wordt er actief ingezet op collectieve en vrij toegankelijke voorzieningen. Het normaliseren van lichtere hulp of demedicaliseren noemt 87% van de gemeenten en 83% van de regio's. Daarnaast meldt 86% van de gemeenten en 83% van de regio's dat er stappen zijn ondernomen voor het inzetten van het sociaal netwerk en/of informele sleutelfiguren.

Toegang, verordeningen en dialoog

75% van de gemeenten en 68% van de regio's geven aan dat er stappen zijn gezet door het aanpassen of afbakenen van de gemeentelijke verordeningen. Veel gemeenten hebben hun verordeningen recent aangepast of zijn dit van plan. Hierbij worden begrippen zoals 'eigen kracht van het gezin', 'eigen verantwoordelijkheid van ouders' en '(boven) gebruikelijke zorg' scherper gedefinieerd om lichtere opvoedvragen buiten de Jeugdwet te houden.

Een scherpere toetsing aan de poort voor de toegang tot hulp wordt gehanteerd door 72% van de gemeenten, 80% van de regio's benoemt dit eveneens. Gemeenten en regio's lichten toe dat consulenten worden getraind om breder uit te vragen en laagdrempelige alternatieven in de sociale basis (zoals praktijkondersteuners (POH) GGZ Jeugd of welzijnswerk) te benutten voordat er wordt opgeschaald naar individuele, gespecialiseerde jeugdhulp.

Het voeren van een maatschappelijke dialoog over dit onderwerp is volgens 51% van de gemeenten en volgens 37% van de regio's als stap gezet. Tot slot laat 15% van de gemeenten en 22% van de regio's weten een andere stap te hebben gezet. Ook in het terugdringen van jeugdhulpgebruik wordt nadrukkelijk gezocht naar de verbinding met scholen en collectieve inzet van jeugdhulp in de schoolomgeving, om te voorkomen dat er individuele specialistische trajecten moeten worden opgestart.

27% van de regio's benoemt specifiek het schrappen van bepaalde voorzieningen uit het gespecialiseerde aanbod. Regio's geven aan kritisch te kijken naar het huidige gecontracteerde aanbod en specifieke specialistische voorzieningen te willen schrappen die zij niet langer tot de gemeentelijke reikwijdte rekenen.

Gemeenten en regio's blijven ongecontracteerd maatwerk inzetten, maatregelen om dit tegen te gaan lijken te stagneren

Alle regio's stellen dat ongecontracteerd aanbod momenteel nog wordt ingezet omdat het gecontracteerde aanbod in specifieke individuele gevallen ontoereikend is. Bij 95% van de regio's wordt ongecontracteerd maatwerk ingezet omdat verwijzingen naar ongecontracteerd aanbod plaatsvinden door partijen (huisartsen, Gecertificeerde Instellingen) met een eigen bevoegdheid tot verwijzen. 80% van de regio's geeft aan dat soms ongecontracteerd aanbod buiten de regio moet worden ingezet als gevolg van het woonplaatsbeginsel. Wachtlijsten binnen de gecontracteerde zorg worden door 73% van de regio's genoemd als reden voor de inzet van ongecontracteerd aanbod.

Tussen de startfoto en de huidige meting is een verschuiving zichtbaar in de mate waarin regio's maatregelen hebben genomen om de verwijzingen naar ongecontracteerd aanbod te verminderen. Het aandeel regio's dat aangeeft dat de maatregelen zijn afgestemd en worden uitgevoerd is gedaald van 74% in de startfoto naar 63% in de huidige meting. Het percentage regio's waar de maatregelen zijn afgestemd maar de uitvoering nog niet is gestart laat ook een lichte daling zien van 7% bij de startfoto naar 5% in de huidige meting.

Het aandeel regio's dat zegt de maatregelen op dit moment uit te werken is ruim verdubbeld, van 14% in de startfoto naar 29% in de huidige meting. Het percentage regio's dat aangeeft dat deze maatregelen in de regio niet zijn genomen is gedaald van 7% in de startfoto naar 2% in de huidige meting. Regio's zetten in op nieuwe inkoopstrategieën en aanbestedingstrajecten om scherpere afspraken te maken en niet-gecontracteerde zorg terug te dringen.

Gemeenten werken aan verkorten trajectduur

44% van de regio's geeft aan dat er maatregelen zijn afgestemd en worden uitgevoerd om de trajectduur binnen de gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen. Daarnaast geeft 12% van de regio's aan dat de maatregelen wel zijn afgestemd, maar dat de uitvoering ervan nog niet is gestart. Bij 29% van de regio's worden deze maatregelen op dit moment uitgewerkt. 15% van de regio's geeft aan dat deze maatregelen nog niet zijn genomen. Het verkorten van de trajectduur gebeurt door monitoring, benchmarking en vaste evaluatiemomenten in een hulpverleningstraject (zoals de 3-6-9 maanden systematiek).

3.3.2 Knelpunten en verklaringen

Het ontbreken van heldere landelijke kaders vormt het grootste knelpunt bij het terugdringen van gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp

Volgens 88% van de gemeenten en 95% van de regio's vormt het ontbreken van heldere landelijke kaders en wetgeving rond afbakening het grootste knelpunt op het gebied van het lokaal of regionaal afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulp. Uit de toelichting van gemeenten en regio's wordt duidelijk dat zij wachten op de definitieve landelijke *Wet reikwijdte jeugdhulp*. Tegelijkertijd blijkt uit de interviews dat gemeenten en regio's zeer kritisch zijn op het wetsvoorstel zoals het nu voorligt. Het wordt gezien als een bureaucratisch monster dat in de praktijk juist niets oplost of afbakent.

Citaat: “Dit hebben mensen geschreven die niks van basishulp weten....Het Rijk geeft meer problemen dan het helpt”.

Zonder duidelijk wettelijke kaders zijn gemeenten bang dat scherpe lokale keuzes of afbakeningen juridisch geen stand houden en door de rechter worden teruggedraaid. Dit vergroot tevens het risico op kostbare bezwaarprocedures. Knelpunten door verwachte of feitelijke juridische procedures bij het niet toekennen van aanvragen voor gespecialiseerde jeugdhulp worden door 41% van de gemeenten en door 41% van de regio's gesignaleerd.

Gemeenten en regio's lichten daarnaast toe dat, wanneer zij eigen definities gaan hanteren voor wat wel en niet onder jeugdhulp valt, er rechtsongelijkheid ontstaat tussen buurgemeenten (“het maakt uit waar je wieg staat”). Ook wordt benoemd dat bovenregionale zorgaanbieders hierdoor geconfronteerd worden met een enorme toename van administratieve lasten en complexe, gefragmenteerde inkooptrajecten.

Onduidelijkheid over de invulling van het begrip ‘normaliseren’ wordt door 54% van de gemeenten en door 56% van de regio's als een belemmering ervaren. Gemeenten en regio's ervaren veel weerstand vanuit de samenleving en van instellingen tegen het ‘normaliseringsgedachtegoed’, zo blijkt uit de toelichting. Er is sprake van een sterke maatschappelijke tendens tot het medicaliseren van alledaagse opgroei problemen, gedreven door hoge verwachtingen van ouders die vasthouden aan de overtuiging dat een individueel, specialistisch traject noodzakelijk is.

Quote interview gemeente: “Ouders zijn eisend... Afwijzing wordt niet geaccepteerd. Een soort fix-it houding van mensen — we leven in een dienstenmaatschappij...”

Daarnaast meldt 54% van de gemeenten en 46% van de regio's het ontbreken van beleidsmatige of uitvoerende capaciteit voor het voeren van het maatschappelijk debat rond de afbakening. Veel regio's benadrukken dat de gewenste cultuuromslag (minder professionele hulp, meer eigen kracht) niet alleen lokaal gerealiseerd kan worden. Zij geven aan dat er behoefte is aan een breed maatschappelijk debat, geleid door het Rijk, om draagvlak te creëren bij inwoners en professionals.

17% van de gemeenten en 15% van de regio's noemen andere knelpunten, die bij nadere bestudering deels overlappen met bovengenoemde knelpunten: zoals maatschappelijke weerstand tegen normalisering, politieke gevoeligheid, een gebrek aan regionale sturingsmogelijkheden en het ontbreken van sturingsmogelijkheden richting andere verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen en Gecertificeerde Instellingen e/o scholen die de route via de huisarts adviseren. Ook de schotten tussen de Jeugdwet en de Wmo/Zvw zorgen voor knelpunten volgens de regio's.

Tot slot geeft een zeer klein deel van de gemeenten en regio's (beide 2%) aan op dit moment geen knelpunten te ervaren bij de afbakening en het terugdringen van het gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp.

Praktijkvoorbeeld: gemeentelijke sturing op externe verwijzers door het inzetten van multidisciplinaire overlegtafels

Omdat in deze gemeente een hoog percentage verwijzingen van jeugdigen naar gespecialiseerde jeugdhulp verloopt via externe partners, zoals de huisartsen en de Gecertificeerde Instellingen, is er ingezet op het effectiever kanaliseren van deze verwijzingen. Door het inzetten van multidisciplinaire overlegtafels waar huisartsen, GGZ, Gecertificeerde Instellingen, overige specialisten en wijkteams gezamenlijk casuïstiek wegen met als expliciet doel te voorkomen dat jeugdigen met enkelvoudige problemen onnodig en te zwaar in hoogspecialistische zorg belanden, wordt gepoogd

het percentage verwijzingen door externen omlaag te brengen. Bij deze tafels wordt ook heel breed gekeken en worden bijvoorbeeld vraagstukken rondom bestaanszekerheid meegewogen in de hulpvraag en bij de bepaling welke zorg nodig is.

Praktijkvoorbeeld: pilot schrappen van jeugdhulpproducten en transformeren naar voorliggende voorzieningen leidt tot succesvolle inzet en opname in aanbod welzijnsorganisatie

Om gebruik van aanvullende jeugdhulp terug te dringen heeft een gemeente ervoor gekozen een aantal lichte jeugdhulpproducten af te sluiten voor nieuwe indicaties. Samen met de lokale welzijnsinstelling is deze gemeente gestart met een pilot om de zorg die eerst binnen deze lichte jeugdhulpproducten werd gegeven te transformeren naar een algemene voorziening. Binnen deze algemene voorziening is gekozen voor een zeer praktische en vraaggestuurde insteek waarbij de nadruk in de begeleiding van de gezinnen ligt op het terugbrengen van de drie basale concepten - rust, reinheid en regelmaat - in ontregelde gezinnen. Deze pilot was succesvol en dit aanbod wordt nu verstrekt via de welzijnsorganisatie in de gemeente. Ook zijn ze gezamenlijk bezig met het verder doorontwikkelen van het aanbod om te zien of dit aanbod voor meer hulpvragen geschikt gemaakt kan worden.

Praktijkvoorbeeld: Jeugdzorg als 'duizenddingendoekje' - De impact van maatschappelijke druk en toenemende juridisering

In de praktijk zien diverse gemeenten en regio's dat de wens om te normaliseren botst met het in de maatschappij gewortelde idee dat het normaal is om publieke middelen in te zetten voor problemen binnen het eigen gezin. Dit zijn volgens de gemeenten en de regio's problemen die vroeger in het eigen netwerk of binnen de eigen (brede) familie werden aangepakt of opgelost. Ouders zien volgens gemeenten en regio's jeugdhulp steeds vaker als een (juridisch) afdwingbare consumentendienst waarbij ze verwachten dat gemeenten hun opvoedproblemen oplossen. Basale opvoedtaken worden gemedicaliseerd, zoals het zindelijk maken van jonge kinderen. Maar ook wordt gesteld dat basisweerbaarheid en het incasservermogen van jongeren vermindert doordat scholen er bijvoorbeeld voor kiezen om proefwerkcijfers niet in het weekend te publiceren om te voorkomen dat leerlingen stress ervaren. Maar stress, pijn en verdriet zijn normale onderdelen van identiteitsontwikkeling en moeten juist doorgemaakt worden om hiermee om te leren gaan, geven de gesprekspartners aan. "Jeugdzorg fungeert onbedoeld als het "duizenddingendoekje" voor de maatschappij."

Gemeenten en regio's geven aan dat wanneer professionals vervolgens proberen te normaliseren door aan te geven dat laagdrempelige ondersteuning vanuit de sociale basis toereikend is, zij geconfronteerd worden met toenemende juridisering. Mondige ouders stappen zonder problemen naar de bezwaarcommissie of de rechter om op juridisch-technische gronden alsnog de door henzelf gekozen, dure specialistische zorg af te dwingen. Ondanks dat niet alle ouders dit doen, kan dit zorgen voor handelingsvrees op de werkvloer omdat gemeenten ervaren dat rechters strikt vasthouden aan de letter van de wet, waardoor inwoners deze procedures standaard winnen.

Wettelijke jeugdhulpplicht, leveringsverantwoordelijkheid en externe verwijzers doorkruisen volgens gemeenten en regio's de sturing op reikwijdte

In zeven van de tien verdiepende interviews lichten gemeenten en regio's toe hoe de wettelijke jeugdhulpplicht en de open-eindefinanciering hun pogingen om de reikwijdte af te bakenen in de praktijk doorkruisen. Hoewel gemeenten via hun verordeningen proberen te sturen op eigen kracht en het voorliggend veld, ervaren professionals aan de poort dat de ruime wettelijke jeugdhulpplicht hen onvoldoende rugdekking biedt om grenzen te

stellen. Wanneer consultants aanvragen afwijzen of proberen te normaliseren, leiden dreigende bezwaartrajecten, de tuchtrechter of de heersende jurisprudentie tot handelingsvrees op de werkvloer, waardoor consultants alsnog tot indicering overgaan.

De feitelijke leveringsverantwoordelijkheid dwingt gemeenten vervolgens om zorg te organiseren, ook wanneer de gecontracteerde capaciteit door krapte en wachtlijsten niet beschikbaar is. Gemeenten lichten in de gesprekken toe dat dit regelmatig leidt tot een noodgedwongen en kostbare uitwijk naar niet-gecontracteerd maatwerk, wat de financiële beheersbaarheid en het terugdringen van gespecialiseerde zorg verder ondermijnt.

Tot slot benoemen respondenten in de interviews dat het afbakenen van de reikwijdte wordt bemoeilijkt door de positie van externe verwijzers met een zelfstandige wettelijke bevoegdheid (zoals huisartsen, Jeugdgezondheidszorg en Gecertificeerde Instellingen). Omdat zij regelmatig direct doorverwijzen naar (hoog)specialistische of niet-gecontracteerde zorg – buiten het zicht of de weging van het lokale team om – ontstaat er een rechtstreekse claim op de leveringsplicht van de gemeente. Hierdoor ervaren gemeenten en lokale teams dat zij onvoldoende sturingskracht hebben op de feitelijke instroom.

3.4 Afbouw van gesloten en residentiële zorg vordert op beleidsniveau, maar alternatieven voor jongeren ontbreken in de praktijk

Ten opzichte van de startfoto hebben meer regio's beleid rond vormen van hulp ter voorkoming van uithuisplaatsing. Ook bovenregionale plannen om residentiële jeugdzorg en gesloten jeugdzorg terug te dringen zijn in de meeste regio's in uitvoering. In toenemende mate wordt gewerkt met een verklarende analyse³ ter voorkoming van uithuisplaatsingen.

Hoewel het beleid tot stand komt, hebben gemeenten en regio's in de praktijk te maken met ernstige knelpunten. Het ontbreken van alternatieven en doorstroommogelijkheden vormt het grootste knelpunt bij het terugdringen van residentiële jeugdhulp. Een tweede veelgenoemd obstakel is dat regio's beperkte sturingsmogelijkheden ervaren richting verwijzers. De moeilijkheden om passende hulp te kunnen bieden zijn verscherpt onder invloed van de versnelde afbouw van de gesloten jeugdhulp. Hierdoor ontstaat volgens gemeenten en regio's een operationeel vacuüm met ongewenste en onveilige situaties. Alternatieven komen onvoldoende tot stand omdat regio's financieel klem zitten tussen de afbouw van het oude en de opbouw van het alternatief en regio's ervaren knelpunten in de onderlinge samenwerking. Regio's en gemeenten benoemen dat zij noodgedwongen zeer dure en niet passende alternatieven inzetten.

³ Een verklarende analyse in de jeugdhulp is een methodische synthese waarin de dynamische wisselwerking tussen beschermende en risicofactoren van een kind en diens omgeving in kaart wordt gebracht. Een verklarende analyse dient als fundament voor een hulpverleningstraject en wordt altijd in partnerschap met de jeugdige en de ouders opgesteld. In plaats van enkel symptomen te beschrijven, brengt deze analyse de dynamische wisselwerking tussen beschermende en risicofactoren in kaart om te verklaren waarom bepaalde (gedrags)patronen zijn ontstaan en blijven voortbestaan.

3.5 Conclusie op de voortgang

Meer regio's hebben beleid rond vormen van hulp ter voorkoming van uithuisplaatsing

Tussen de startfoto en de huidige meting is een verschuiving zichtbaar in de mate waarin regio's aangeven te investeren in alternatieve hulp ter voorkoming van uithuisplaatsing van jeugdigen. Het aandeel regio's dat aangeeft dat het beleid rondom dit thema is afgestemd en wordt uitgevoerd is gestegen van 45% in de startfoto naar 54% in de huidige meting. Bij 33% van de regio's werd dit beleid ten tijde van de startfoto op dat moment uitgewerkt, wat in de huidige meting vrijwel gelijk is gebleven met 34%. Het percentage regio's waar het beleid wel is afgestemd maar de uitvoering nog niet is gestart laat een daling zien van 10% bij de startfoto naar 5% in de huidige meting. Tot slot is het aandeel regio's dat aangeeft dat het thema in zicht is maar het beleid nog moet worden uitgewerkt met 7% gelijk gebleven tussen de startfoto en de huidige meting.

44% van de regio's geeft aan dat het beleid rondom het verkorten van residentieel verblijf wanneer dit wel wordt ingezet, is afgestemd en wordt uitgevoerd. Bij 17% van de regio's wordt het beleid rondom dit thema op dit moment uitgewerkt. 20% van de regio's geeft aan dat dit thema in zicht is, maar dat het beleid nog moet worden uitgewerkt. Bij 17% van de regio's is het beleid rondom dit thema wel afgestemd, maar is de uitvoering nog niet gestart. Tot slot geeft 2% van de regio's aan dat er in de regio niet wordt geïnvesteerd in het verkorten van residentieel verblijf.

Bovenregionale plannen om residentiële jeugdzorg en gesloten jeugdzorg terug te dringen in de meeste regio's in uitvoering

44% van de regio's geeft aan dat het (boven)regionaal uitvoeringsplan om residentiële jeugdhulp terug te dringen is afgestemd en wordt uitgevoerd. Daarnaast laat 20% van de regio's weten dat het (boven)regionaal uitvoeringsplan is afgestemd, wordt uitgevoerd en halfjaarlijks wordt geactualiseerd. Bij 24% van de regio's wordt het (boven)regionaal uitvoeringsplan op dit moment uitgewerkt. Bij 7% van de regio's is het plan wel afgestemd, maar is de uitvoering nog niet gestart. Tot slot geeft 5% van de regio's aan dat er in de regio geen (boven)regionaal uitvoeringsplan op dit thema is.

49% van de regio's heeft een (boven)regionaal uitvoeringsplan om plaatsing in gesloten jeugdhulp terug te dringen dat is afgestemd en wordt uitgevoerd. Daarnaast laat 20% van de regio's weten dat het (boven)regionaal uitvoeringsplan is afgestemd, wordt uitgevoerd en halfjaarlijks wordt geactualiseerd. Bij 22% van de regio's wordt het (boven)regionaal uitvoeringsplan op dit moment uitgewerkt. Bij 5% van de regio's is het plan wel afgestemd, maar is de uitvoering nog niet gestart.

Tot slot geeft eveneens 5% van de regio's aan dat er in de regio geen (boven)regionaal uitvoeringsplan op dit thema is.

In minder dan de helft van de regio's beleid in uitvoering gericht op alternatieve zorg

46% van de regio's geeft aan dat het beleid rondom de investering in alternatieve zorg ter voorkoming van plaatsing in gesloten jeugdhulp is afgestemd en wordt uitgevoerd. Daarnaast is bij 15% van de regio's het beleid wel afgestemd, maar is de feitelijke uitvoering ervan nog niet gestart. Bij 29% van de regio's wordt het beleid omtrent dit thema op dit moment uitgewerkt. Tot slot geeft 10% van de regio's aan dat dit thema in zicht is, maar dat het beleid nog moet worden uitgewerkt.

In toenemende mate wordt gewerkt met verklarende analyse bij/ter voorkoming van uithuisplaatsingen

Tussen de startfoto en de huidige meting is een grote verschuiving zichtbaar in de mate waarin er binnen regio's beleid is om altijd een verklarende analyse uit te voeren voordat een jeugdige geplaatst wordt in een residentieële voorziening. Het aandeel regio's dat aangeeft dat het beleid rondom dit thema is afgestemd en wordt uitgevoerd is gestegen van 17% in de startfoto naar 39% in de huidige meting. Het percentage regio's waar het beleid wel is afgestemd maar de uitvoering nog niet is gestart laat eveneens een stijging

zien, van 12% bij de startfoto naar 20% in de huidige meting. Het aandeel regio's waar het beleid op dit moment wordt uitgewerkt is logischerwijs gedaald van 57% in de startfoto naar 39% in de huidige meting. Tot slot is het percentage regio's dat aangeeft dat er in de regio geen beleid is rondom dit thema gedaald van 10% in de startfoto naar 2% in de huidige meting.

3.5.1 Knelpunten en verklaringen

Ontbreken van alternatieven en doorstroommogelijkheden het grootste knelpunt bij het terugdringen van residentiële jeugdhulp

93% van de regio's ervaart een knelpunt bij het terugdringen van residentieel aanbod door onvoldoende beschikbaarheid en doorstroommogelijkheden naar bijvoorbeeld (beschermd) wonen, kleinschalige woonvoorzieningen of de volwassenen-GGZ. Hierdoor verblijven jongeren langer dan in hun belang is op behandel- en/of woonplekken voor jeugd.

Daarnaast vormt het ontbreken van voldoende beschikbaarheid van alternatieve zorgvormen met voldoende expertise voor 88% van de regio's een belemmering om de transformatie van jeugdhulp met verblijf te maken naar hulp rondom de jeugdige en zijn gezin, of naar kleinschaligheid. 80% van de regio's signaleert financiële knelpunten, zoals de hoge kosten voor alternatieve zorgvormen de dubbele lasten die gepaard gaan met het enerzijds noodgedwongen in stand houden van bestaand aanbod en anderzijds de opbouw van alternatieven.

Regio's ervaren beperkte sturingsmogelijkheden richting verwijzers

De regio's ervaren beperkte sturingsmogelijkheden richting de verwijzers naar residentiële jeugdhulp. 71% van de regio's vindt dit een knelpunt in de transformatie naar 'zo thuis mogelijk'. In een toelichting benoemen regio's dat, hoewel het gemeentelijk beleid strak is gericht op ambulantisering en normalisering, verwijzers gebruikmaken van hun wettelijke bevoegdheden om hulp in te zetten in situaties waarin jeugdigen ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd. Zeker in acute crisissituaties of bij escalatie in de thuissituatie wordt er regelmatig – volgens de regio's gedreven door paniek of handelingsverlegenheid – gegrepen naar spoedmachtigingen en gesloten crisisplaatsingen. Volgens de regio's gebeurt dit vaak buiten de Regionale Expertiseteams (RET) of het regionale transformatiebeleid om, zonder dat er tijd is voor een grondige voorafgaande verklarende analyse.

Overige knelpunten die de regio's noemen zijn:

- moeizame instroom van jongeren die eerder onderwijs hebben gevolgd in residentiële voorzieningen naar regulier onderwijs (63%);
- onvoldoende zicht op de kwaliteit van de geboden alternatieven (63%);
- weerstand of onzekerheid bij aanbieders, ouders, jeugdigen of buurtbewoners (41%);
- gebrek aan inzicht in zorgbehoeften van jeugdigen en ouders (34%);
- continuïteitsproblemen bij het bestaande specialistische aanbod (32%).

2% van de regio's ervaart de transformatie bestaande langjarige contracten met aanbieders van residentieel aanbod als knelpunt.

Operationeel vacuüm als gevolg van de snelle afbouw van de gesloten jeugdhulp

Regio's noemen het tempoverschil tussen de afbouw van bestaande gesloten residentiële plekken en de daadwerkelijke opbouw van kwalitatief passende, kleinschalige of ambulante alternatieven. De snelheid waarmee de gesloten capaciteit wordt afgebouwd, creëert volgens de regio's in de praktijk een vacuüm voor jongeren met zeer complexe, meervoudige problematiek (zoals ernstige suïcidaliteit, mensenhandel of forensische profielen). Omdat de ambulante en kleinschalige zorg- en woonvoorzieningen voor deze doelgroep nog onvoldoende beschikbaar zijn, ontstaat er operationele druk. Dit leidt bijvoorbeeld tot noodgedwongen uitwijken naar kostbaar 'hypermaatwerk'. Het gevolg is volgens gemeenten en regio's een wildgroei aan ongewenste, zeer dure "hypermaatwerk"-constructies, waarbij kwetsbare jongeren met één-op-één begeleiding door niet-gecontracteerde zzp'ers op vakantieparken of campings worden geplaatst.

Quote interview regio: **“We hebben heel snel afgebouwd en niet tijdig genoeg een alternatief georganiseerd waardoor we te maken hebben met wachtlijsten en een vastlopend stelsel... We hebben te maken met een aantal 1:1 plaatsingen op campings met niet-gecontracteerd aanbod.”**

Ook leidt het volgens gemeenten en regio's tot een ongewenste verschuiving naar open residentiële zorg. Jongeren die voorheen in gesloten settings verbleven, stromen nu in bij open groepen of gezinshuizen. Hun zware problematiek (zoals suïcidaliteit of veiligheidsrisico's) zorgt daar regelmatig voor spanningen en onveilige situaties. Dit leidt volgens sommige regio's en gemeenten tot crisisplaatsingen in de gesloten jeugdhulp via spoedmachtigingen.

Regio's benoemen als inhoudelijk knelpunt de strikte scheiding tussen de gesloten setting en de open setting als het gaat om de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Professionals in open instellingen ervaren handelingsverlegenheid omdat zij in een open setting geen vrijheidsbeperkende maatregelen mogen toepassen. Wettelijk gezien is dit alleen toegestaan in de gesloten jeugdhulp, omdat daar jeugdigen in hun rechten worden beschermd wanneer zij met vrijheidsbeperking te maken krijgen. Regio's zien de wetgeving en de strakke opstelling van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd als belemmerend: Aanbieders van open jeugdhulp zijn terughoudend om jongeren met vaak zeer ernstige complexe problematiek aan te nemen als zij hen niet in hun vrijheid mogen beperken.

Regio's zitten financieel klem tussen afbouw van het oude en opbouw van het alternatief

Het opzetten van kleinschalige alternatieven brengt volgens toelichting van regio's hoge financiële risico's met zich mee vanwege de forse overheadkosten, specialistisch vakmanschap en de frictie- en leegstandskosten bij lage volumes. Regio's ervaren hierbij dat de systematiek van de landelijke SPUK-regeling verlamdend werkt: deze dwingt af dat er eerst financieel afgebouwd moet worden voordat er middelen vrijkomen voor de opbouw. Regio's benoemen dat de financiering echter juist in de overgangsfase nodig is om alternatieven parallel te kunnen ontwikkelen zonder de continuïteit van zorg in gevaar te brengen. Daarnaast ontbreekt het volgens de regio's aan sluitende financiële kaders tussen verschillende ministeries (zoals VWS en OCW), waardoor bijvoorbeeld de afbouw van residentieel onderwijs en de aansluiting naar regulier onderwijs financieel en organisatorisch stagneert.

Knelpunten in de samenwerking tussen regio's bij terugdringen residentiële plaatsingen

41% van de regio's noemt de verschillende overlegstructuren die zorgen voor trage besluitvorming als belemmering bij de afbouw van residentieel aanbod en de opbouw van alternatieven. Regio's lichten toe dat de noodzaak om specialistische zorg regionaal of bovenregionaal in te kopen, botst met de wens om lokaal te sturen op de doelgroep. Dit brengt de grip op deze financieel zware zorg verder weg van de gemeenten. Bovendien zorgt het parallel moeten schakelen tussen lokale gemeenten, regionale verbanden en bovenregionale samenwerkingen voor bestuurlijke complexiteit en stroperige besluitvorming. Gemeenten en netwerkpartners hebben uiteenlopende snelheden, politieke prioriteiten of visies op de onderlinge kostenverdeling van de af- en ombouw. Voor kleinere regio's geldt daarnaast dat het geringe volume aan jeugdigen met een gesloten machtiging het organisatorisch en financieel onmogelijk maakt om zelfstandig een dekkend, robuust regionaal aanbod in stand te houden, wat hen afhankelijk maakt van bovenregionale samenwerking om jongeren die (hoog)specialistische hulp nodig hebben, deze ook te kunnen bieden.

Daarnaast kampt een beperkt deel van de regio's (24%) met het ontbreken van een gezamenlijke visie van gemeenten over de snelheid van de afbouw van residentiële voorzieningen en de opbouw van alternatieven, het ontbreken van een gezamenlijke visie op de kostenverdeling voor af- en ombouw (24%), of een gebrek aan doorzettingsmacht bij regionale besluitvorming (24%).

15% van de regio's laat weten op dit moment op regionaal niveau geen knelpunten te ervaren in de samenwerking op het gebied van het terugdringen van residentiële jeugdhulp.

46% van de regio's geeft aan een ander knelpunt te ervaren in de (boven)regionale samenwerking rondom het terugdringen van residentiële jeugdhulp. Zij gaan in op de beperkte bestuurlijke capaciteit en trage besluitvorming, capaciteitstekorten en de inhoudelijke complexiteit van de doelgroep in relatie tot de marktwerking (het is niet aantrekkelijk om kwalitatief goed hulpaanbod voor deze doelgroep aan te bieden).

Praktijkvoorbeeld: De poortwachtersfunctie van een regionaal coördinatiepunt ter voorkoming van uithuisplaatsingen

Om de lokale teams verder te ontlasten en de instroom naar hoogspecialistische zorg te reguleren, heeft de regio het 'Coördinatiepunt Wonen en Verblijf' ingericht. Dit punt fungeert als een inhoudelijke poortwachter: voordat een lokaal team een kind kan aanmelden voor een zware verblijfsplek, wordt getoetst of alle mogelijke ambulante alternatieven zijn overwogen en of de casuïstiek goed is onderzocht. Dit voorkomt dat lokale consulenten in crisissituaties vanuit een gevoel van urgentie direct een bed toewijzen, en dwingt hen om rustig en systeemgericht te blijven kijken naar wat het hele gezin nodig heeft. Het coördinatiepunt bewijst hierin zijn waarde als kenniscentrum: doordat zij het overzicht hebben over de hele regio (alle deelnemende gemeenten), kunnen zij lokale teams adviseren om zorg in een buurgemeente in te kopen als ze dat zelf binnen hun eigen gemeente niet hebben, en laten ze via data zien dat het even wachten en het proberen van een alternatief in veel gevallen daadwerkelijk een uithuisplaatsing voorkomt.

Praktijkvoorbeeld: De mobiele brigade als alternatief voor doorplaatsing

Een in de interviews genoemd voorbeeld van een alternatieve manier van omgaan met knelpunten in de zorg is de 'Mobiele Brigade' die meerdere regio's gezamenlijk inkopen. In het verleden werden kinderen die in een instelling onhoudbaar escalerend gedrag vertoonden vaak weggestuurd om doorgeplaatst te worden naar een volgende instelling waar zwaardere zorg geboden kon worden. De Mobiele Brigade doorbreekt deze verhuisbewegingen die schadelijk kunnen zijn voor een jongere. Zodra een residentiële groep vastloopt met een jongere, wordt deze interventie-eenheid ingevlogen om letterlijk naast de groepsleiding te staan, directe expertise te bieden, een deel van de zorg over te nemen en de situatie op de groep zelf te stabiliseren. Omdat deze brigade beschikt over een eigen en flexibel formatiebudget hoeft er geen indicatieproces te worden opgestart maar kan de brigade meteen ingezet worden op het moment dat het nodig is.

Praktijkvoorbeeld: Tijdgebrek en verschillende ICT-systemen belemmeren het uitvoeren van verklarende analyses

Binnen de regio worden toegangsteams getraind in het gebruiken van de verklarende analyse om de instroom naar (gesloten) verblijfszorg te dempen. Hoewel deze methodiek professionals helpt om beter tot de kern van de gedragsproblematiek te komen, hapert de daadwerkelijke inzet in de praktijk door structureel tijdgebrek. Het opstellen van een gedegen verklarende analyse vergt veel tijd. Het is lastig om die tijd te nemen als je als consulent weet dat je nog zoveel kinderen op je wachtlijst hebt staan. Daarnaast is er sprake van een systeemknelpunt. Er is sprake van ICT-technische versnippering: binnen de regio wordt er door gemeenten met vier of vijf verschillende ICT-systemen gewerkt die allemaal moeten worden aangepast om met de verklarende analyse te kunnen werken.

4

Inhoudelijke en financiële effecten

Het meten van inhoudelijke en financiële effecten van de voortgang op de Hervormingsagenda is voor gemeenten en regio's in de praktijk een weerbarstige opgave. Sturing vindt in de praktijk voornamelijk plaats op procesindicatoren, bereik en prognoses.

Dat heeft verschillende redenen:

- Het tijdpad en het 'waterbedeffect' maken het meten van effecten complex.
- Het aantonen van causaliteit is vrijwel onmogelijk.
- Beperkingen voor effectmeting in datasturing, monitoring en privacywetgeving.
- Lokale versus regionale financiering en de inzet van verschillende registratiesystemen in de regio.
- Gebrek aan regie op de instroom.
- Knelpunten in ambtelijke capaciteit en inhoudelijke expertise voor data-analyse.
- Incidentele zware casuïstiek beïnvloedt de effecten in kleinere gemeenten.

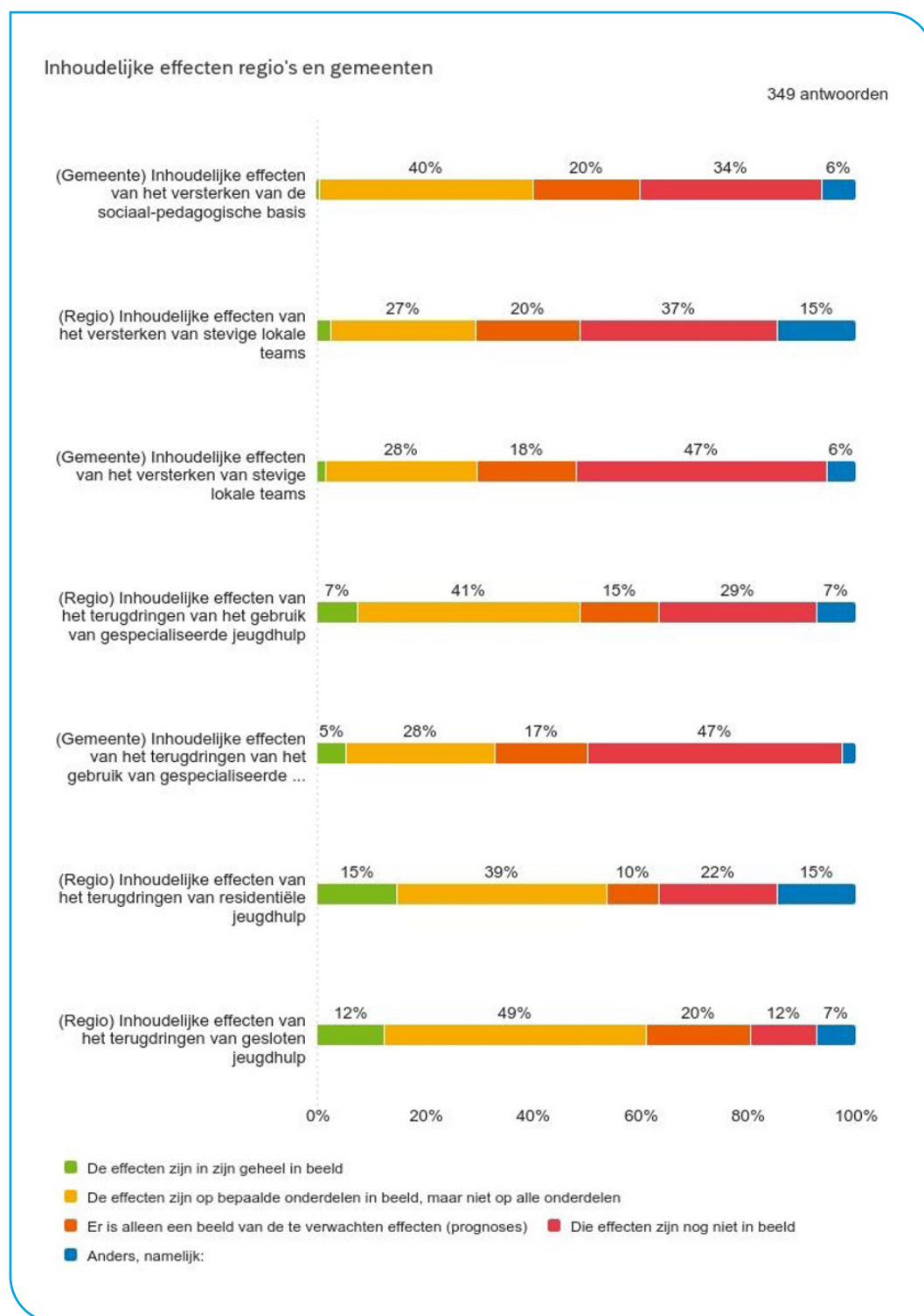
4.1 Het meten van inhoudelijke en financiële effecten is een weerbarstige opgave

Uit onderstaande figuren komt naar voren dat gemeenten en regio's de inhoudelijke (figuur 2) en financiële effecten (figuur 3) van de voortgang op de Hervormingsagenda Jeugd nauwelijks in beeld hebben. Het aandeel waarin de effecten in zijn geheel in beeld zijn (groen) komt bij geen enkele prioriteit boven de 20% van de gemeenten en regio's uit.

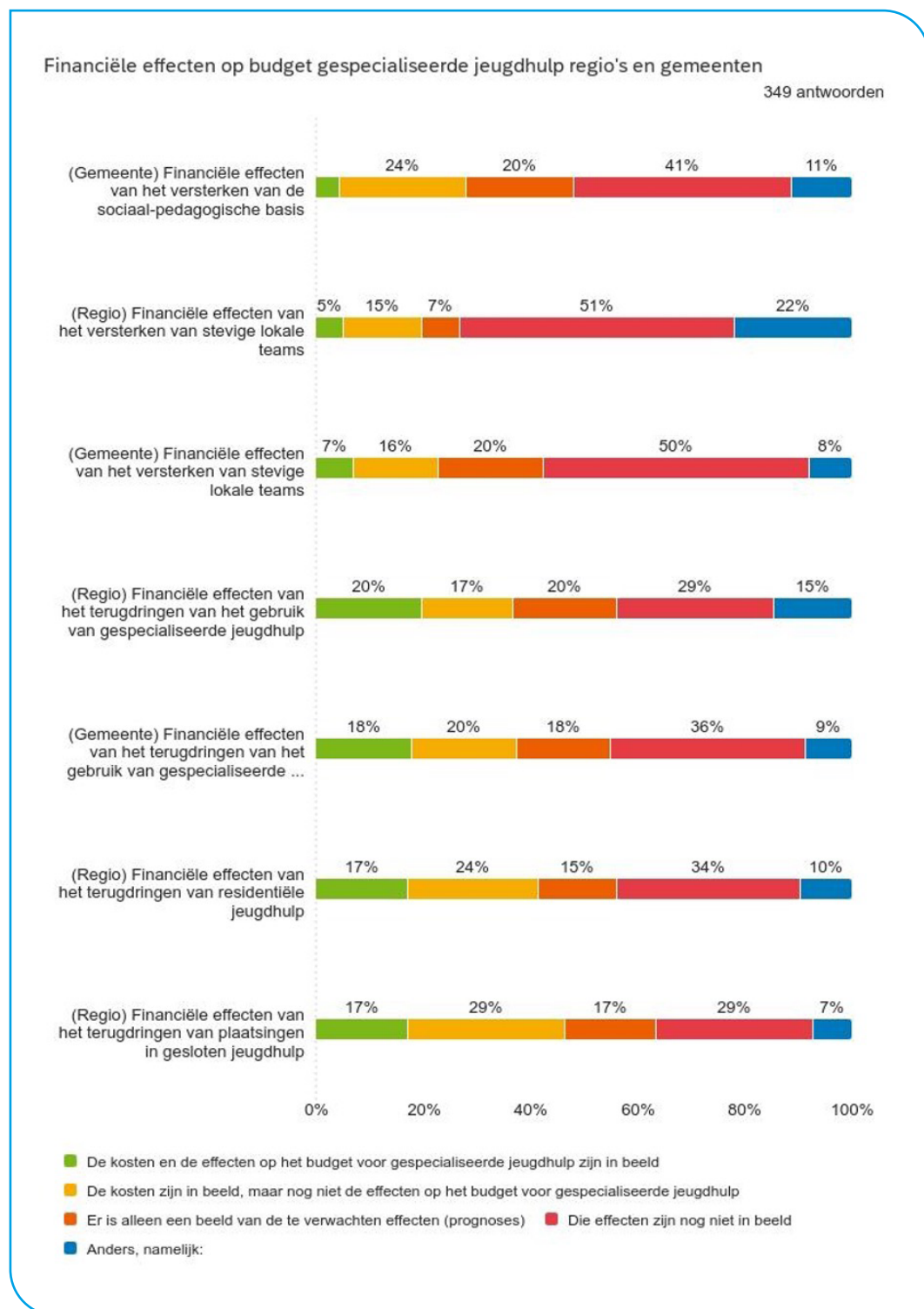
Gemeenten en regio's hebben op dit moment beperkt zicht op de inhoudelijke effecten van hun beleid; het aandeel dat deze effecten volledig in kaart heeft gebracht blijft bij de meeste thema's onder de 7%, behalve bij residentiële jeugdhulp (15%) en gesloten jeugdhulp (12%). Financiële effecten zijn over het algemeen beter in kaart gebracht dan de inhoudelijke effecten, al blijft het zicht hierop bij het merendeel van de gemeenten en regio's nog beperkt tot prognoses of gedeeltelijke inzichten. Uit de interviews komen positieve voorbeelden naar voren waarin gemeenten en regio's effecten meten. Met name grotere gemeenten/regio's of regio's met een geïntegreerde datavoorziening beschikken over geavanceerde Power BI-dashboards waarmee ze productiecijfers, declaraties en instroom goed kunnen volgen.

Quote gemeente: **"We zien dat het absolute aantal jeugdigen in zorg afneemt, maar dat de gemiddelde kosten per jeugdige stijgen. Zijn de problemen daadwerkelijk zwaarder en complexer geworden, of zitten er onbedoelde financiële perverse prikkels in de bekostigingssystematiek...?"**

Figuur 2: Antwoorden gemeenten en regio's op de vraag in hoeverre inhoudelijke effecten in beeld zijn van de vier verschillende prioriteiten

Figuur 3: Antwoorden gemeenten en regio's op de vraag in hoeverre financiële effecten in beeld zijn van de vier verschillende prioriteiten

4.2 Knelpunten bij het in kaart brengen van inhoudelijke en financiële effecten

Het tijdpad en het 'waterbedeffect' maken het meten van effecten complex

In zeven van de tien verdiepende interviews lichten gemeenten en regio's toe dat de looptijd van de Hervormingsagenda en de recent ingezette maatregelen nog te kort zijn om nu al harde inhoudelijke of financiële effecten te kunnen meten. Veel gemeenten en regio's bevinden zich nog in de start- of uitvoeringsfase van nieuwe inkooptrajecten, herinrichtingen van lokale teams of preventieve pilots. Gemeenten en regio's benadrukken in de gesprekken dat de beoogde maatschappelijke transformatie, de verandering van vakmanschap bij professionals en het opbouwen van een sterke sociaal-pedagogische basis processen van de lange adem zijn. De inhoudelijke resultaten en financiële inverdiëntijd van deze preventieve bewegingen vragen volgens hen veel tijd, waardoor de effecten in deze fase van de Hervormingsagenda nog niet zichtbaar of meetbaar zijn in de cijfers.

Daarnaast benoemen gemeenten en regio's het 'waterbedeffect': een besparing op de ene zorgvorm leidt vaak tot een stijging bij een andere (bijvoorbeeld van verblijf naar intensieve ambulante hulp), wat het totale financiële effect lastig te duiden maakt.

Het aantonen van causaliteit is volgens gemeenten en regio's vrijwel onmogelijk

Gemeenten en regio's ervaren het als één van de grootste opgaven om een direct causaal verband aan te tonen tussen investeringen aan de voorkant (zoals preventie en de sociale basis) en een daling in het gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp aan de achterkant. Tussen deze twee werelden bestaat in de praktijk een 'black box'. Omdat gemeenten geen "wetenschappelijke testomgevingen met controlegroepen" zijn, is het isoleren van het specifieke 'gemeentelijke effect' volgens gemeenten en regio's uiterst complex, zo niet onmogelijk. Dit komt ook naar voren uit de interviews. Ook voor gemeenten die veel met data werken, is de interpretatie van de gegevens moeilijk. Het meest genoemde knelpunt door de regio's is de moeilijkheid om een financieel of inhoudelijk effect eenduidig toe te schrijven aan één specifieke maatregel of interventie. Omdat er vaak meerdere transformaties tegelijkertijd plaatsvinden en externe factoren (zoals inflatie, cao-wijzigingen en maatschappelijke trends of ontwikkelingen) ook invloed hebben, is het "zuivere" effect van de ingezette acties vanuit de Hervormingsagenda volgens hen lastig te isoleren en te bepalen.

Beperkingen voor effectmeting in datasturing, monitoring en privacywetgeving

Een urgente operationele opgave ligt volgens de gemeenten in het ontbreken van adequate data, registratie-instrumenten en monitoringsystemen. De huidige dashboards zijn vaak versnipperd, achterhaald of te weinig specifiek om effectief op te kunnen sturen. Systemen zijn veelal ingericht op productiecijfers in plaats van inhoudelijke effecten, wat ook het leggen van een link naar concrete financiële besparingen bemoeilijkt. Daarnaast verhinderen instabiele basisprocessen soms een betrouwbare nulmeting.

Ook de regio's benoemen de grenzen aan de kwaliteit, beschikbaarheid en duiding van data. Regio's kampen met knelpunten in de informatievoorziening, zoals het zogenaamde 'naijleffect' van declaraties, het gebrek aan onderscheid tussen hoofd- en onderaannemer of de locatie waar het kind verblijft en met data die niet fijnmazig genoeg is om op te sturen.

Tot slot vormt de privacywetgeving (AVG) volgens gemeenten een aanzienlijke barrière; het noodzakelijk koppelen van data tussen verschillende domeinen om een integraal beeld van gezinssituaties en bijbehorende kosten te krijgen, verloopt in de praktijk uiterst moeizaam.

Lokale versus regionale financiering en de inzet van verschillende registratiesystemen in de regio

Gemeenten en regio's vertellen dat het inzichtelijk maken van financiële en inhoudelijke effecten vaak wordt bemoeilijkt door de organisatorische inrichting per gemeente, de lokale financiering en dataverzameling en de verschillende plekken waar data wordt verzameld. Omdat gemeenten binnen een regio vaak een eigen tempo, prioritering en werkwijze hanteren (bijvoorbeeld in de inrichting van lokale teams), is het lastig om tot een eenduidig regionaal beeld of een integrale analyse te komen. Dit zorgt voor een gefragmenteerd beeld.

Externe factoren en het gebrek aan regie op de instroom

Gemeenten wijzen op een fundamenteel gebrek aan grip door externe en systemische factoren, waardoor lokaal beleid niet geïsoleerd kan worden van landelijke ontwikkelingen. Door de wettelijke zorgplicht en de open-einde financiering vertellen gemeenten dat zij slechts beperkte invloed hebben op de feitelijke instroom in de gespecialiseerde jeugdhulp. Een substantieel deel van de verwijzingen verloopt immers buiten de gemeente om via externe partijen, zoals huisartsen, de jeugdbescherming en de rechtspraak. Dit gebrek aan regie op de gehele poort maakt het volgens gemeenten complex om de effectiviteit van hun eigen preventiemaatregelen hard aan te tonen.

Knelpunten in ambtelijke capaciteit en specifieke expertise

Het realiseren van grondige effectmetingen stuit volgens gemeenten en regio's ook op een tekort aan ambtelijke formatie, tijd en specifieke expertise. Er is een grote schaarste aan gespecialiseerde data-analisten en financieel adviseurs die nodig zijn om complexe monitoring op te zetten en door te ontwikkelen. Het kan daarnaast ook ontbreken aan de juiste expertise om complexe data-analyses vervolgens te vertalen naar beleidsmatige inzichten.

Ook regio's benoemen dat een tekort aan beleidsmatige en analyserende capaciteit een structureel knelpunt vormt. Door de hoge werkdruk en de veelheid aan opdrachten die op de regio's afkomen, ligt de prioriteit vaker bij de feitelijke uitvoering en transformatie in plaats van bij de monitoring en evaluatie.

Dit knelpunt komt ook nadrukkelijk naar voren in de interviews. De capaciteit ontbreekt overal om de verzamelde harde data te koppelen aan kwalitatieve beleidsinhoud. Verder benoemen gemeenten en regio's dat data-analisten de taal van het beleid niet spreken, en beleidsmedewerkers 'verdrinken in de waan van de dag' waardoor ze geen gerichte onderzoeksopdrachten kunnen uitzetten.

Incidentele zware casuïstiek beïnvloedt de effecten in kleinere gemeenten

Voor kleinere gemeenten geldt dat door de kleine cliëntvolumes en relatief kleine budgetten één enkele, zeer zware en complexe casus de gehele lokale statistiek en financiële realiteit kan vertekenen. Een eventuele positieve lokale trend wordt hierdoor in de cijfers direct teniet gedaan, wat het herkennen van robuuste patronen of het trekken van betrouwbare beleidsconclusies volgens gemeenten moeilijk maakt.

Sturing vindt in de praktijk voornamelijk plaats op procesindicatoren, bereik en prognoses

Door de combinatie van methodologische, technische en personele belemmeringen sturen gemeenten en regio's in de praktijk voornamelijk op procesindicatoren, de inzet van interventies en het bereik van voorzieningen. Omdat harde inhoudelijke outcome-indicatoren ontbreken of lastig te isoleren zijn, blijven beleidskeuzes en de sturing aan de voordeur in deze fase vaker gebaseerd op kwalitatieve signalen, prognoses en productiegegevens dan op bewezen inhoudelijke en financiële effecten.

Ook de regio's benoemen dit knelpunt. Regio's beschikken wel vaker over cijfermatige dashboards met informatie over aantallen of kosten, maar missen inzicht in inhoudelijke

indicatoren zoals het welbevinden of de tevredenheid van jongeren. Het vertalen van cijfers naar inhoudelijke duiding wordt als een grote opgave gezien. Daarnaast bemoeilijkt het ontbreken van eenduidige definities en concrete, meetbare doelstellingen vanuit de landelijke kaders dit proces.

Enkele regio's en gemeenten geven daarbij aan dat er gewaakt moet worden voor een te eenzijdige focus op financiële cijfers. Het meten van succes enkel op basis van kosten kan voorbijgaan aan de inhoudelijke kwaliteit en de duurzaamheid van de geboden hulp.

Praktijkvoorbeeld: data versnipperd en interpretatie van data complex en tijdsintensief

Een regio illustreert dat het monitoren van effecten, zowel inhoudelijk als financieel, complex is doordat data verspreid is tussen de regio en de gemeenten. Waar regio's vaak wel beschikken over kwantitatieve data, beschikken zij niet over kwalitatieve data of hebben niet de mogelijkheid om inhoudelijk te verdiepen omdat de dossiers of die informatie bij gemeenten liggen. Ook kan de interpretatie van regionale cijfers lastig zijn. Een voorbeeld is dat data laat zien dat het absolute aantal jeugdigen in zorg afneemt, maar dat de gemiddelde kosten per jeugdige stijgen. Zijn de problemen daadwerkelijk zwaarder en complexer geworden, of zitten er onbedoelde financiële perverse prikkels in de bekostigingssystematiek die dure hulp in de hand werken? Dit uitzoeken vergt veel tijd en vraagt specifieke capaciteit en kunde van de betrokkenen.

Praktijkvoorbeeld: beperkingen in mankracht hebben invloed op het kunnen verwerken van data die wel beschikbaar is

Meerdere gemeenten en regio's geven aan dat er onvoldoende mankracht aanwezig is voor het verwerken van de aanwezige data. Waarbij ook de hoeveelheid en kwaliteit van de aanwezige data per gemeente verschilt. Eén gemeente beschrijft hoe het interne datateam door personeelsverloop niet meer aanwezig is. Bovendien is de ruwe data versnipperd beschikbaar via bijvoorbeeld een regionaal dashboard, kwartaalrapportages van de welzijnsinstelling en de eigen gemeentelijke systemen. Er is geen ambtelijke capaciteit beschikbaar om die datastromen te combineren tot bruikbare inhoudelijke en financiële sturingsinformatie. Een andere gemeente beschrijft de beschikbaarheid van rijke kwalitatieve data, maar door het gebrek aan capaciteit wordt deze te weinig geanalyseerd waardoor zicht op de inhoudelijke en maatschappelijke effecten van de ingezette zorg beperkter is dan men zou willen.

Praktijkvoorbeeld: sommige regio's en gemeenten kiezen voor kwalitatieve alternatieven om effecten te duiden

Om het gat tussen cijfers en de ervaringen in de praktijk te overbruggen, kiezen regio's voor innovatieve, kwalitatieve oplossingen. In plaats van uitsluitend te focussen op kwantitatieve data, organiseert een regio "Whole system in the room"-sessies: bijeenkomsten waarin trenddata gezamenlijk met gemeenten, jeugdbescherming en zorgaanbieders wordt geanalyseerd om te duiden wáárom ketens vastlopen. Ook een gemeente is gestart met zogenoemde 'duidingssessies', waarbij het onderwijs, wijkteams en aanbieders aan tafel worden gezet om kale cijfers (zoals een stijging in verblijfszorg) vanuit ieders eigen perspectief te verklaren en beleidsmatige inzichten op te halen.

Een andere regio voert intensieve individuele deep-dives in dossiers uit. Om de belangrijkste oorzaken van verblijf in gesloten jeugdzorg te achterhalen en te begrijpen, hebben zij voor de overgebleven jongeren die momenteel nog daar verblijven de dossiers volledig uitgeplozen. Hierdoor kwamen zij tot twee belangrijke inhoudelijke inzichten die via uitsluitend analyse van kwantitatieve data verborgen waren gebleven. Deze inhoudelijke inzichten kunnen volgens deze regio bijdragen aan

het verminderen van de plaatsingen in de gesloten jeugdzorg door actief te interveniëren op die specifieke thema's.

Praktijkvoorbeeld: eigen onderzoeksafdeling met data-analisten maakt datagedreven werken en proactieve sturing mogelijk

Waar veel gemeenten en regio's worstelen met het inzichtelijk maken van effecten, beschikt deze gemeente over een eigen onderzoeksafdeling met data-analisten. Zij werken onder andere met geavanceerde prognosemodellen om de ontwikkeling van het zorggebruik proactief te voorspellen. Daarnaast voeren zij hele specifieke analyses uit op basis van afwijkende cijfers. Wanneer er gezien wordt dat een bepaalde vorm van zorg exceptioneel en onverklaarbaar veel wordt gebruikt, gaat men kijken en gezamenlijk met betrokken partijen terugredeneren naar waar deze hoge zorgvolumes vandaan kunnen komen. Wanneer dat in kaart is gebracht, kijkt men gezamenlijk naar een passende oplossing hiervoor. Mogelijk betekent dat het aanpassen van het aanbod in het voorveld of een andere vorm van lichte jeugdhulp gaan aanbieden. Wat de oplossing is, is afhankelijk van de in kaart gebrachte situatie en bijbehorende oorzaken. Deze gemeente benadrukt daarnaast dat data nog geen informatie is en dat om cijfers om te zetten naar sturing nog een vertaalslag gemaakt moet worden. Dit is een specifieke expertise die belegd is bij een medewerker met bijbehorende capaciteiten.

5

Vooruitblik: De opgave tot 2028

Dit hoofdstuk geeft de visie van gemeenten en regio's geaggregeerd weer op wat hen de komende jaren nog te doen staat in het realiseren van de in de routekaart geprioriteerde opgaven.

Gemeenten en regio's hebben de afgelopen jaren beleidsmatig veel werk verzet. De strategische koers en visiedocumenten staan in de basis stevig op papier. De daadwerkelijke transformatie is echter een proces van de lange adem. Hoe groot de opgave voor de komende periode door hen wordt ingeschat, hangt sterk samen met hun lokale startpositie. Waar nieuwe of aanvullende richtlijnen (zoals het Convenant stevige lokale teams) in de ene gemeente aansluiten bij wat men toch al deed, is dat voor een andere gemeente een veranderopgave die nog vorm moet krijgen.

Gemeenten en regio's rapporteren voor zichzelf de volgende opgaven tot het einde van de looptijd van de Hervormingsagenda Jeugd:

- Optimalisatie van de procesmatige en organisatorische inrichting.
- Organiseren van passende alternatieven voor residentiële jeugdhulp.
- Aanbrengen van samenhang in lokale en regionale processen (tempo en visie).
- Antwoord op schaarste in mensen en middelen (wat transformatie in de weg staat).

Gemeenten en regio's benoemen daarnaast een aantal stelselbrede randvoorwaarden en landelijke opgaven die buiten hun eigen invloedssfeer liggen:

- Vrijmaken van structurele middelen en bieden van duidelijke kaders door het Rijk.
- Commitment aan normalisering en gezamenlijke poortwachter door externe verwijzers.
- Transformatie van het aanbod en intersectorale samenwerking door zorgaanbieders.
- Cultuuromslag en acceptatie van begrenzing door de samenleving.

5.1 Beleid staat, voortgang per gemeente afhankelijk van hun startpositie

Hoe jeugdzorgregio's en gemeenten de resterende opgaven richting de doelstellingen van 2028 ervaren, is volgens hen sterk afhankelijk van hun lokale historie en startpositie. Gemeenten en regio's die al in een vroeg stadium zelfstandig zijn gestart met de transformatie, geven aan dat de landelijke doelen uit de Hervormingsagenda relatief goed aansluiten bij de weg die zij al waren ingeslagen. Gemeenten en regio's die nog aan het begin van dit proces staan, rapporteren de resterende opgaven als aanzienlijk groter, omdat zij naar eigen zeggen nog veel inrichtingswerk moeten verzetten voordat zij aan de feitelijke uitvoering kunnen toekomen.

Hoewel de strategische koers en visiedocumenten op papier – zoals in de opgestelde regiovisies – volgens de gemeenten en regio's in de basis stevig staan, benadrukken zij dat

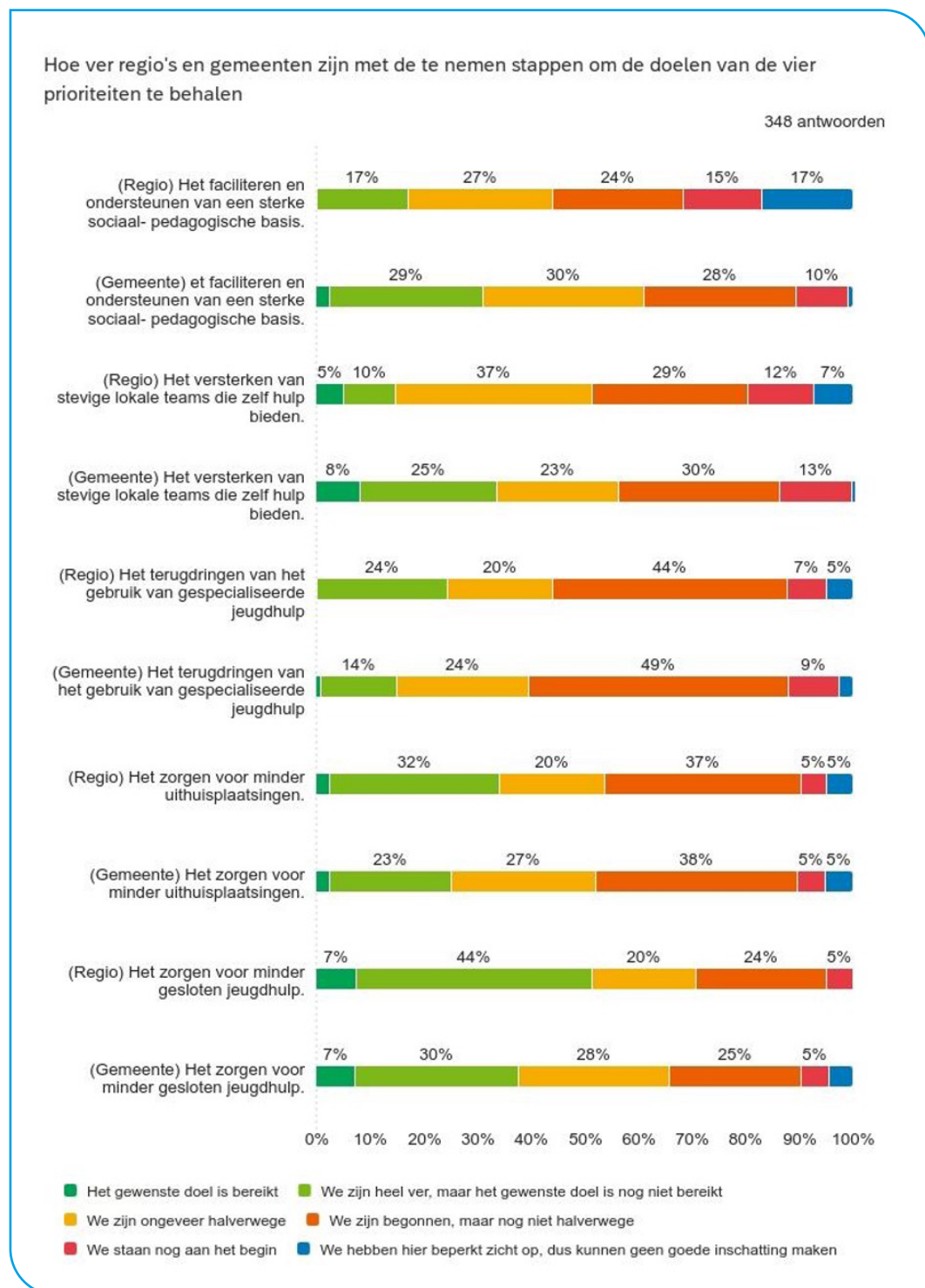
de daadwerkelijke vertaalslag naar de dagelijkse praktijk weerbarstig blijkt. Gemeenten en regio's beschrijven deze transformatie expliciet als een proces van de lange adem. Zij signaleren dat gezette stappen niet direct leiden tot zichtbare verbeteringen of besparingen, wat de dagelijkse sturing in hun ogen complex maakt.

Regio's en gemeenten benadrukken daarbij dat de verschillende opgaven onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en een gelijktijdige aanpak vereisen. Uit de interviews blijkt dat het versterken van de sociaal-pedagogische basis en de lokale teams niet automatisch leidt tot een afname van gespecialiseerde zorg of uithuisplaatsingen. Om te voorkomen dat de voorkant wordt opgebouwd zonder dat de druk aan de achterkant afneemt, is actieve en gelijktijdige sturing nodig op zowel het versterken van het voorliggend veld als het begrenzen en afbouwen van de gespecialiseerde zorg.

In de praktijk ervaren gemeenten en regio's hierbij echter een taaie frictie: het parallel opbouwen van alternatieven en afbouwen van het oude aanbod brengen forse dubbele lasten en capaciteitsdruk met zich mee, terwijl de stroom van zware casuïstiek de beschikbare middelen aan de voorkant blijft opslokken.

In figuur 4 is weergegeven hoe ver gemeenten en regio's volgens henzelf zijn wat betreft de geprioriteerde opgaven. Een terugkerende toelichting die regio's bij deze vraag geven is dat veel van de prioriteiten (zoals de sociaal-pedagogische basis en stevige lokale teams) primair lokale verantwoordelijkheden zijn. Dit leidt ertoe dat gemeenten binnen een regio sterk kunnen verschillen in waar ze zijn in de transformatie en hoe snel deze verloopt. Regio's geven aan dat dat het voor hen moeilijk maakt om een eenduidig beeld te krijgen en dat heeft invloed op het gegeven antwoord op deze vraag.

Figuur 4: Antwoorden gemeenten en regio's op de vraag hoe ver zij zijn met de te nemen stappen om de doelen van de vier prioriteiten te behalen

5.2 Opgaven voor gemeenten en jeugdzorgregio's

Gemeenten en regio's rapporteren voor zichzelf de volgende opgaven tot het einde van de looptijd van de Hervormingsagenda Jeugd:

- Optimalisatie van de procesmatige en organisatorische inrichting.
- Organiseren van passende alternatieven voor residentiële jeugdhulp.
- Aanbrengen van samenhang in lokale en regionale processen (tempo en visie).
- Antwoord op schaarste in mensen en middelen (wat transformatie in de weg staat).

Optimalisatie van de procesmatige en organisatorische inrichting

Op het gebied van de procesmatige en organisatorische inrichting valt er volgens de gemeenten nog de nodige winst te behalen. Zij zien voor zichzelf een concrete opgave in het verder optimaliseren en stroomlijnen van de processen rondom de basisteams en de lokale toegang. Uit de interviews komt naar voren dat dit in de praktijk bijvoorbeeld vraagt om een verdere doorontwikkeling van de werkwijze van professionals: van primair indiceren en doorverwijzen naar het zelf bieden van basishulp, het voeren van regie bij onveiligheid en het toepassen van normalisering.

Gemeenten lichten in de gesprekken toe dat deze inhoudelijke beweging in de uitvoering regelmatig nog wordt belemmerd door administratieve en ICT-technische kaders. Professionals zien zich in de praktijk gedwongen om ook voor een lichte consultatie of adviesvraag direct een cliëntnummer en een officiële beschikking aan te maken. Het stroomlijnen van de procesmatige inrichting heeft voor gemeenten dan ook betrekking op het verminderen van deze administratieve drempels aan de poort, zodat er meer ruimte ontstaat voor de inhoudelijke inzet van de lokale teams.

Organiseren van passend onderdak en kleinschalige woonvoorzieningen

Het gebrek aan passende alternatieve voorzieningen wordt door de regio's gemarkeerd als een direct knelpunt voor de afbouw van gesloten jeugdhulp en residentiële zorg. Zij formuleren het realiseren van voldoende kleinschalige woonvoorzieningen, intensieve ambulante hulpvormen en stabiele huisvesting als een omvangrijke opgave voor de komende periode.

Aanbrengen van samenhang in lokale en regionale processen (tempo en visie)

Gemeenten benadrukken dat het boeken van voortgang op de resterende prioriteiten voor hen niet voelt als een autonoom proces. Zij rapporteren een sterke afhankelijkheid van de regio op het gebied van inkoop en de beschikbaarheid van (boven)regionale alternatieven. Het overbruggen van het spanningsveld tussen het eigen transformatietempo en dat van de regio - evenals het omgaan met verschillen in visie of vertragingen in regionale besluitvorming - wordt door hen als een belangrijke relationele en organisatorische opgave beschreven.

Antwoord op schaarste in mensen en middelen

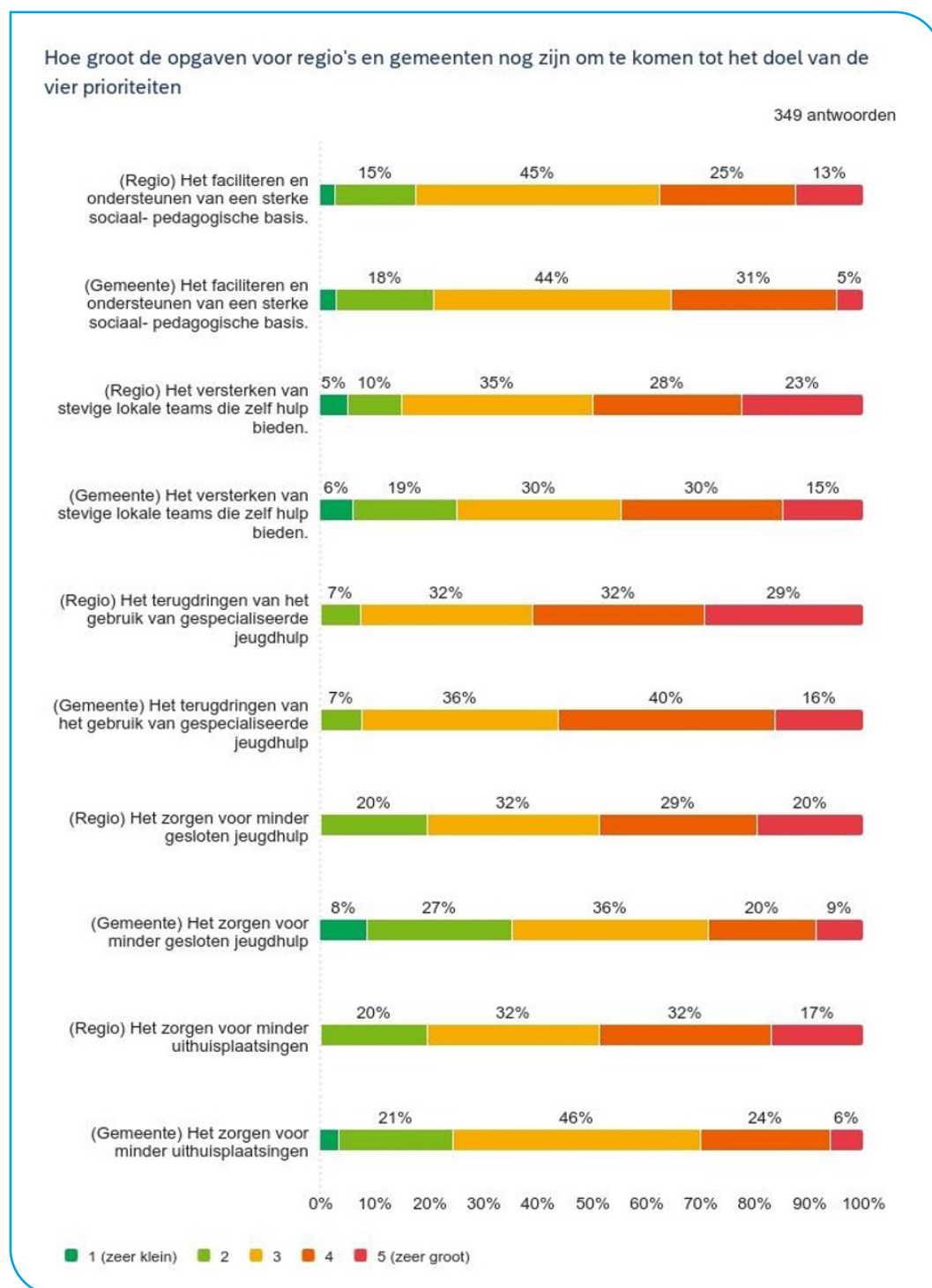
Zowel gemeenten als regio's benadrukken dat de omvang van de resterende opgaven mede wordt bepaald door een gebrek aan mensen en middelen. Er is vaak onvoldoende personele capaciteit bij zowel gemeenten als ketenpartners om alle veranderingen gelijktijdig door te voeren. Zij beschrijven een spagaat waarin zij nu financieel moeten investeren in de basis en preventie, terwijl de aanhoudende volumegroei, stijgende kosten en crisiscasuïstiek in de gespecialiseerde hulp de budgettaire en ambtelijke ruimte direct opslokken. De hoge werkdruk binnen de lokale teams vormt hierbij volgens de gemeenten een directe bedreiging voor hun innovatiecapaciteit.

De druk op de lokale teams vormt volgens de gemeenten en regio's een directe en urgente opgave. Gemeenten lichten toe dat de complexiteit van de problematiek in gezinnen stijgt, wat in combinatie met crisiscasuïstiek zorgt voor een zeer hoge werkdruk. Dit botst met een nijpend tekort aan gekwalificeerd personeel in zowel het beleid als de uitvoering bij gemeenten. 51% van de regio's geeft aan dat er in het merendeel van de gemeenten of zelfs alle gemeenten onvoldoende beleidsmatige capaciteit is om tot het gewenste doel

voor de vier prioriteiten te komen. 22% van de gemeenten geeft aan dat voor het merendeel van de taken of alle taken onvoldoende beleidsmatige capaciteit aanwezig is. Als het om de uitvoerende capaciteit bij gemeenten gaat, geeft 66% van de regio's aan dat het merendeel of alle gemeenten onvoldoende uitvoerende capaciteit beschikbaar hebben. 39% van de gemeenten geeft aan dat voor het merendeel van de taken of alle taken onvoldoende uitvoerende capaciteit aanwezig is.

Financiële schaarste vergroot dit probleem: het ontbreken van structurele, langdurige financiering voor voorliggende voorzieningen zet druk op investeringen in de basis en preventie, terwijl de beoogde besparingen in de gespecialiseerde jeugdhulp nog niet worden gerealiseerd.

Figuur 5: Antwoorden gemeenten en regio's op de vraag hoe groot de opgaven nog zijn om te komen tot het doel van de vier prioriteiten

5.3 Stelselbrede randvoorwaarden en landelijke opgaven

Gemeenten en regio's benoemen daarnaast een aantal opgaven die buiten hun eigen invloedssfeer liggen:

- Vrijmaken van structurele middelen en bieden van duidelijke kaders door het Rijk.
- Commitment aan normalisering en gezamenlijke poortwachter door externe verwijzers.
- Transformatie van het aanbod en intersectorale samenwerking door zorgaanbieders.
- Cultuuromslag en acceptatie van begrenzing door de samenleving.

Vrijmaken van structurele middelen en bieden van duidelijke kaders door het Rijk

Gemeenten en regio's benoemen vaak dat een belangrijk deel van hun resterende opgaven buiten het eigen directe handelingsrepertoire ligt. Zij wijzen nadrukkelijk naar het Rijk voor het ontbreken van heldere landelijke kaders en stabiele wetgeving, in het bijzonder rondom het inperken van de reikwijdte van de Jeugdwet. Ook kernbegrippen zoals 'basishulp' of 'sociale basis' vragen volgens hen om landelijke verduidelijking. Gemeenten staan nu voor de taak om processen organisatorisch te optimaliseren, terwijl de landelijke kaders nog in beweging of onduidelijk zijn. Het huidige wettelijke kader biedt ook volgens de regio's weinig ruimte om de instroom in de aanvullende hulp effectief te begrenzen. Daarnaast formuleren zij het ontbreken van structurele, langdurige rijksfinanciering voor voorliggende voorzieningen als een fundamenteel knelpunt dat door het Rijk moet worden opgelost.

Commitment aan normalisering en gezamenlijke poortwachter door verwijzers

Gemeenten en regio's signaleren dat zij momenteel beperkte instrumenten hebben om de feitelijke instroom effectief te begrenzen, aangezien een substantieel deel van de verwijzingen via externe partijen zoals huisartsen, de jeugdbescherming (Gecertificeerde Instellingen) en de rechtspraak verloopt. Zij zien een dringende opgave bij deze externe verwijzers om het belang van 'normaliseren' actiever toe te passen en de laagdrempelige, collectieve of vrij toegankelijke voorzieningen aan de voorkant beter te benutten. De transformatie kan volgens de gemeenten pas slagen als deze partners samen met gemeenten vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid durven te acteren.

Transformatie van het aanbod en intersectorale samenwerking door zorgaanbieders

De respondenten signaleren dat zorgaanbieders selectiever worden in de casussen die zij aannemen, wat contra-indicaties en stagnatie in de hand werkt. Regio's zien een opgave voor (met name grotere residentiële) aanbieders om hun traditionele werkwijzen sneller om te vormen naar ambulante expertise en kleinschaligheid. Ook het wegnemen van de schotten tussen de Jeugdwet en de volwassenenzorg (Wmo/Zvw) vereist volgens de regio's een actiever, domeinoverstijgend commitment van aanbieders.

Cultuuromslag en acceptatie van begrenzing door de samenleving

De Hervormingsagenda vraagt in de ogen van de gemeenten om een fundamentele maatschappelijke cultuurverandering gericht op het normaliseren en demedicaliseren van opgroevragen. Zij rapporteren dat deze opgave in de praktijk sterk botst met een consumenten- en 'fix-it'-mentaliteit van mondige inwoners en ouders, die vasthouden aan de overtuiging dat een individueel, specialistisch traject noodzakelijk is. Het veranderen van dit maatschappelijke verwachtingspatroon - waarin stress, pijn en verdriet weer worden geaccepteerd als normale onderdelen van de identiteitsontwikkeling - wordt door gemeenten en regio's als een langdurige, autonome opgave voor de gehele samenleving gezien. Dit vereist een langdurige omslag in het denken en doen van zowel professionals als inwoners. Deze opgave wordt bemoeilijkt door autonome maatschappelijke ontwikkelingen die de druk op de jeugdhulp juist vergroten, zoals toegenomen prestatiedruk onder jongeren, armoedeproblematiek en de impact van de online leefwereld. In een aantal interviews komt verder naar voren dat overheidscommunicatie, laagdrempelige 'kom-kom-kom'-boodschappen, strakke professionele richtlijnen en landelijke stimuleringsprogramma's volgens gemeenten en regio's in de praktijk onbedoeld hebben bijgedragen aan het vergroten van de zorgvraag en het medicaliseren van alledaagse opvoed- en opgroevraagstukken. Initiatieven en preventieprogramma's leiden

er volgens gemeenten en regio's in de uitvoering soms toe dat er actief naar potentiële hulpvragen wordt gezocht, wat het verwachtingspatroon bij inwoners en scholen verder verhoogt. Gemeenten en regio's lichten in de gesprekken toe dat deze opgave daarom niet kan worden opgelost met uitsluitend een vrijblijvende maatschappelijke dialoog of initiatieven op lokaal niveau. Zij zien een dringende noodzaak voor actieve landelijke, politieke en institutionele sturing. Dit vraagt volgens hen om het departement- overstijgend tegen het licht houden van landelijk beleid, onderwijswetgeving, verzekerde aanspraken en richtlijnen, zodat de overheid over de volle breedte eenduidige grenzen stelt aan wat wel en niet onder publiek gefinancierde zorg valt.

Bijlage 1: Overzicht resultaat regio's

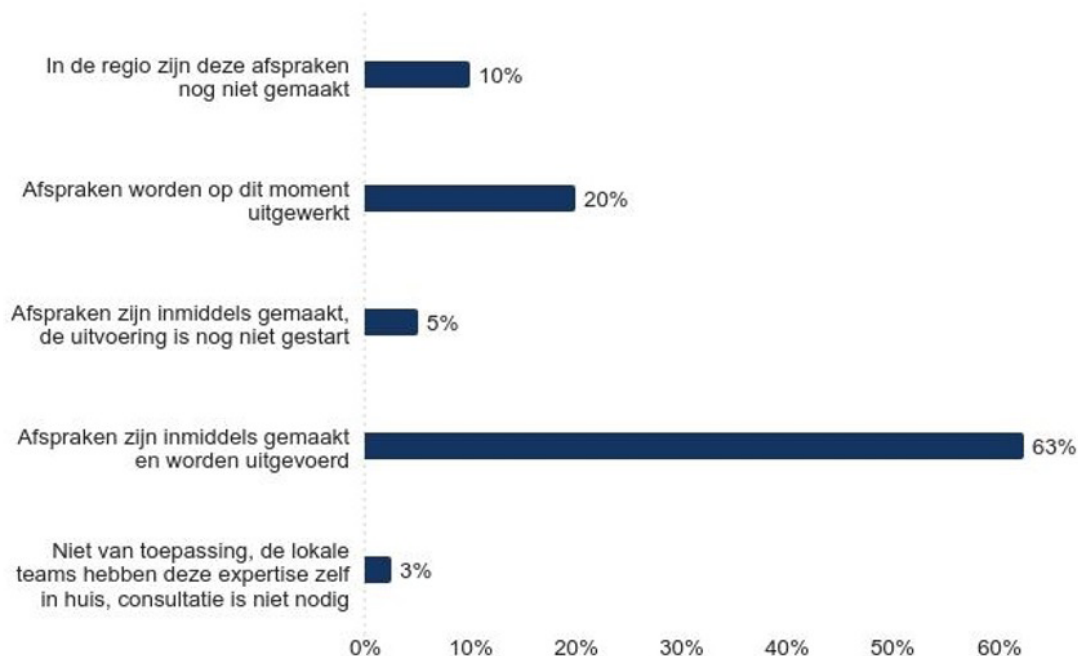
Stevige lokale teams	48
Vragen over de voortgang	48
Vragen over ervaren knelpunten	52
Verminderen gespecialiseerde jeugdhulp	54
Vragen over de voortgang	54
Vragen over ervaren knelpunten	56
Minder uithuisplaatsingen en gesloten jeugdhulp	57
Vragen over de voortgang	57
Vragen over ervaren knelpunten	60
Inhoudelijke en financiële effecten	62
Algemene vragen	63

Stevige lokale teams

Vragen over de voortgang

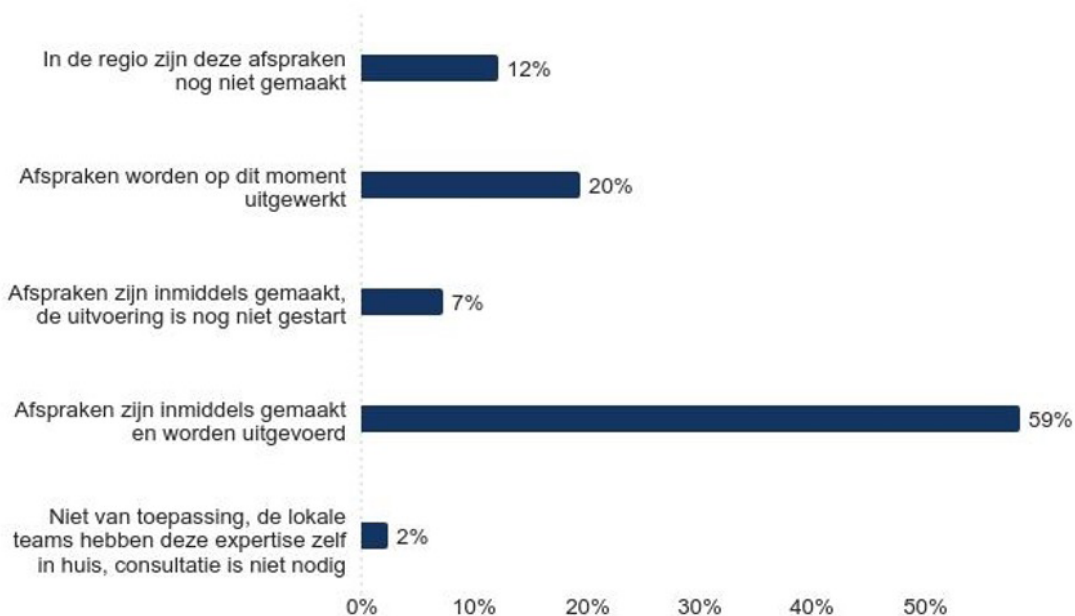
In hoeverre zijn er in de regio afspraken gemaakt over de mogelijkheid om jeugd- en opvoedhulpaanbieders te consulteren door toegang Jeugd/lokale teams?

40 antwoorden

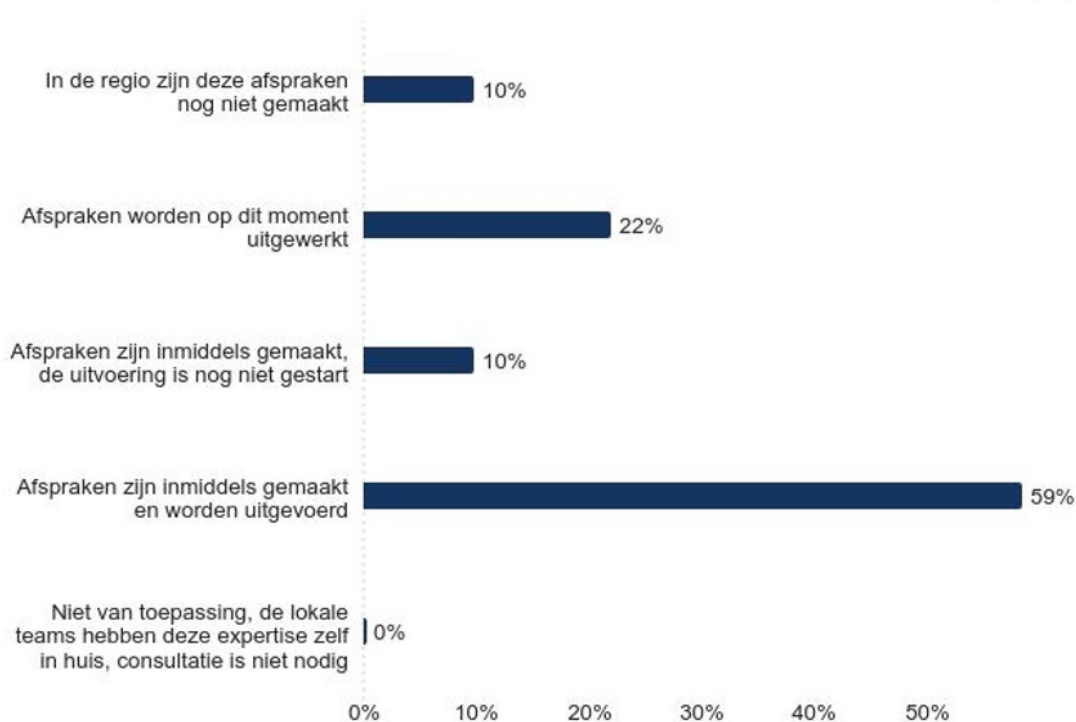
In hoeverre zijn er in de regio afspraken gemaakt over de mogelijkheid om LVB-aanbieders jeugd te consulteren door toegang Jeugd/lokale teams?

41 antwoorden

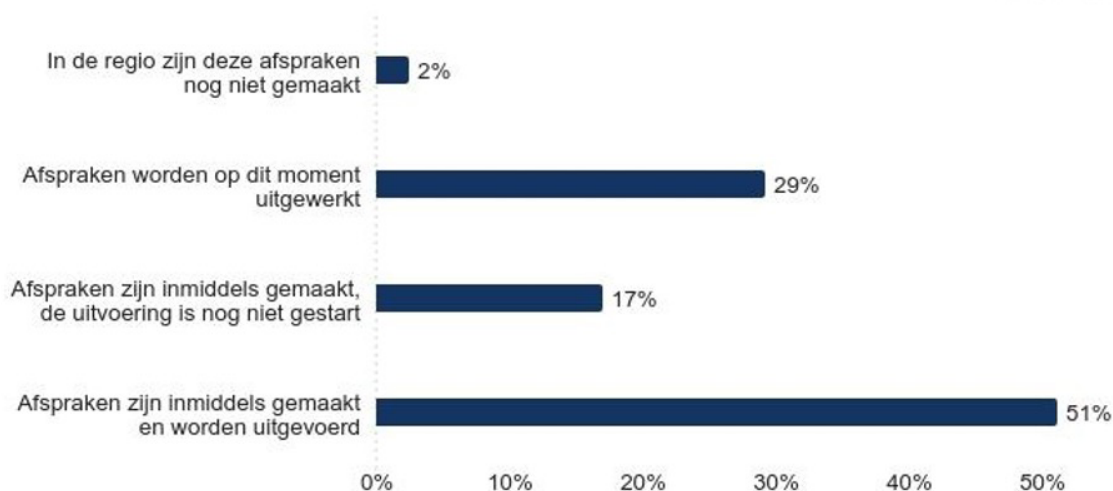
In hoeverre zijn er in de regio afspraken gemaakt over de mogelijkheid om GGZ-aanbieders jeugd te consulteren door toegang Jeugd/lokale teams (Consultatiefunctie GGZ)?

41 antwoorden

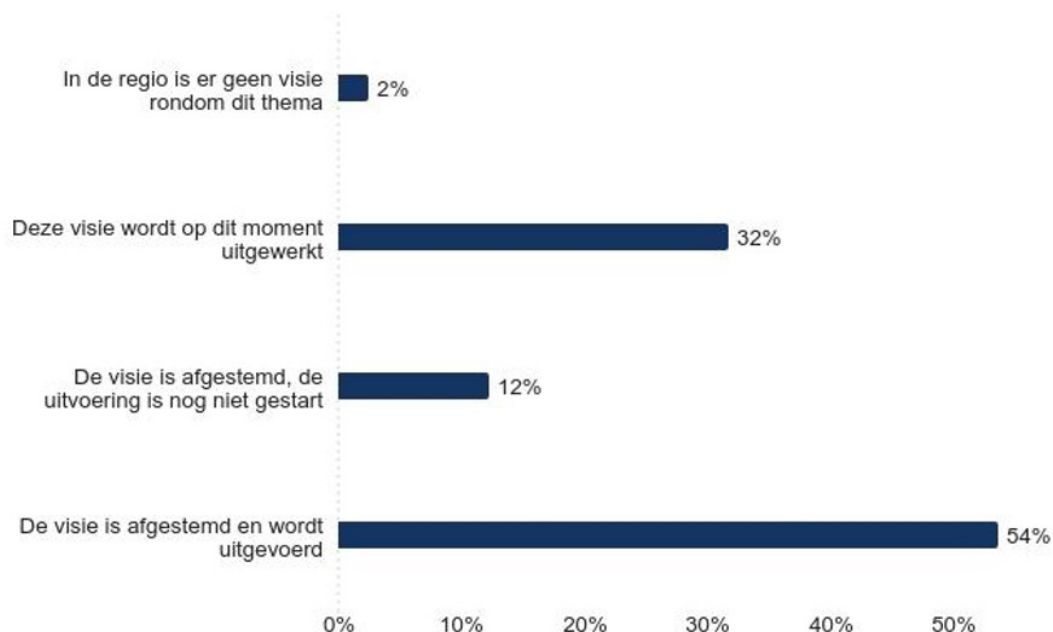
In hoeverre zijn er in de regio afspraken gemaakt over de samenwerking tussen het lokale team en partijen met specifieke expertise op het gebied van veiligheid? (Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering)

41 antwoorden

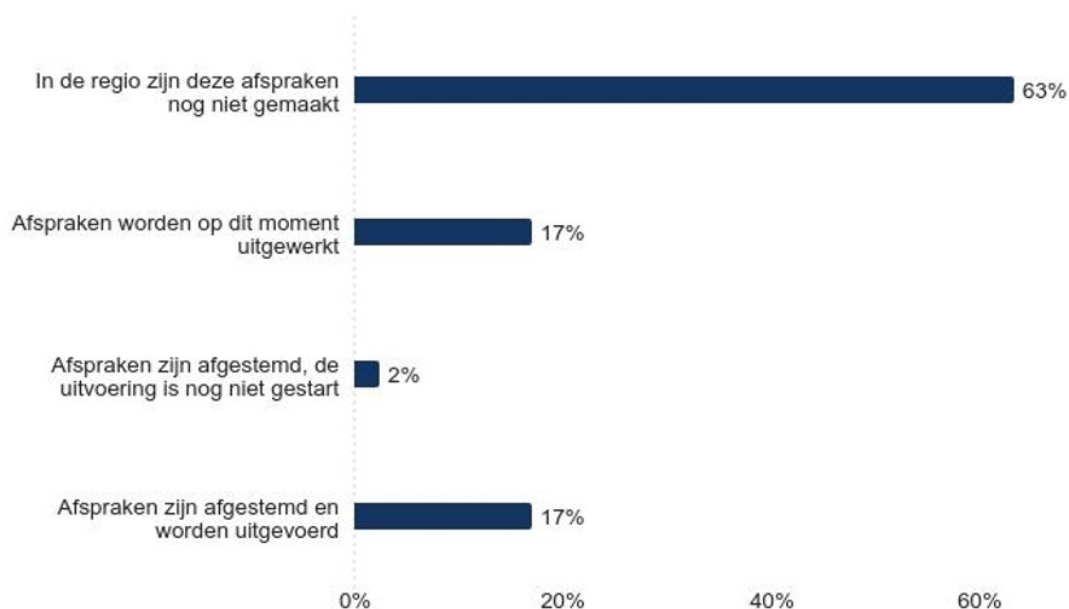
In hoeverre is er in de regio al een visie op de aansluiting van alle lokale teams (die onderling kunnen verschillen in werkwijze en organisatie) op regionaal in te kopen specialistisch aanbod en samenwerking met veiligheidspartners?

41 antwoorden

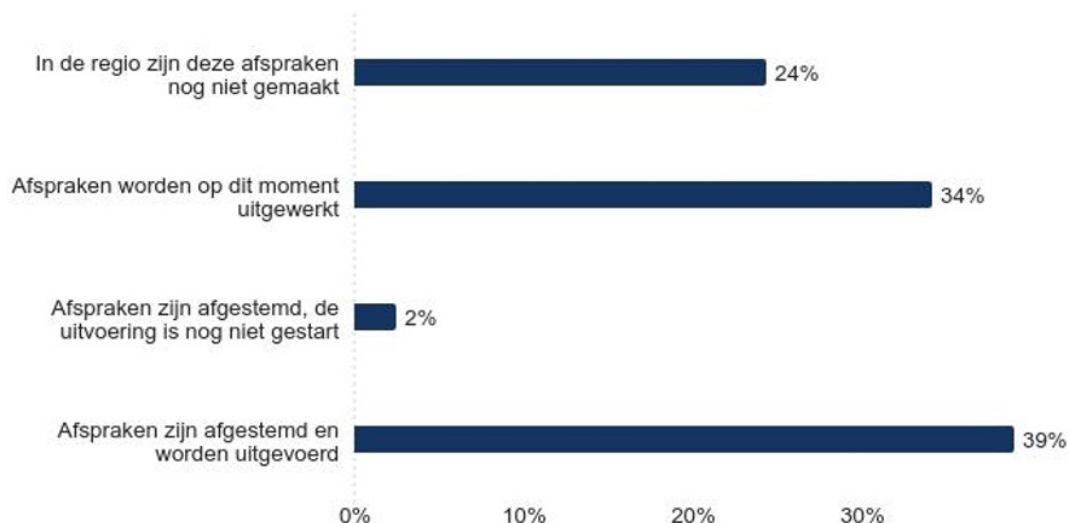
In hoeverre zijn er binnen de regio werk- en/of financieringsafspraken tussen gemeenten/jeugdhulpaanbieders, aanbieders van volwassen-ggz en de zorgverzekeraar?

41 antwoorden

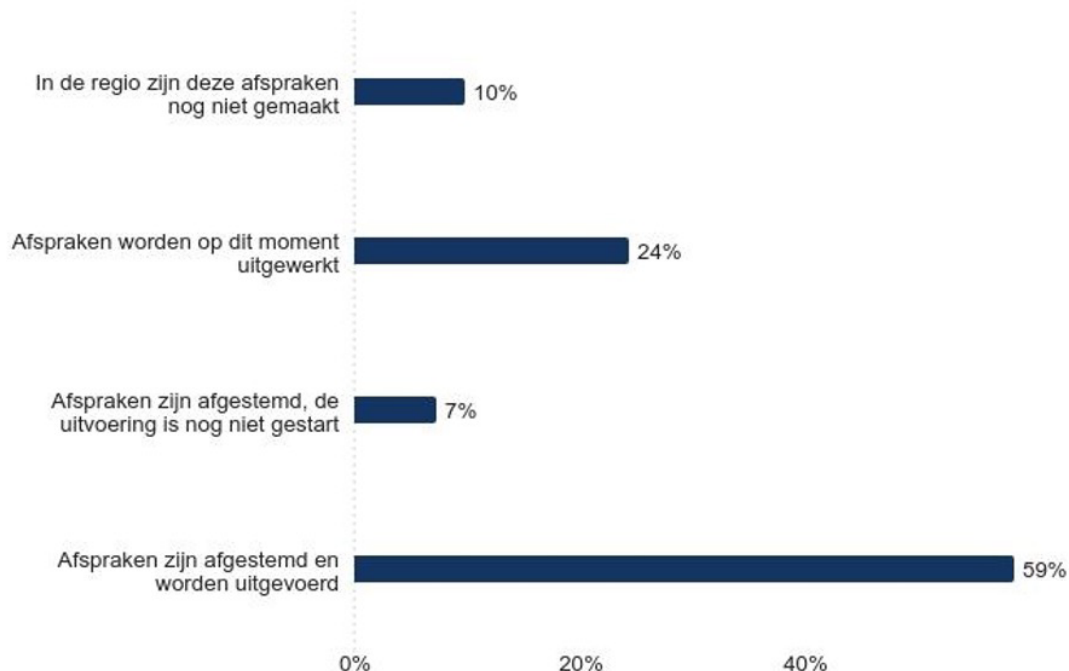
In hoeverre zijn er binnen de regio afspraken gemaakt over de inzet van jeugdhulp op scholen (regulier onderwijs) tussen gemeenten, gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders en onderwijs?

41 antwoorden

In hoeverre zijn er binnen de regio afspraken gemaakt over de inzet van jeugdhulp op scholen (speciaal onderwijs) tussen gemeenten, gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders en onderwijs?

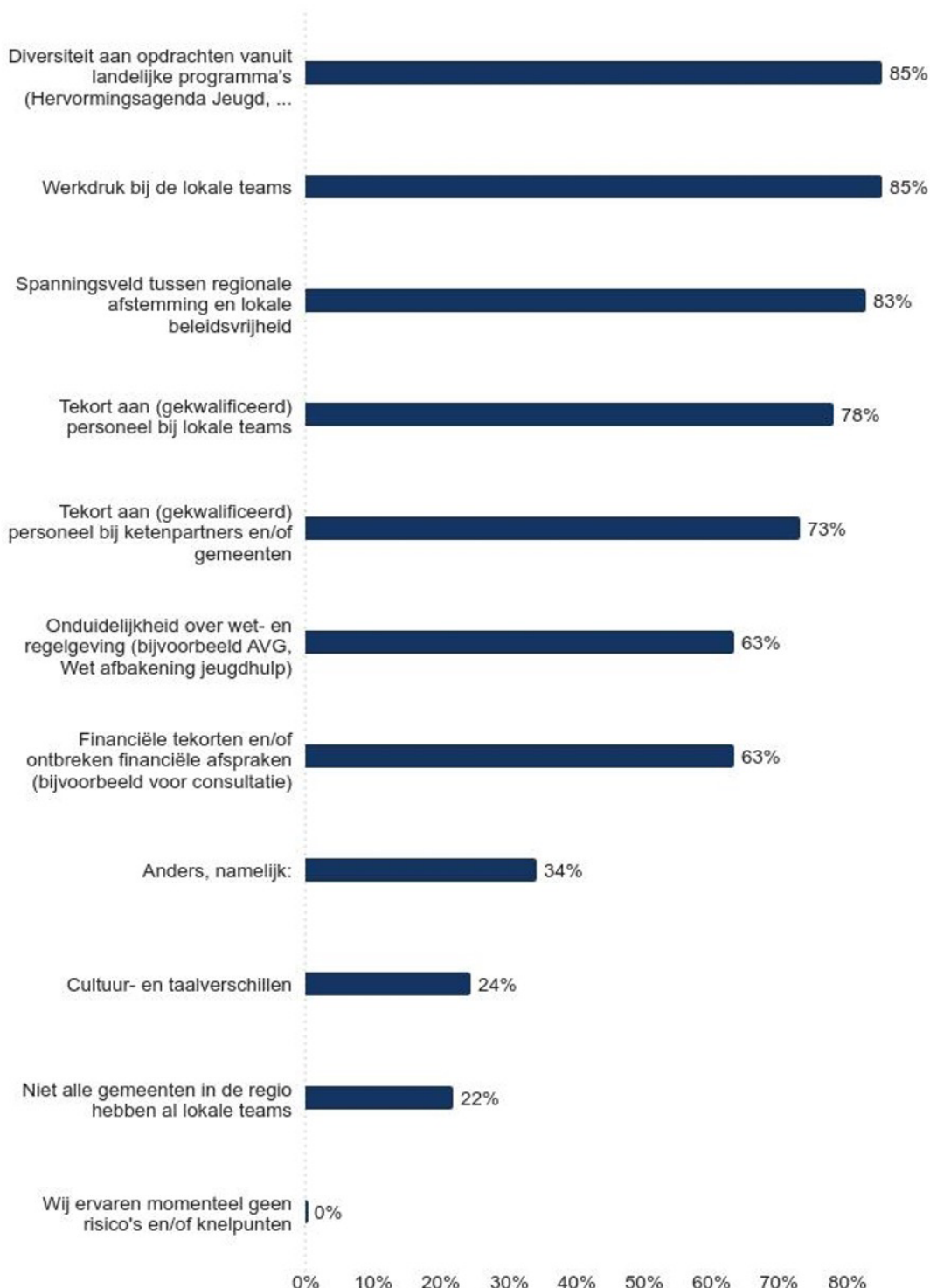
41 antwoorden

Vragen over ervaren knelpunten

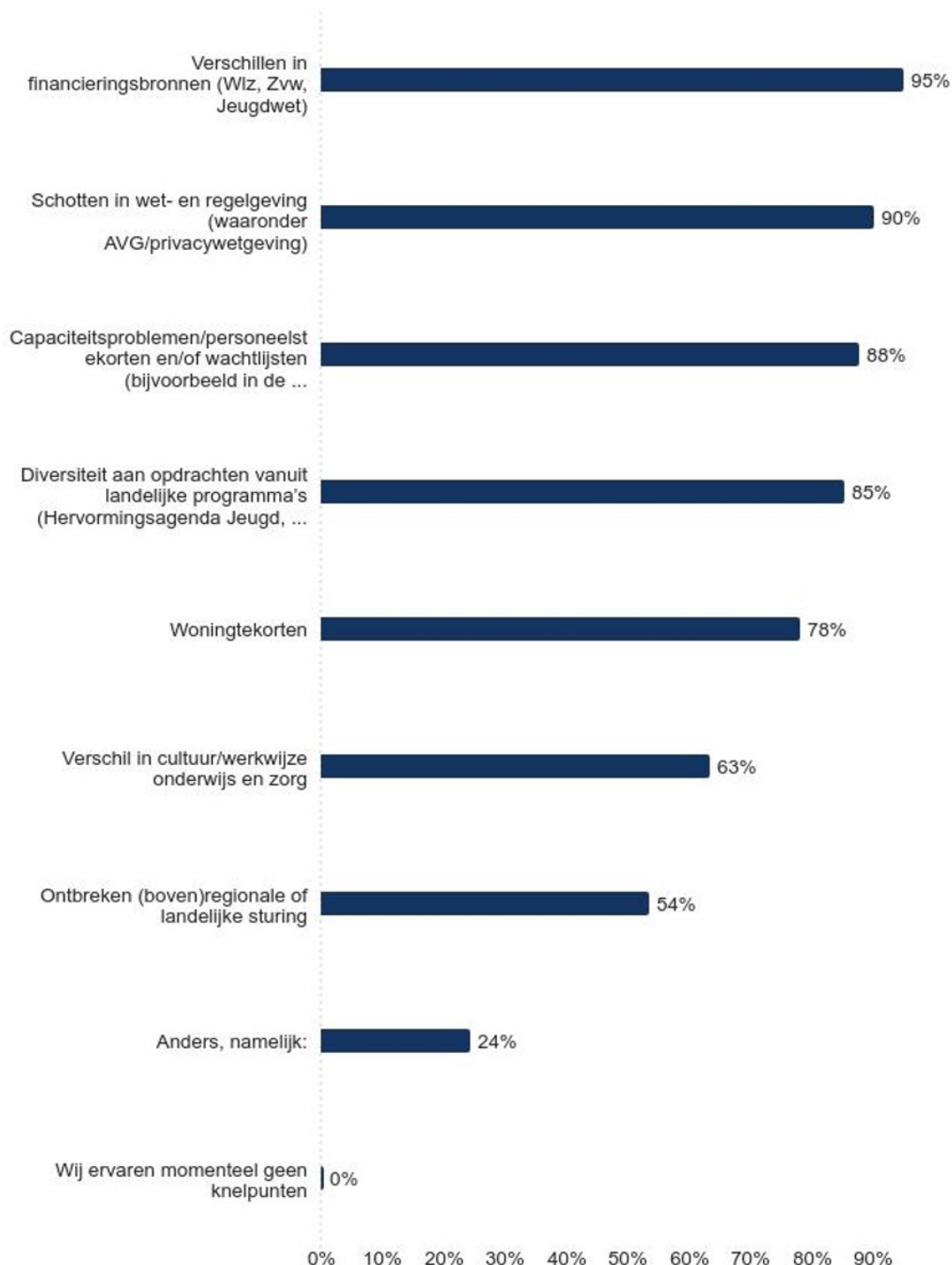
Welke knelpunten ervaart uw regio op dit moment op regionaal niveau bij het versterken van lokale teams?

41 antwoorden

Welke knelpunten ervaart uw regio op dit moment op regionaal niveau op het gebied van de verbinding met aanpalende domeinen (onderwijs, volwassenen-GGZ, bestaanszekerheid, domeinoverstijgend werken)?

41 antwoorden

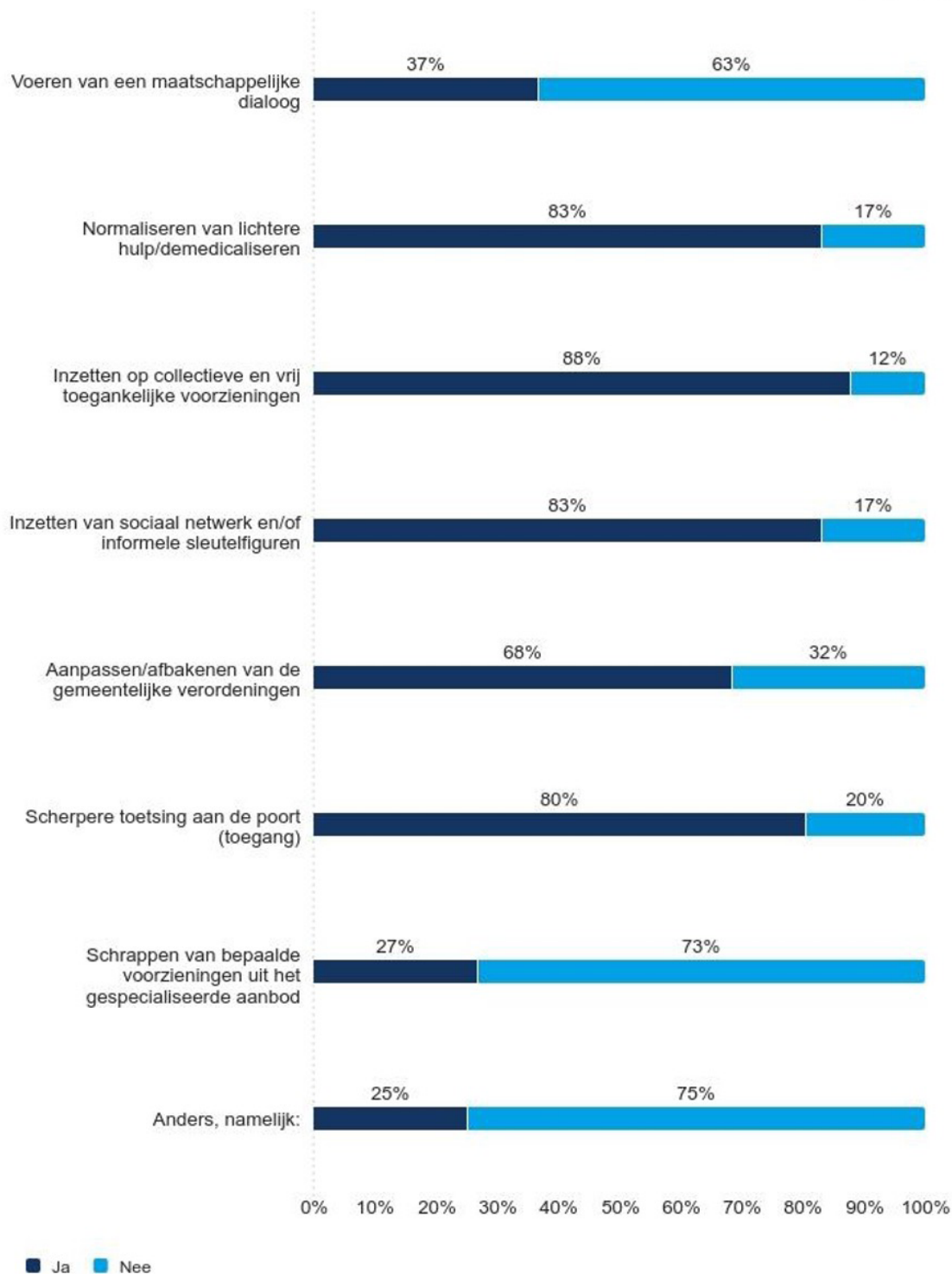

Verminderen gespecialiseerde jeugdhulp

Vragen over de voortgang

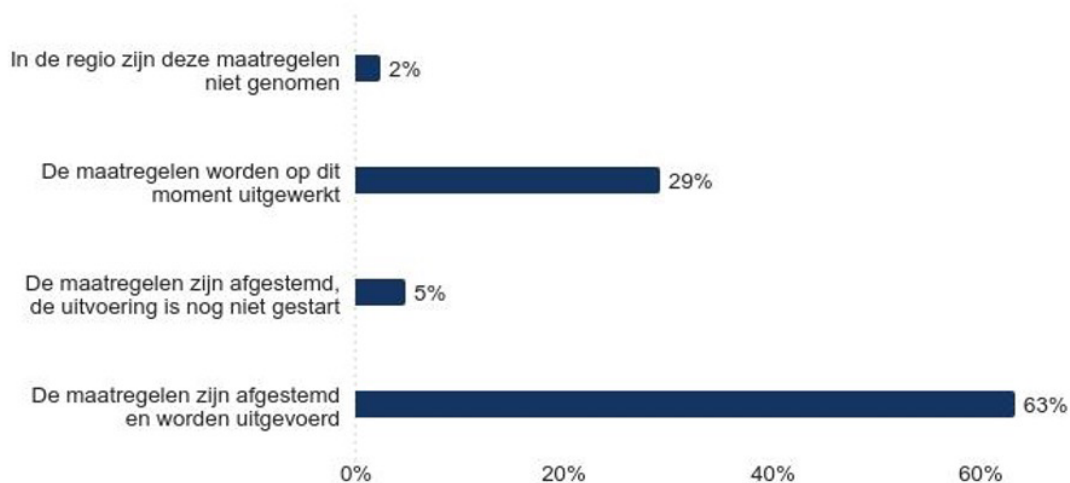
Welke stappen zijn er regionaal gezet sinds de startfoto op 01.01.2024 op het gebied van het afbakenen van de reikwijdte en het terugdringen van gespecialiseerde jeugdhulp?

41 antwoorden

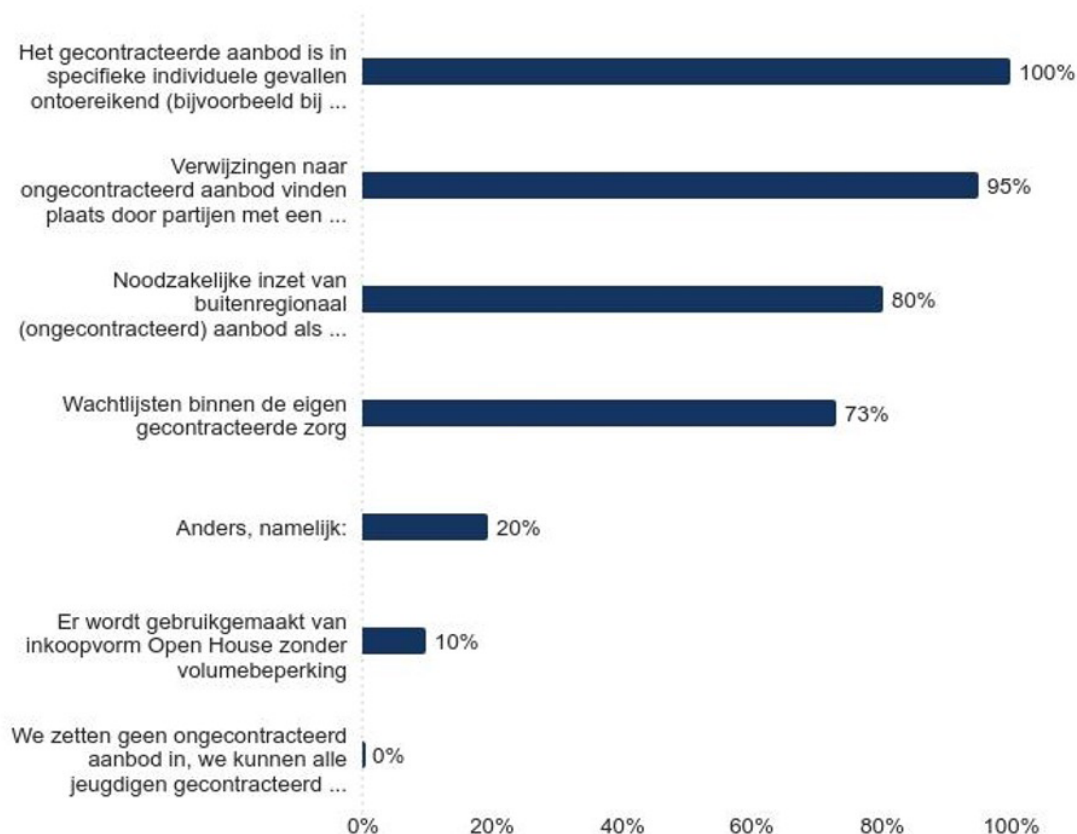
In hoeverre zijn er maatregelen genomen om de verwijzingen naar ongecontracteerd aanbod te verminderen?

41 antwoorden

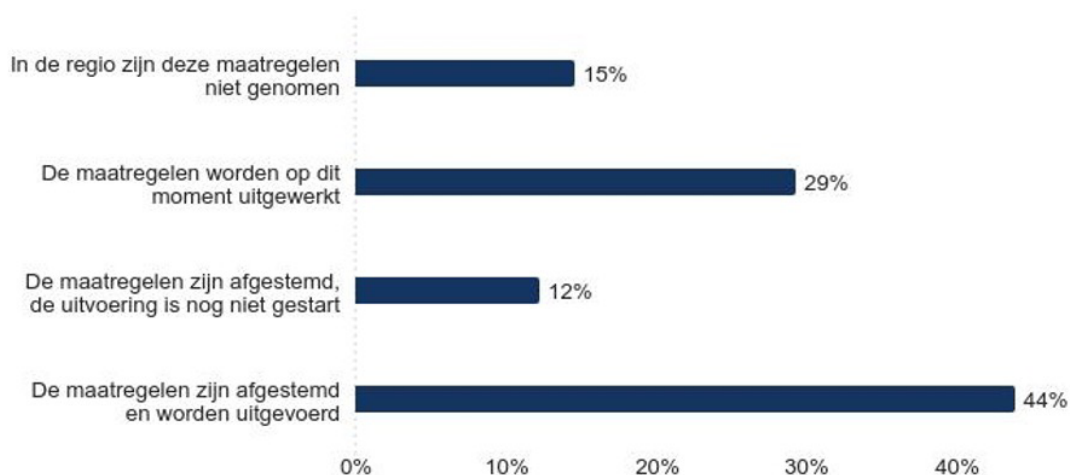
Met welke reden(en) wordt er momenteel in uw regio nog ongecontracteerd aanbod ingezet?

41 antwoorden

In hoeverre zijn er maatregelen genomen om de trajectduur te verminderen?

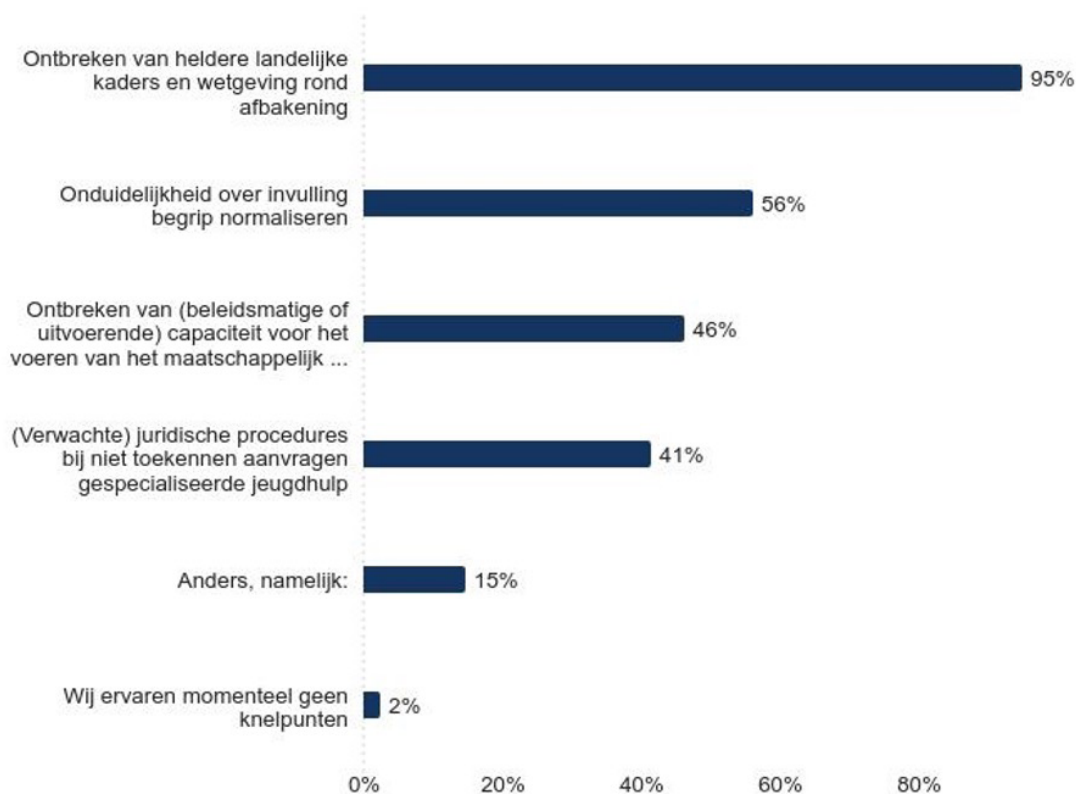
41 antwoorden

Vragen over ervaren knelpunten

Welke knelpunten ervaart uw regio op dit moment op regionaal niveau op het gebied van het lokaal of regionaal afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulp en het terugdringen van het gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp?

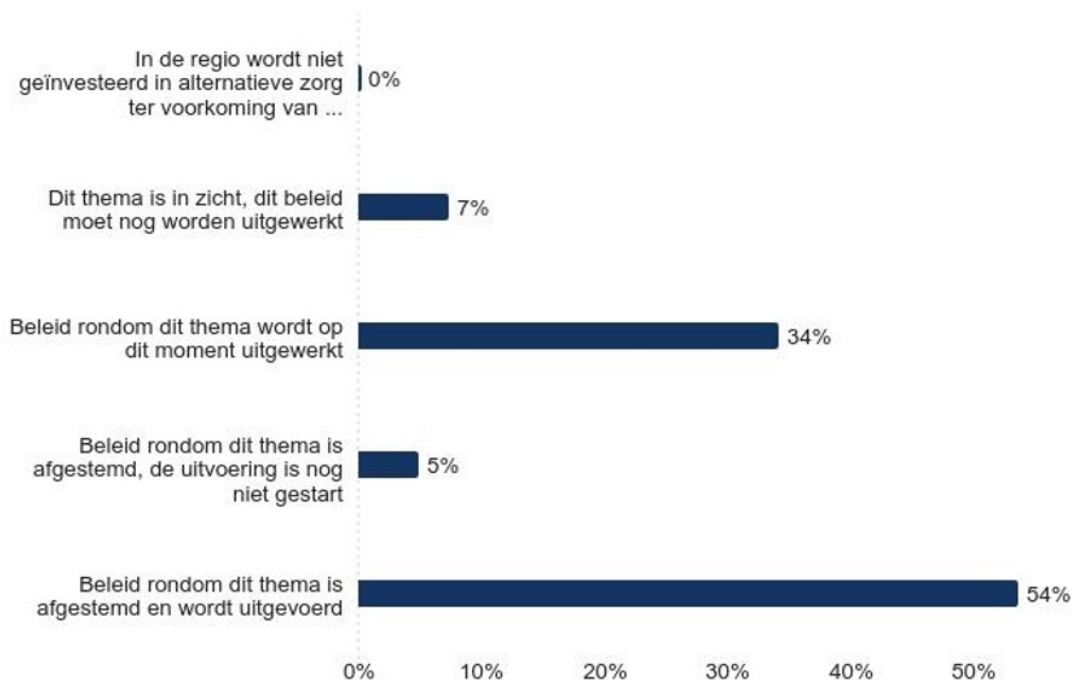
41 antwoorden

Minder uithuisplaatsingen en gesloten jeugdhulp

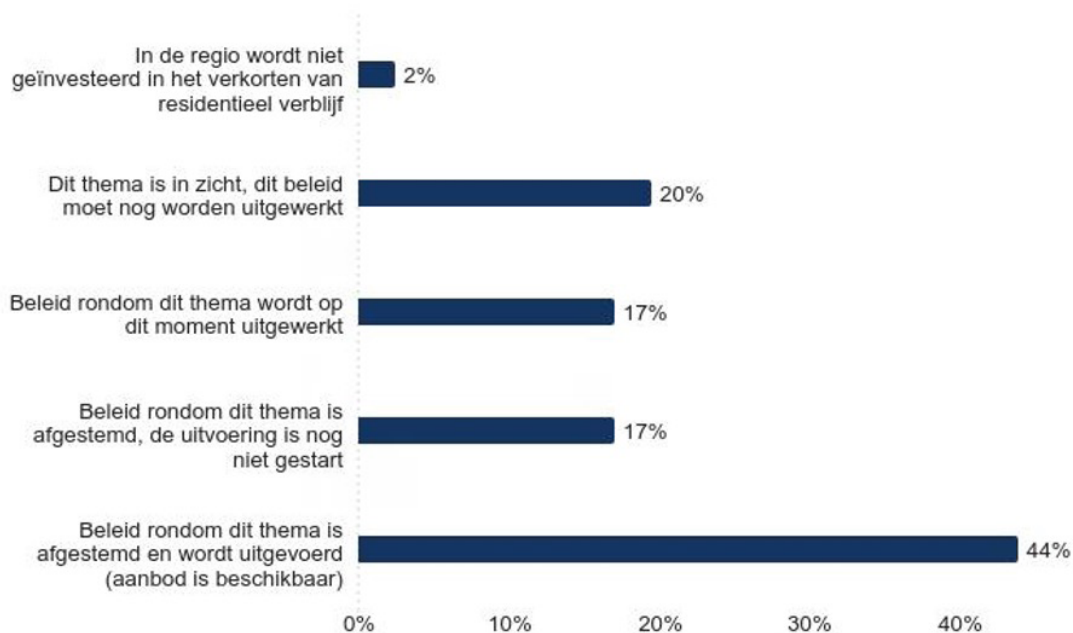
Vragen over de voortgang

Wordt in de regio geïnvesteerd in alternatieve zorg ter voorkoming van uithuisplaatsing van jeugdigen?

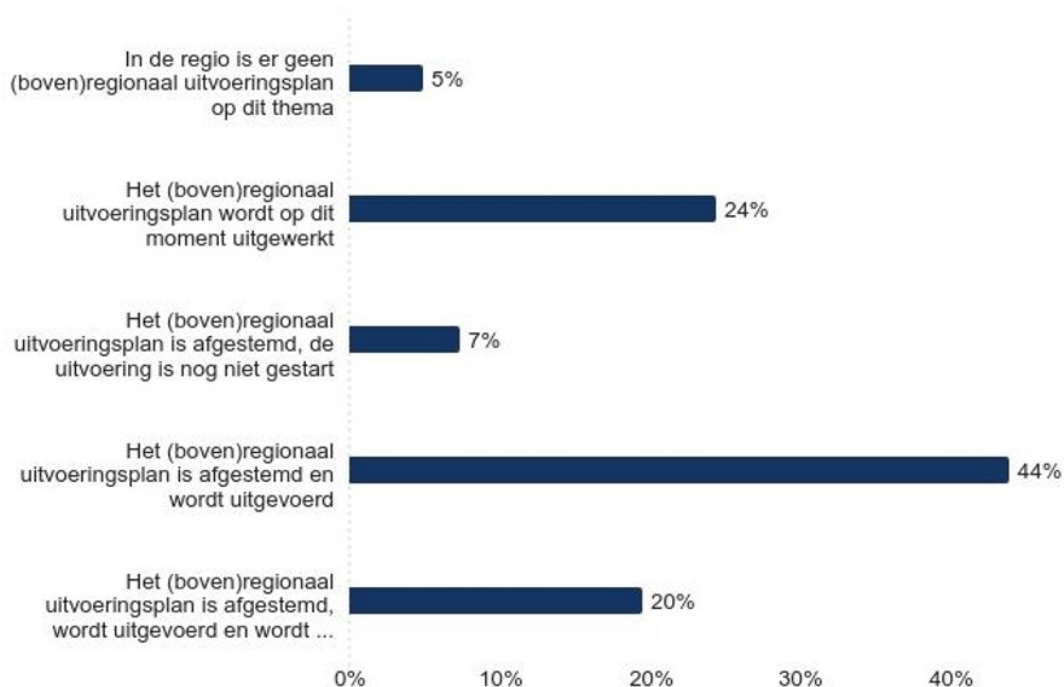
Wordt in de regio geïnvesteerd in het verkorten van residentieel verblijf wanneer dit wel wordt ingezet?

41 antwoorden

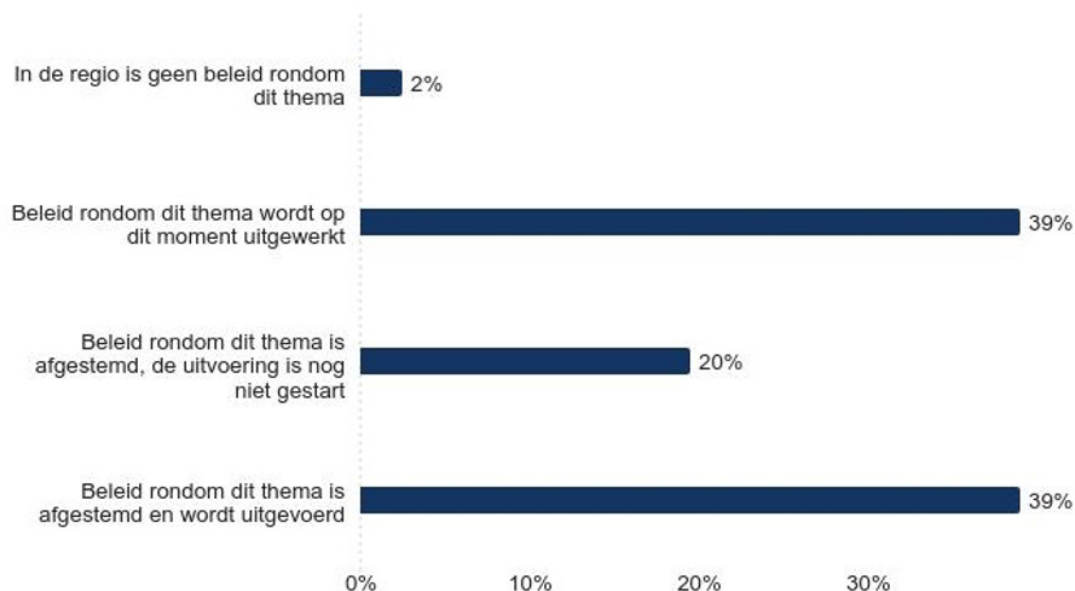
In hoeverre is er in de regio een (boven)regionaal uitvoeringsplan om residentiële jeugdhulp terug te dringen?

41 antwoorden

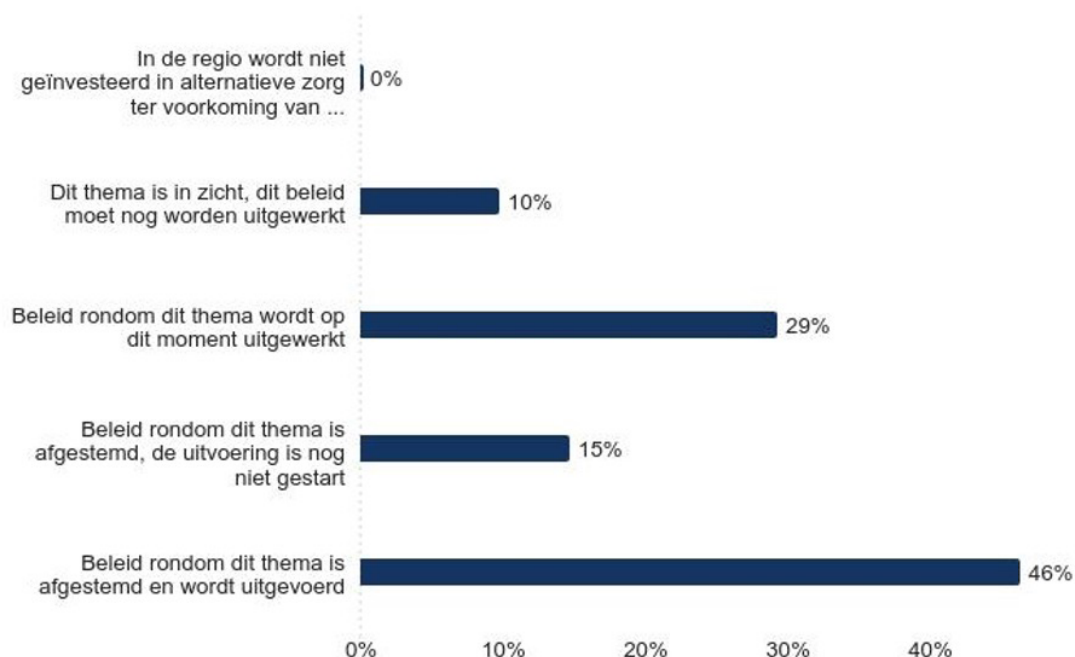
In hoeverre is er in de regio beleid om altijd een verklarende analyse uit te voeren voordat een jeugdige geplaatst wordt in een residentiële voorziening?

41 antwoorden

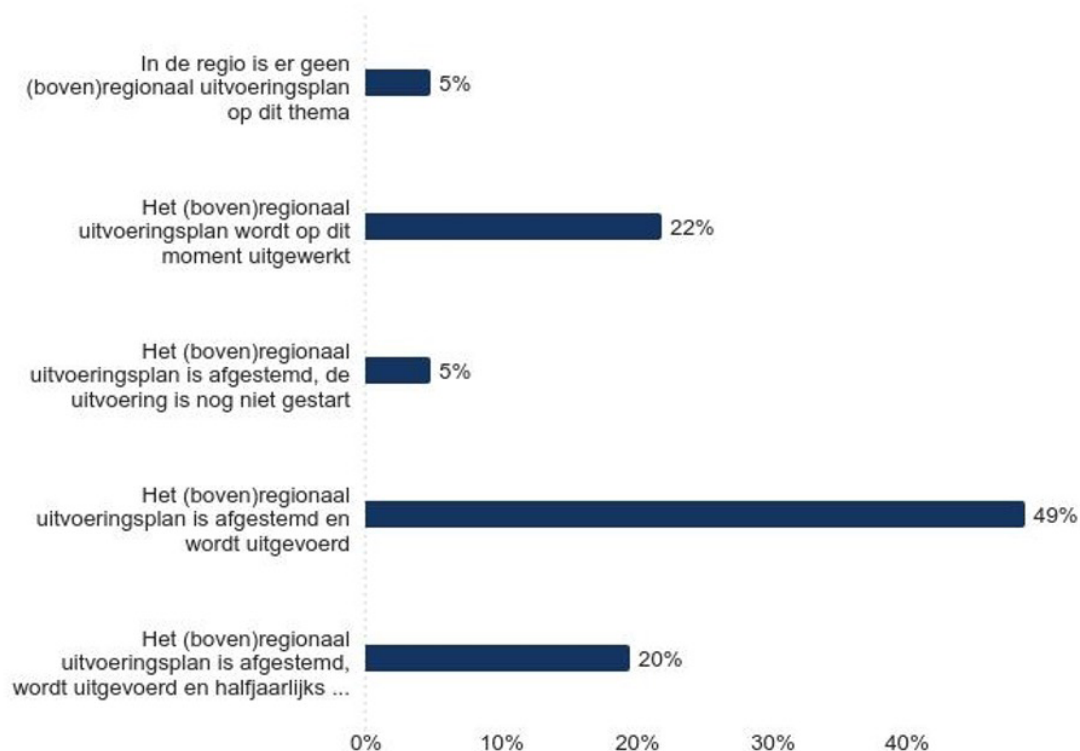
Wordt in de regio geïnvesteerd in alternatieve zorg ter voorkoming van plaatsing in gesloten jeugdhulp?

41 antwoorden

In hoeverre is er in de regio een (boven)regionaal uitvoeringsplan om plaatsing in gesloten jeugdhulp terug te dringen?

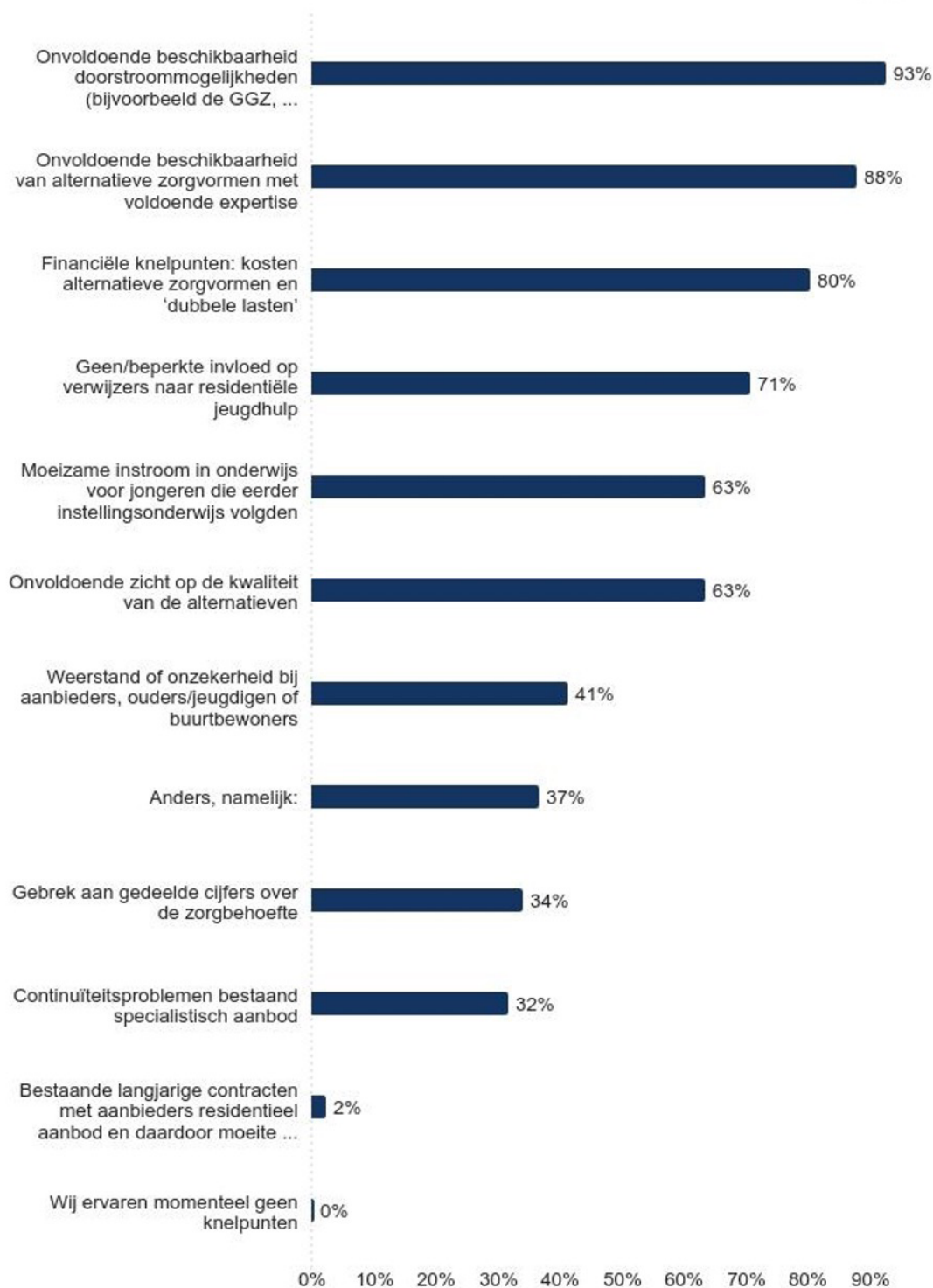
41 antwoorden

Vragen over ervaren knelpunten

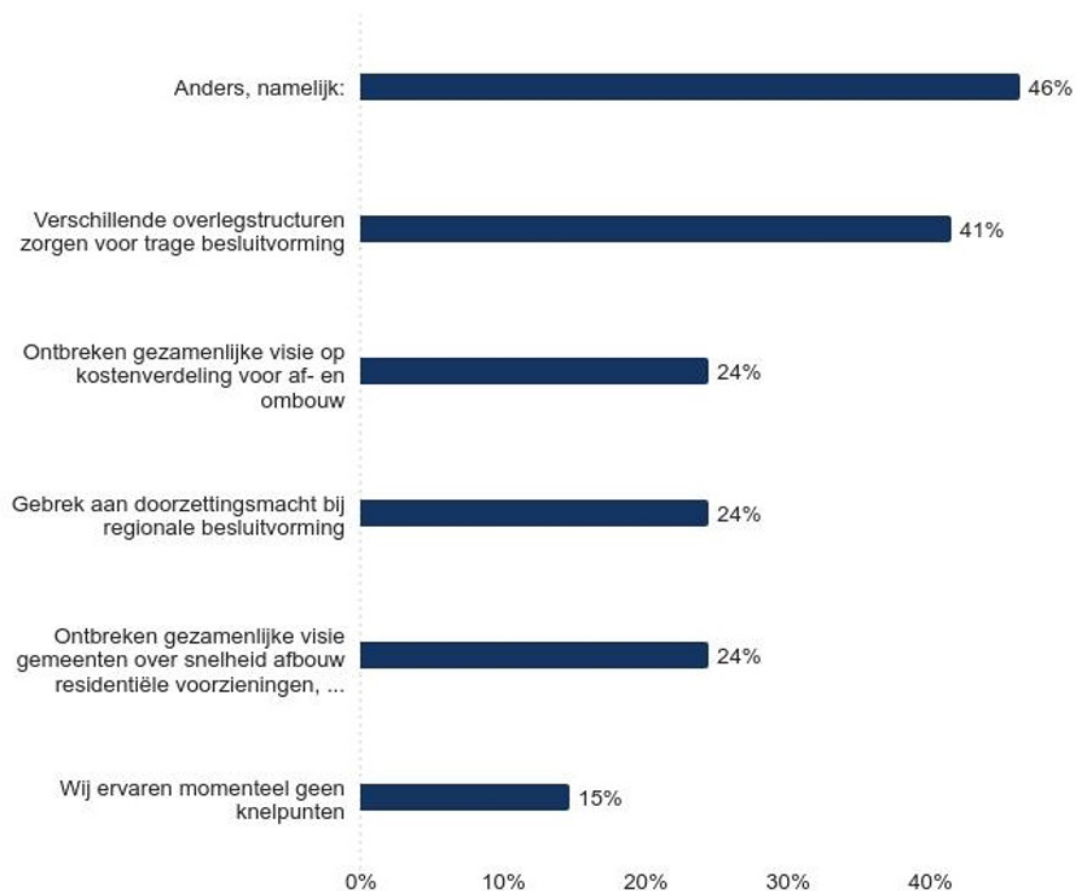
Welke knelpunten ervaart uw regio op dit moment op regionaal niveau op het gebied van het terugdringen van residentiële jeugdhulp?

41 antwoorden

Welke knelpunten ervaart uw regio op dit moment op regionaal niveau met betrekking tot de (boven)regionale samenwerking op het gebied van het terugdringen van residentiële jeugdhulp?

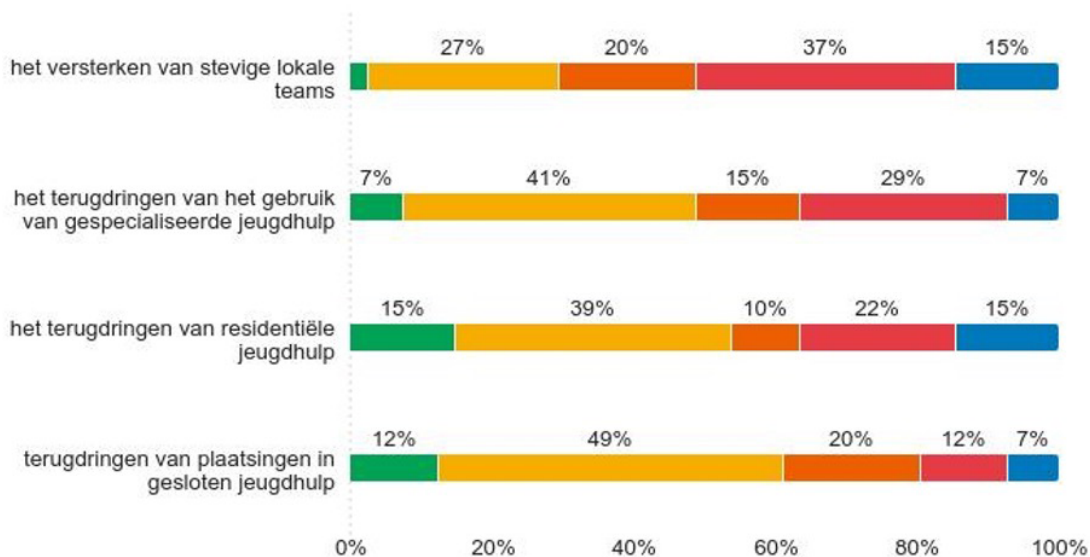
41 antwoorden

Inhoudelijke en financiële effecten

In hoeverre zijn in uw regio op dit moment de inhoudelijke effecten van in beeld?

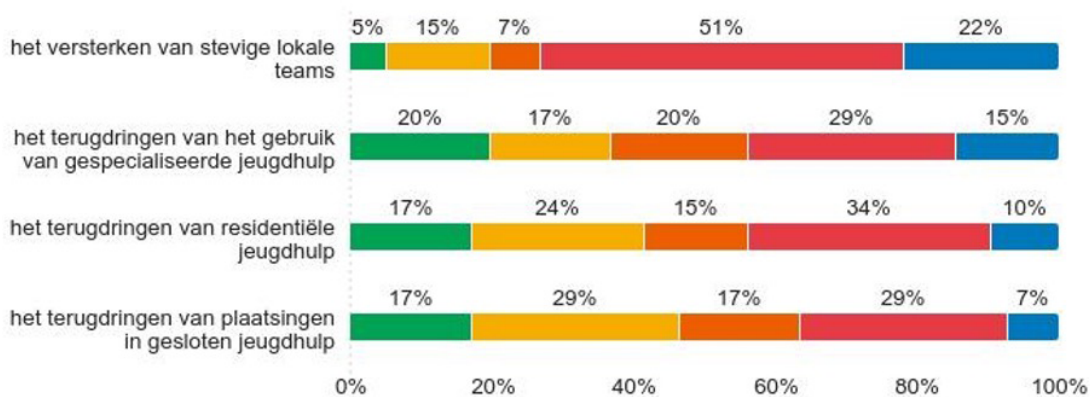
41 antwoorden

- De effecten zijn in zijn geheel in beeld
- De effecten zijn op bepaalde onderdelen in beeld, maar niet op alle onderdelen
- Er is alleen een beeld van de te verwachten effecten (prognoses)
- Die effecten zijn nog niet in beeld
- Anders, namelijk:

In hoeverre zijn in uw regio op dit moment de financiële effecten van op het budget voor gespecialiseerde jeugdhulp in beeld?

41 antwoorden

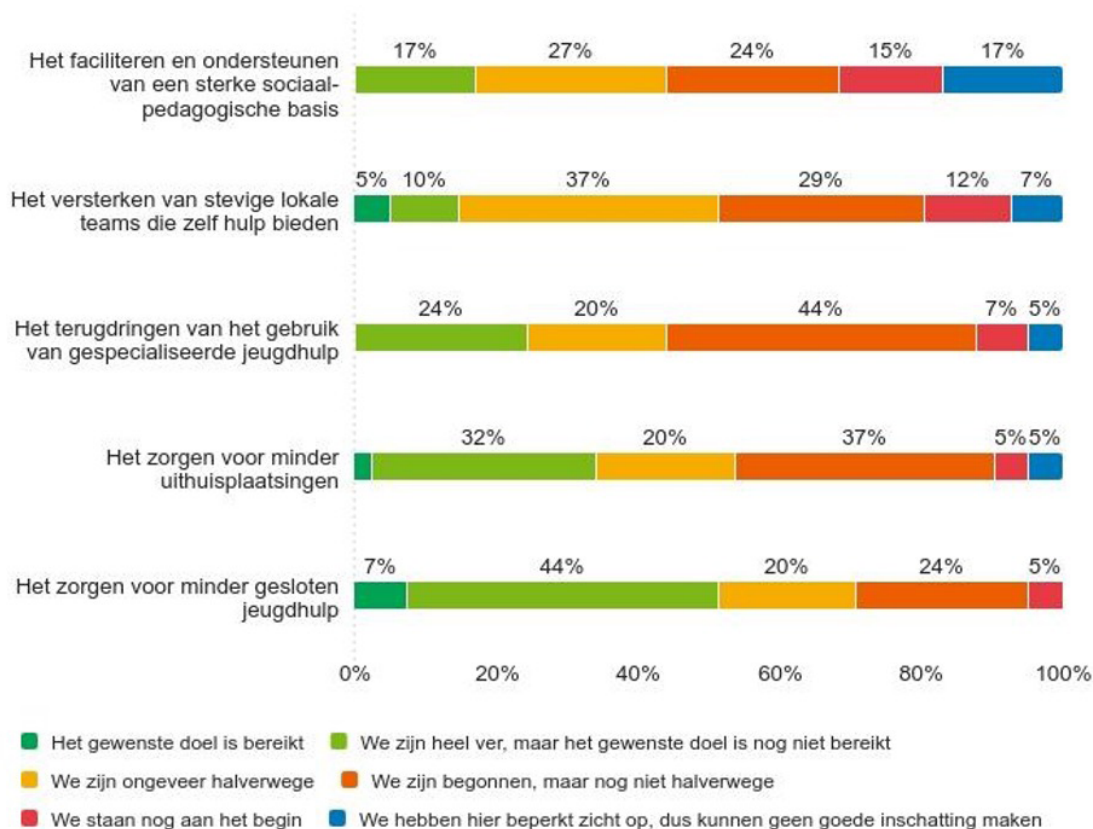

- De kosten en de effecten op het budget voor gespecialiseerde jeugdhulp zijn in beeld
- De kosten zijn in beeld, maar nog niet de effecten op het budget voor gespecialiseerde jeugdhulp
- Er is alleen een beeld van de te verwachten effecten (prognoses)
- Die effecten zijn nog niet in beeld
- Anders, namelijk:

Algemene vragen

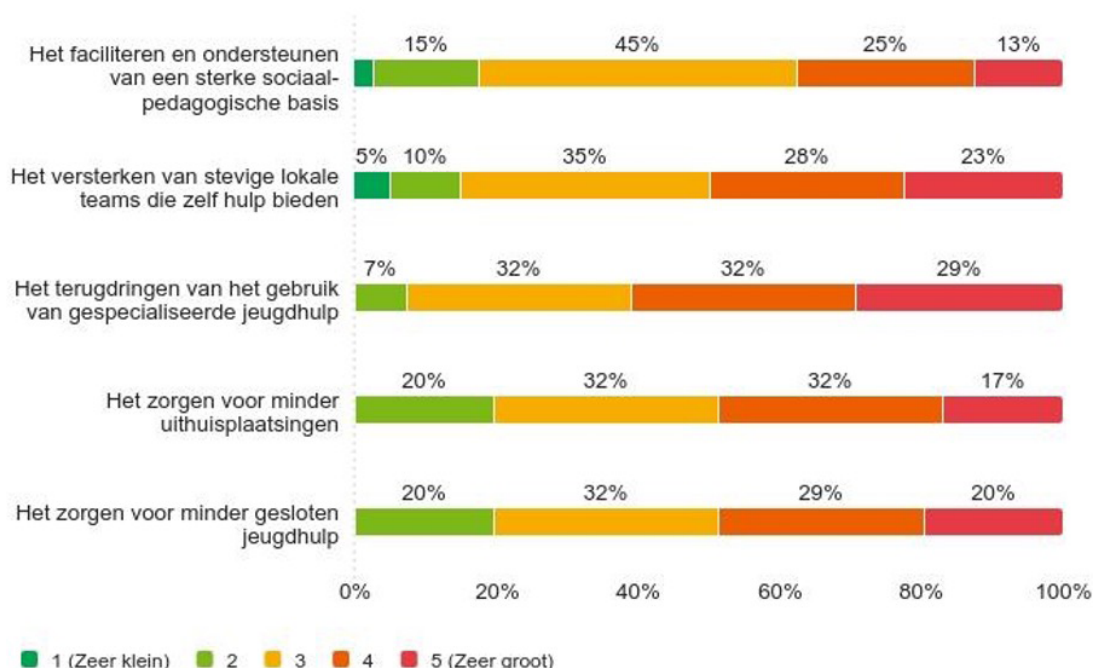
Kunt u aangeven hoe ver uw regio/de gemeenten in uw regio is/zijn met het nemen van de benodigde stappen om te komen tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten uit de routekaart?

41 antwoorden

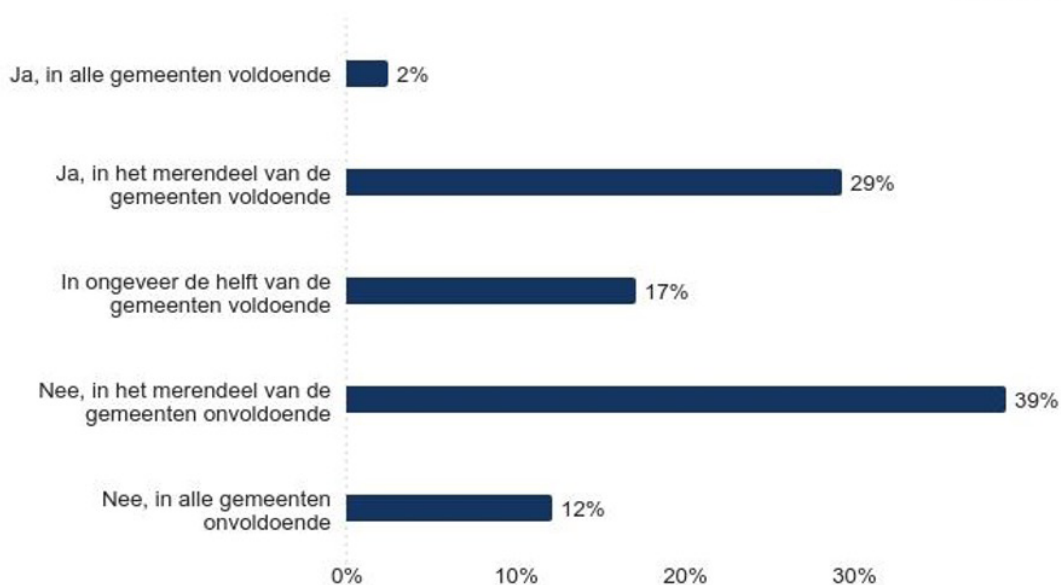
Kunt u op een schaal van 1 (zeer klein) tot 5 (zeer groot) aangeven hoe groot de opgaven voor uw regio zijn bij de nog te nemen stappen om te komen tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten?

41 antwoorden

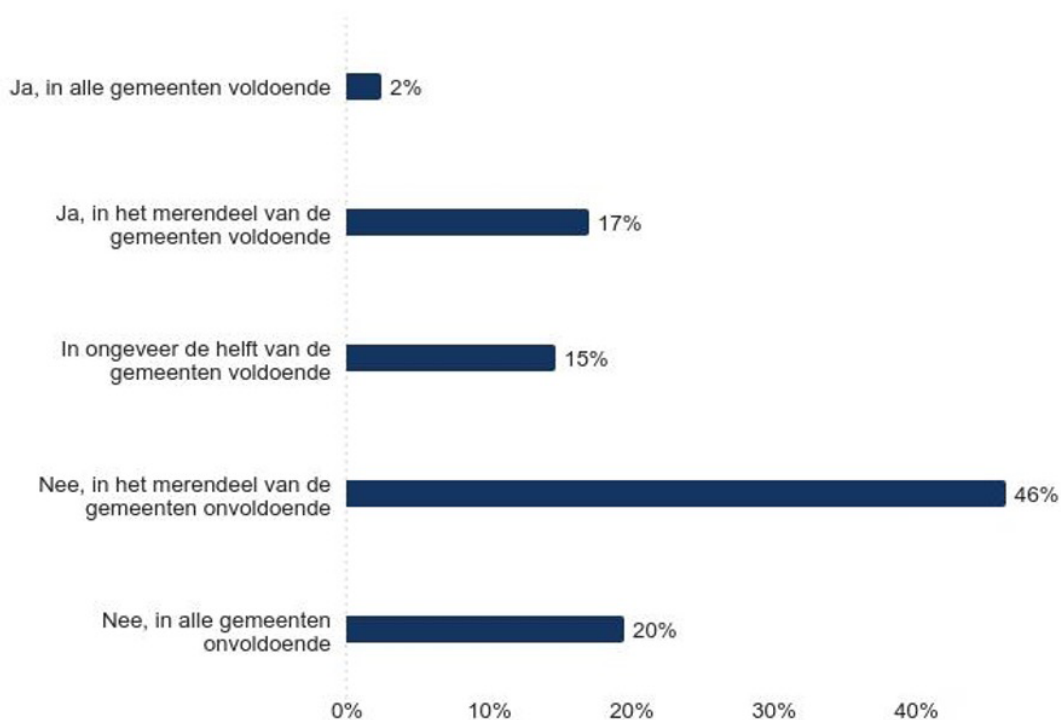
Is er naar uw inschatting voldoende beleidsmatige capaciteit binnen de gemeenten in uw regio om tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten te komen?

41 antwoorden

Is er naar uw inschatting voldoende uitvoerende capaciteit binnen de gemeenten in uw regio om tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten te komen?

41 antwoorden

Bijlage 2: Overzicht resultaten gemeenten

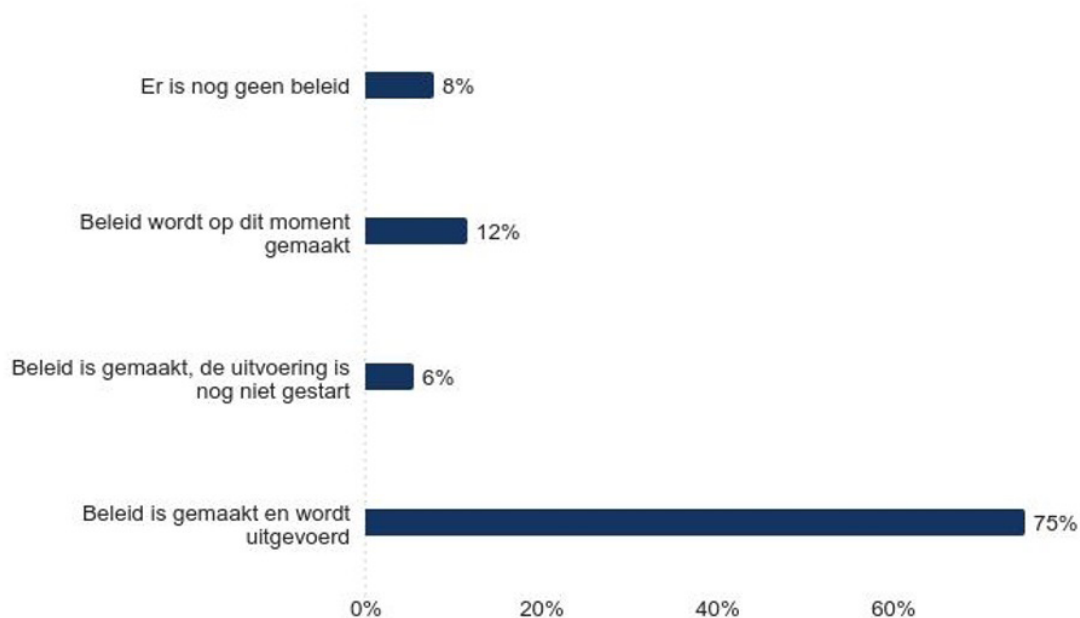
Sociaal-pedagogische basis	66
Vragen over de voortgang	66
Vragen over ervaren knelpunten	68
Stevige lokale teams	69
Vragen over de voortgang	69
Vragen over ervaren knelpunten	78
Verminderen gespecialiseerde jeugdhulp	79
Vragen over de voortgang	79
Vragen over ervaren knelpunten	80
Inhoudelijke en financiële effecten	81
Algemene vragen	82

Sociaal-pedagogische basis

Vragen over de voortgang

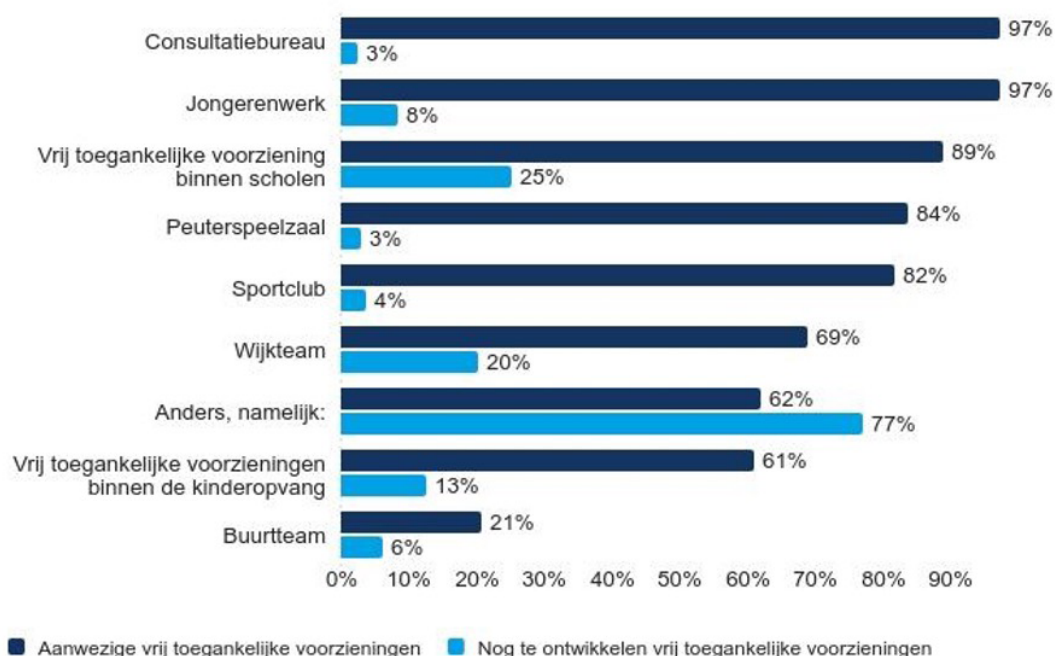
In hoeverre is er in uw gemeente beleid opgesteld rondom de vrij toegankelijke voorzieningen (voorzieningen waar geen verwijzing of indicatie voor nodig is)?

308 antwoorden

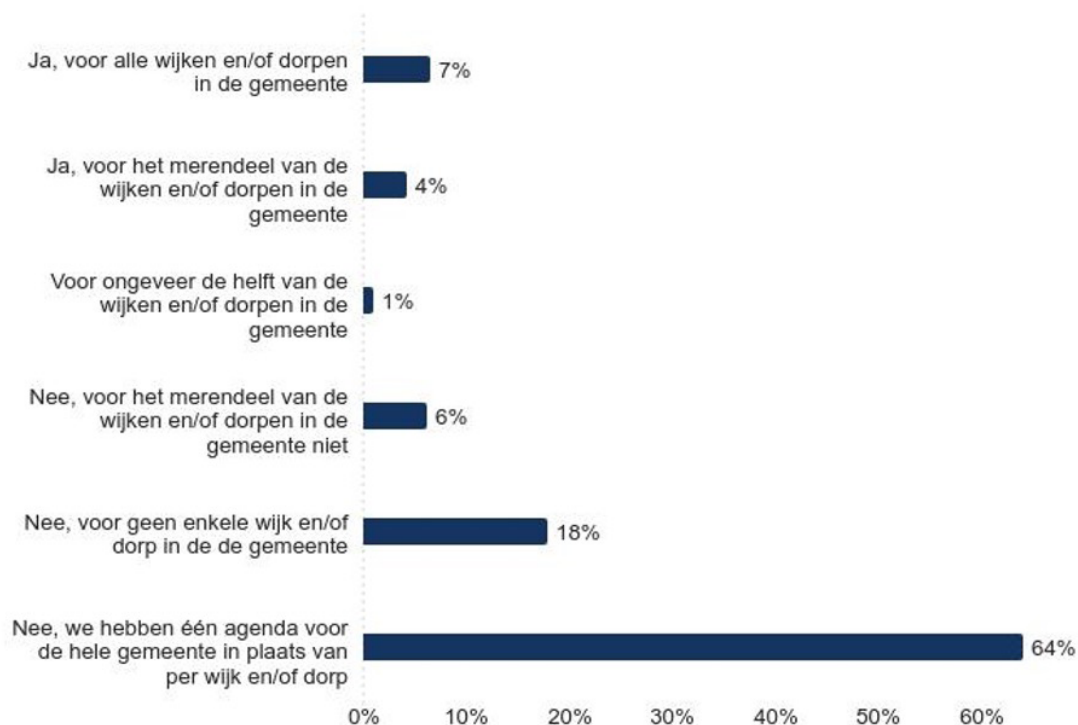
Welke vrij toegankelijke voorzieningen zijn er in uw gemeente en welke bent u van plan nog te ontwikkelen?

308 antwoorden

Heeft u agenda's voor de pedagogische basis per wijk of dorp geformuleerd?

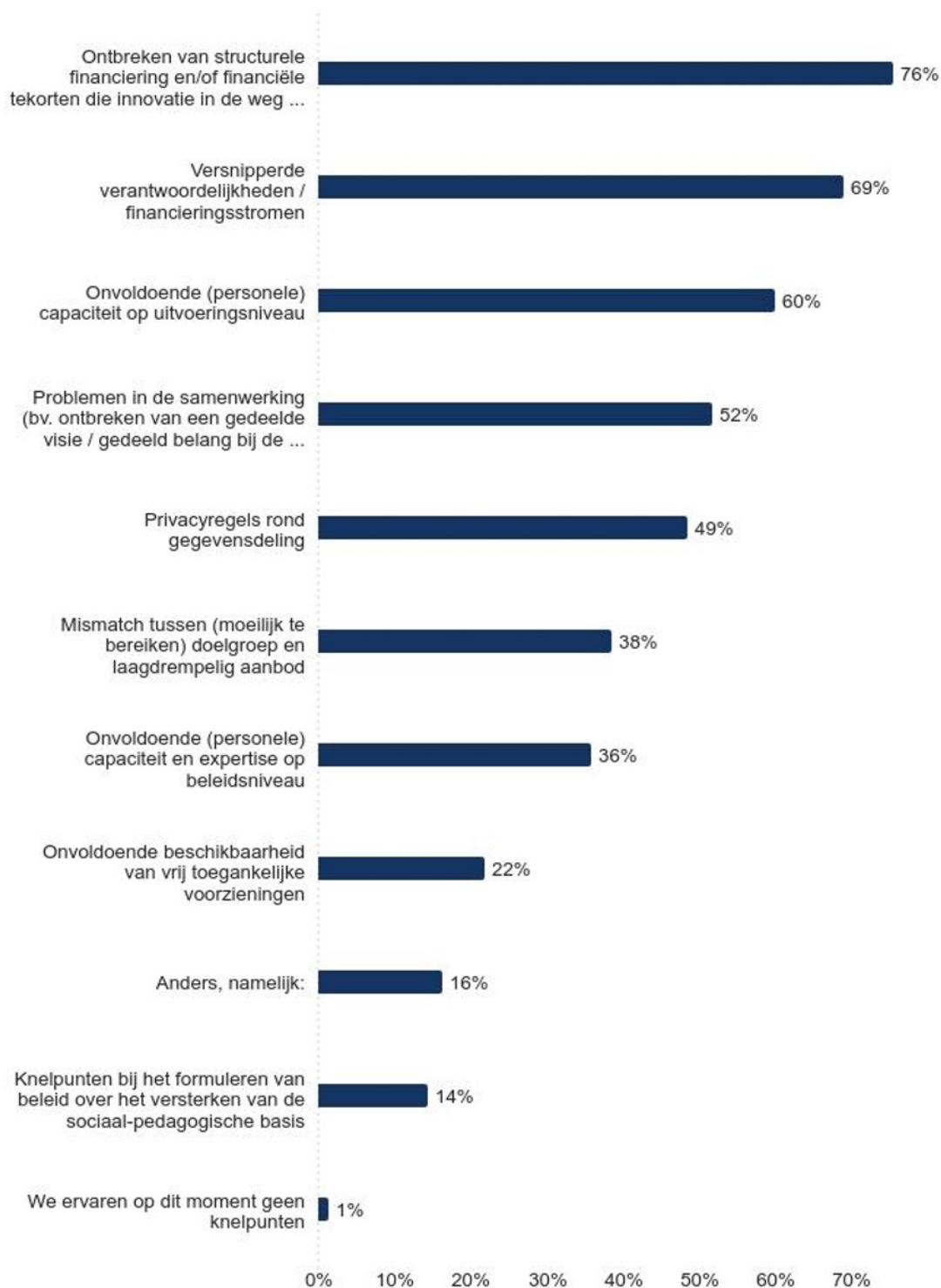
307 antwoorden

Vragen over ervaren knelpunten

Welke knelpunten ervaart uw gemeente op dit moment bij het versterken van de sociaal-pedagogische basis?

307 antwoorden

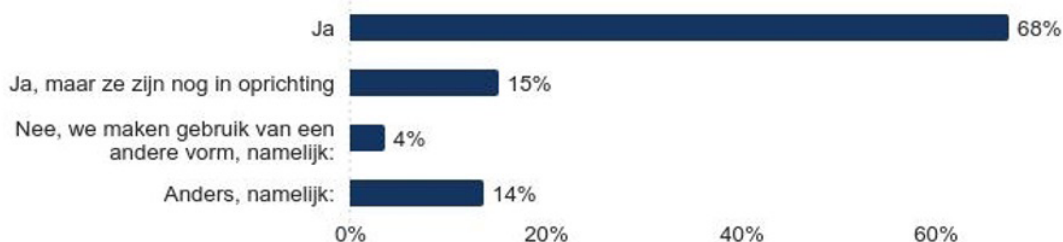

Stevige lokale teams

Vragen over de voortgang

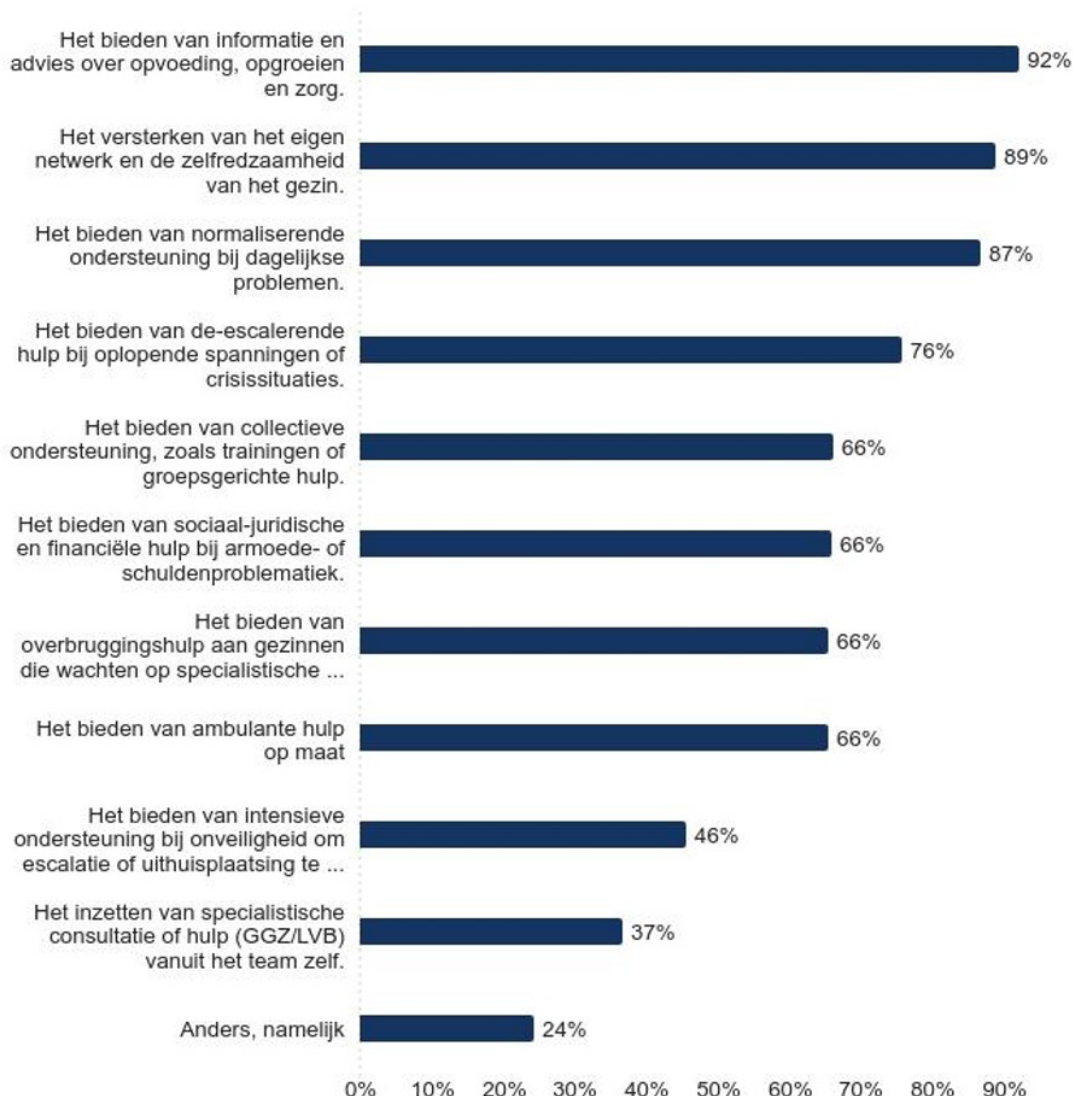
Heeft uw gemeente lokale teams?

308 antwoorden

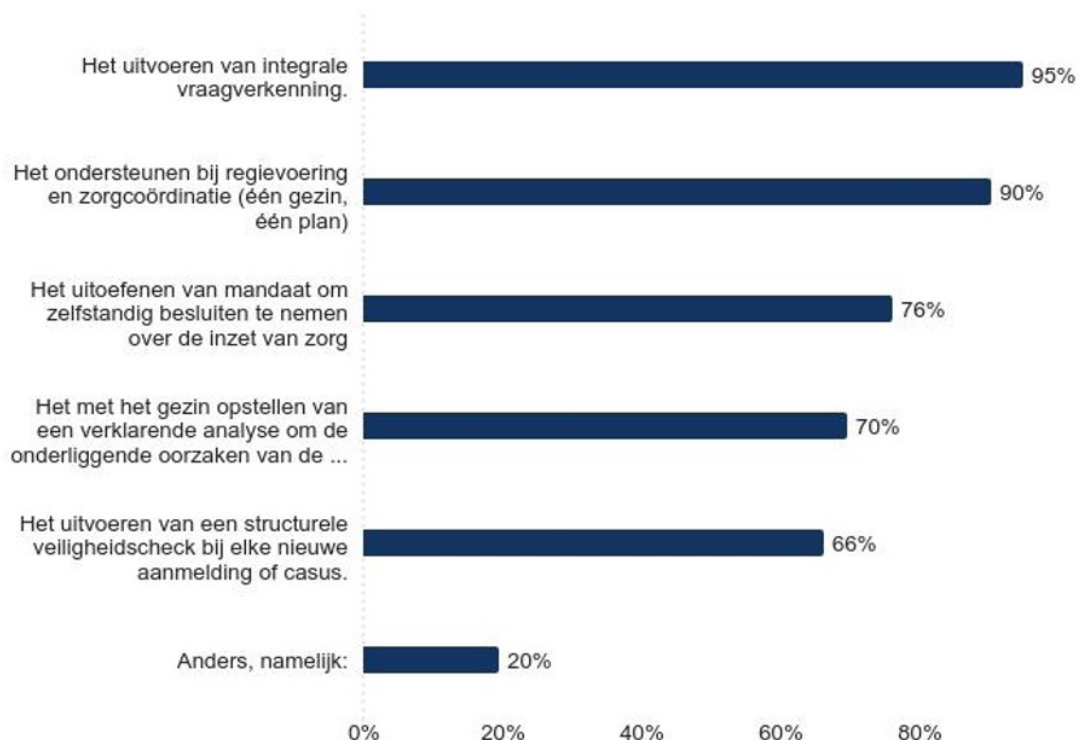
Welke basishulp bieden uw lokale teams?

296 antwoorden

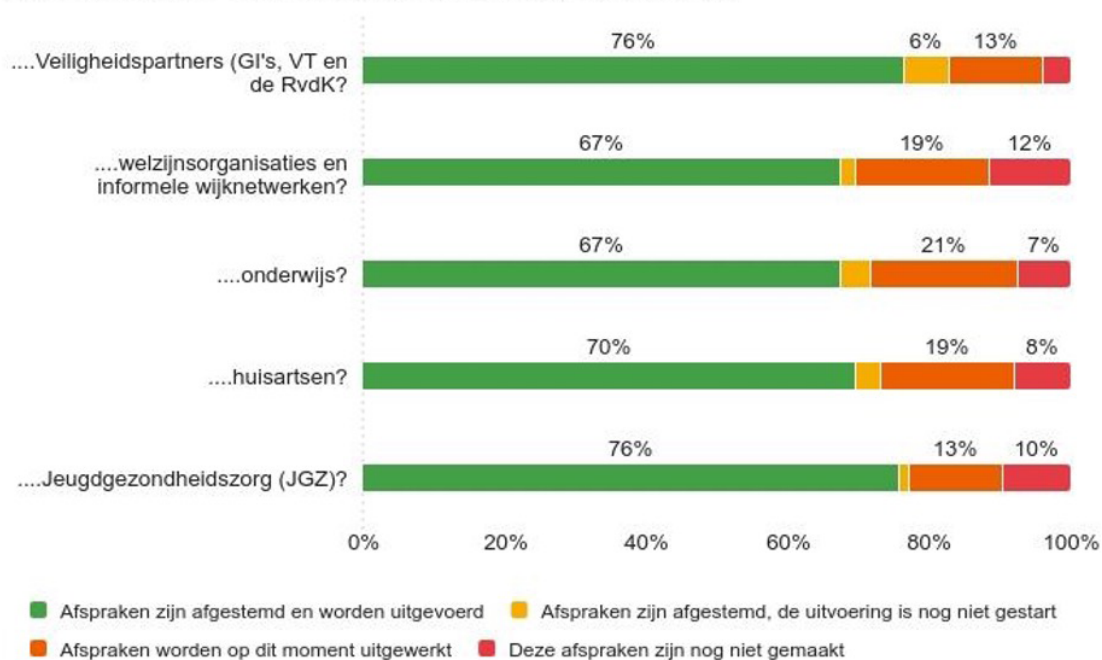

Welke taken verrichten de lokale teams?

296 antwoorden

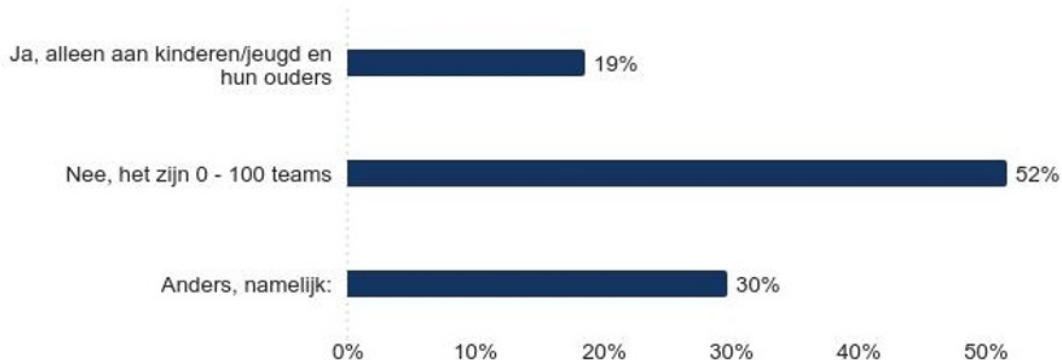

In hoeverre zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met....

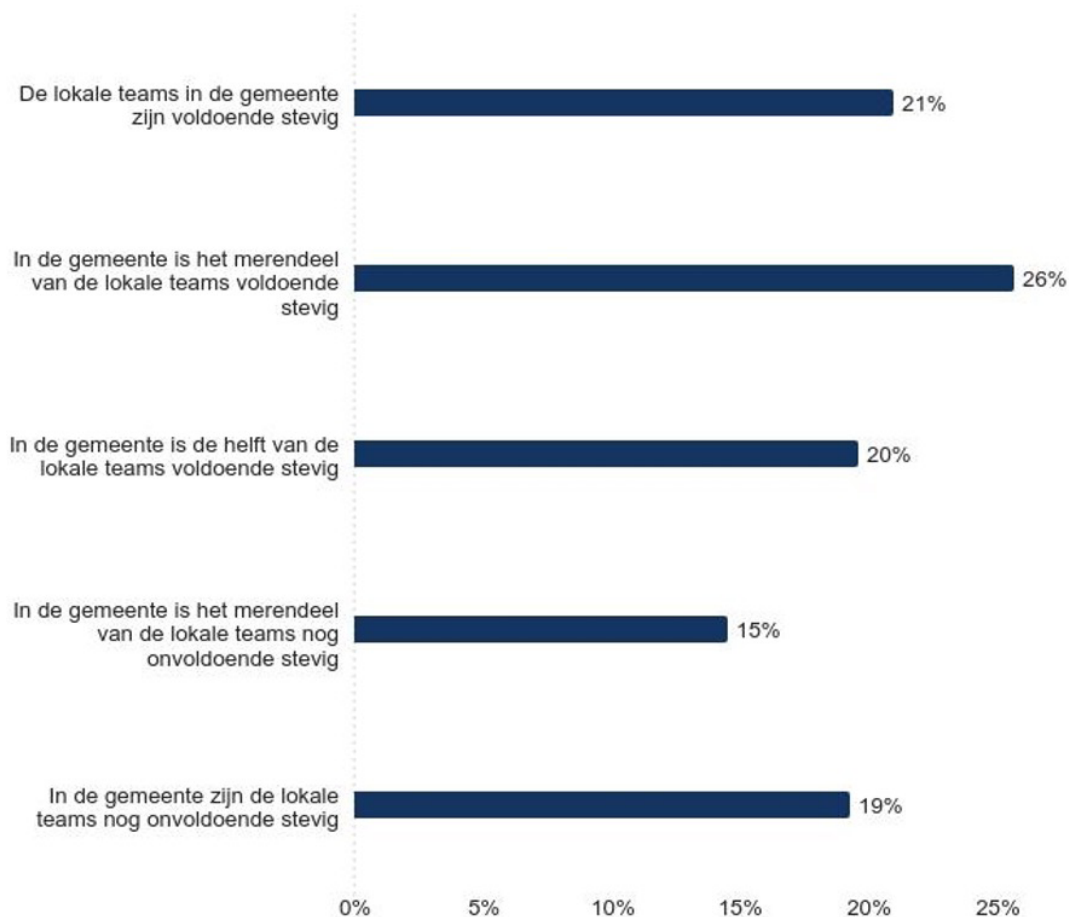
Bieden de lokale teams uitsluitend hulp aan kinderen/jeugd en hun ouders?

296 antwoorden

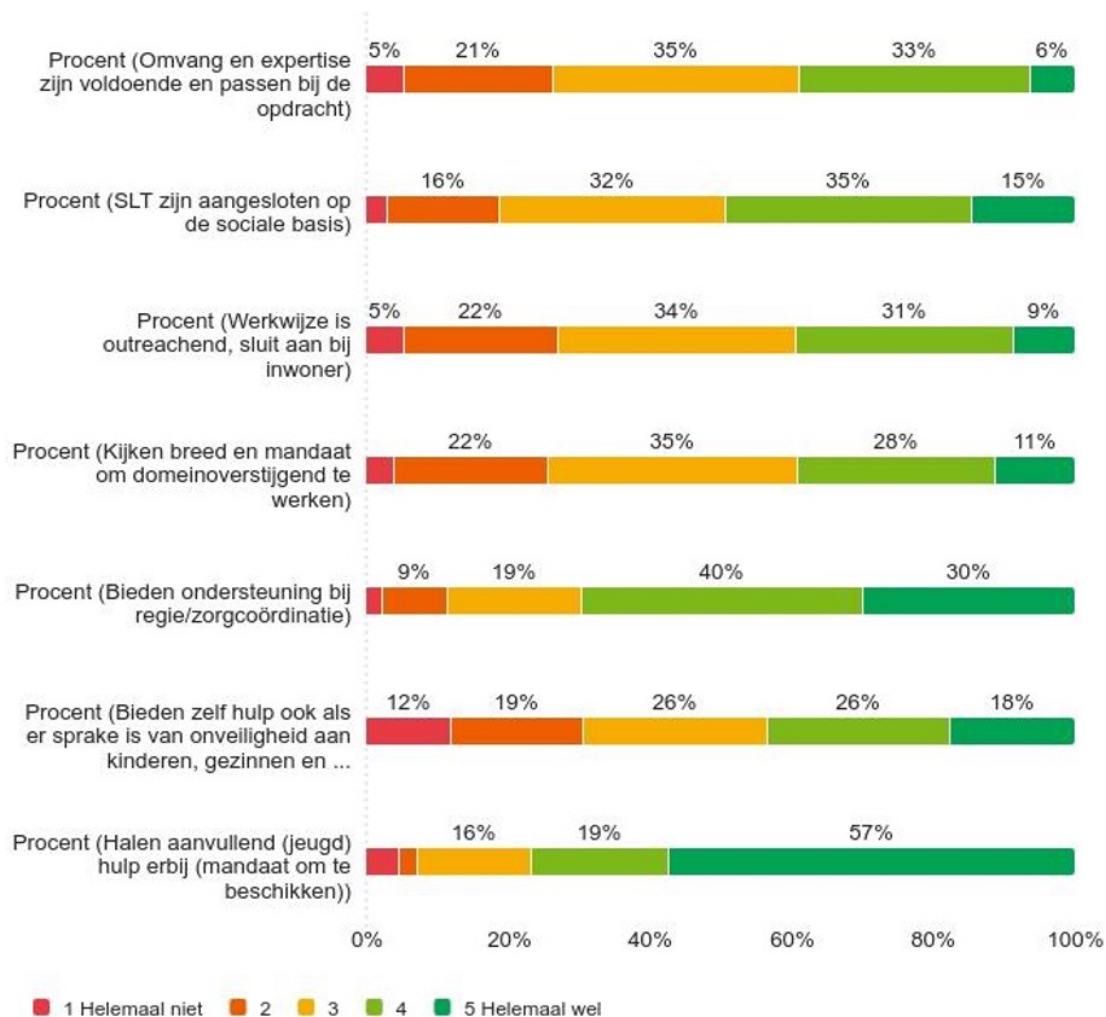

Hoe schat u zelf in waar u als gemeente staat in het bieden van Stevige Lokale Teams? U kunt hierbij denken aan de mate waarin de lokale teams zelf hulp bieden, er voldoende expertise is binnen het team, het team outreachend werkt etc.

296 antwoorden

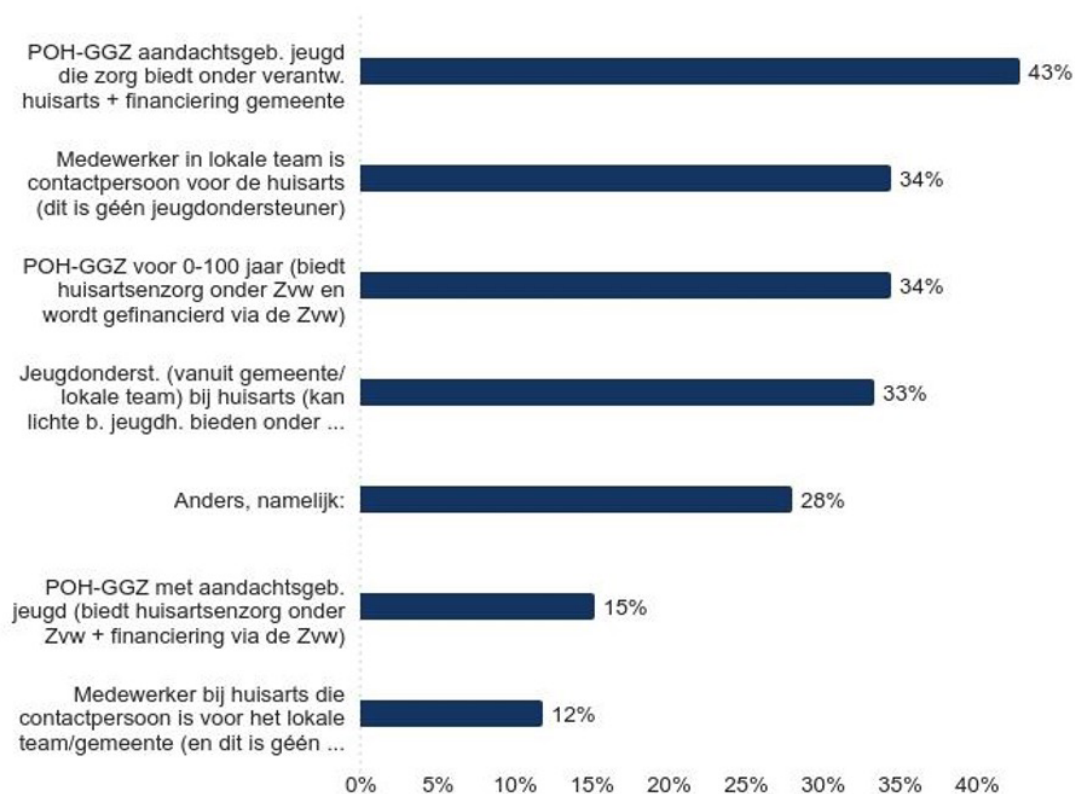

Kunt u op een schaal van 1 (helemaal niet) tot 5 (helemaal wel) aangeven in hoeverre de lokale teams in uw gemeente aan de 7 kenmerken uit de werkpakketten Stevige Lokale Teams voldoen?

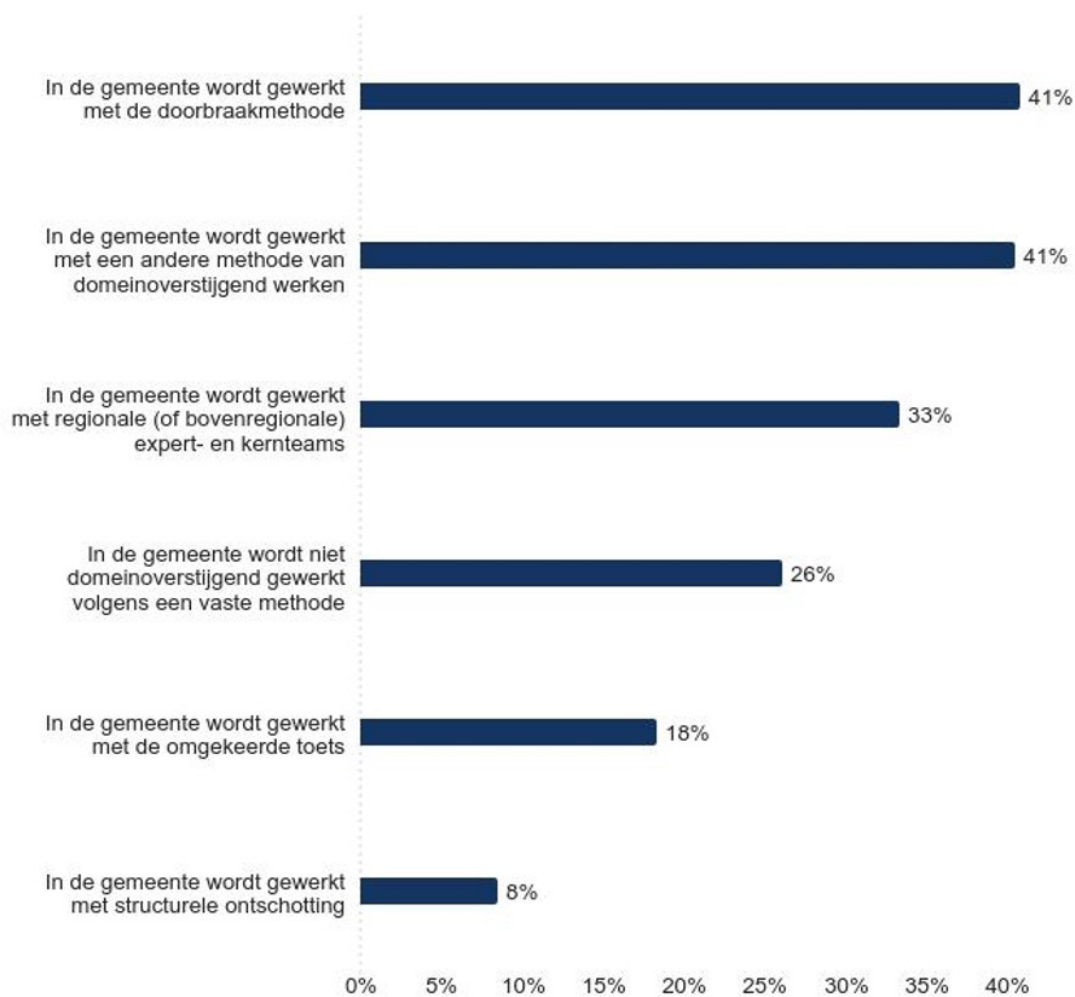
Met welke verbindende rol(len) tussen huisarts(en), gemeente en het lokale team wordt er gewerkt?

296 antwoorden

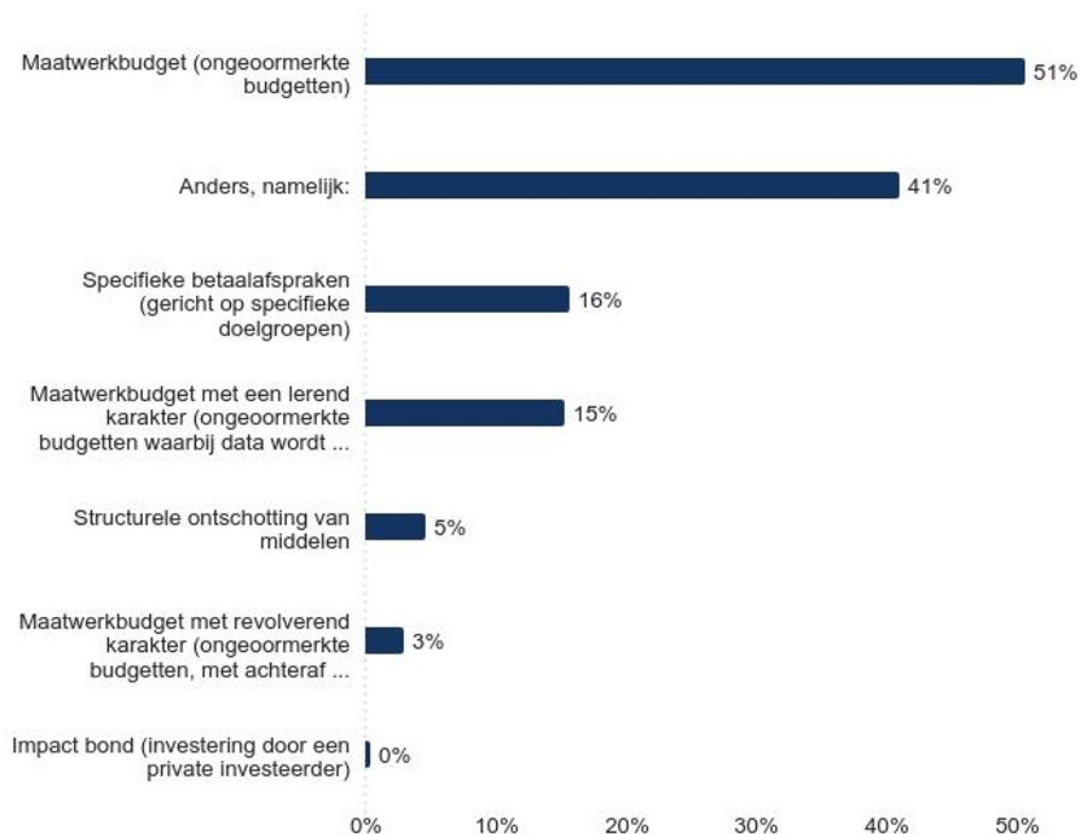
Wordt er in uw gemeente domeinoverstijgend gewerkt om de verbinding tussen Jeugd en Bestaanszekerheid te versterken?

306 antwoorden

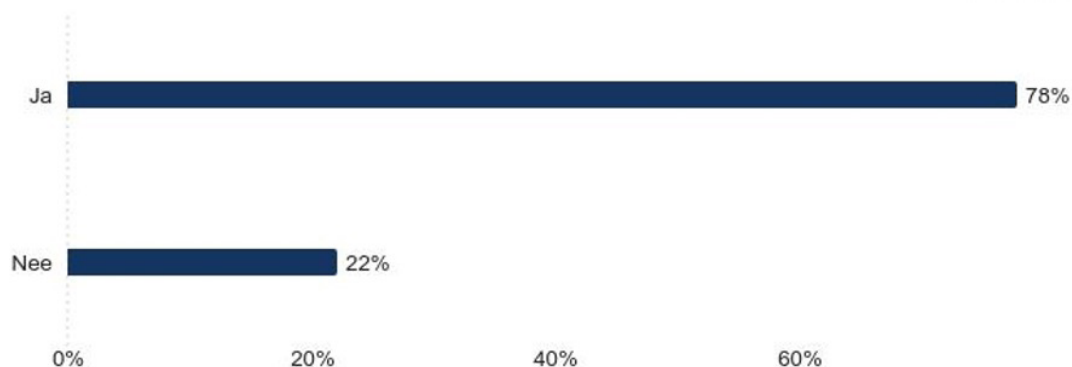
Van welk type financiering wordt gebruikgemaakt voor de bekostiging van domeinoverstijgend werken binnen de gemeente?

300 antwoorden

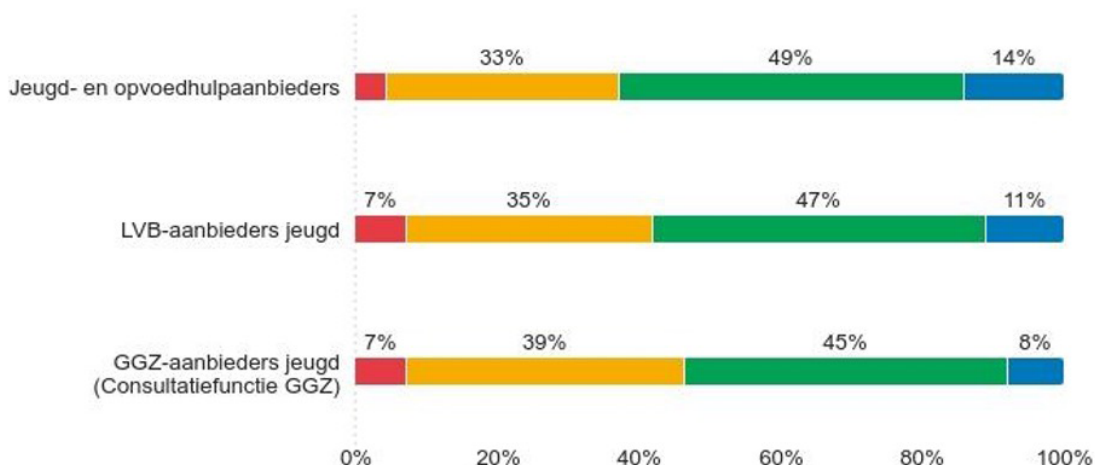
Heeft uw gemeente zich, samen met gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders, gecommitteerd aan het opstellen van een persoonlijk ontwikkel- of toekomstplan voor iedere jongere waarin de 'Big 5' (wonen, werk/school, inkomen, welzijn en support) leidend is (zodat zij de gespecialiseerde jeugdhulp op hun 18e kunnen verlaten)?

307 antwoorden

Hebben uw toegang Jeugd/lokale teams de mogelijkheid om te consulteren?

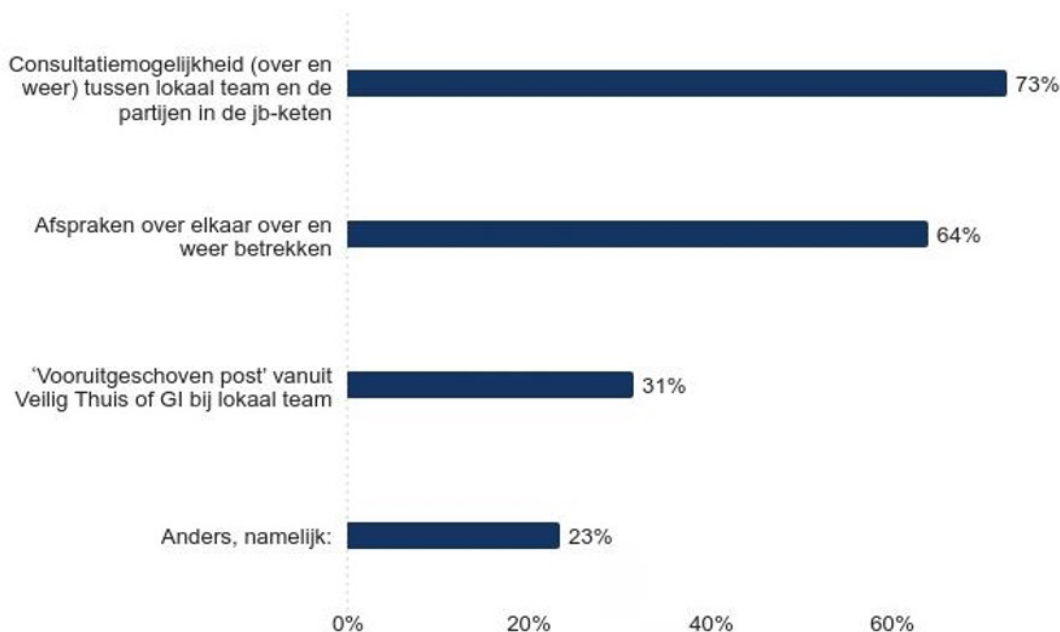
308 antwoorden

- Nee, deze mogelijkheid is er niet
- Ja, deze mogelijkheid is er maar er zijn knelpunten in de praktijk
- Ja, deze mogelijkheid is er en het gaat goed
- Niet van toepassing, de lokale teams hebben deze expertise zelf in huis, consultatie is niet nodig

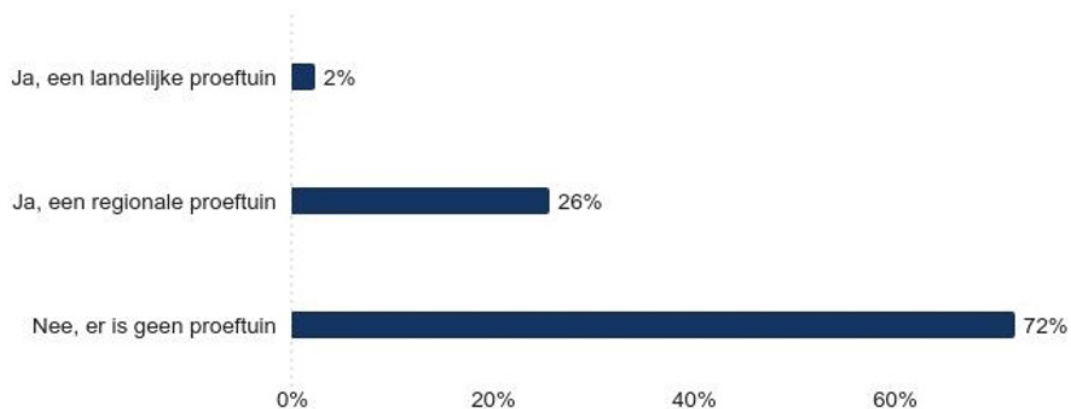
Op welke manier is de samenwerking vormgegeven tussen het lokale team en partijen met specifieke expertise op het gebied van veiligheid? (Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering)

308 antwoorden

Is er in uw gemeente een proeftuin Toekomstscenario actief?

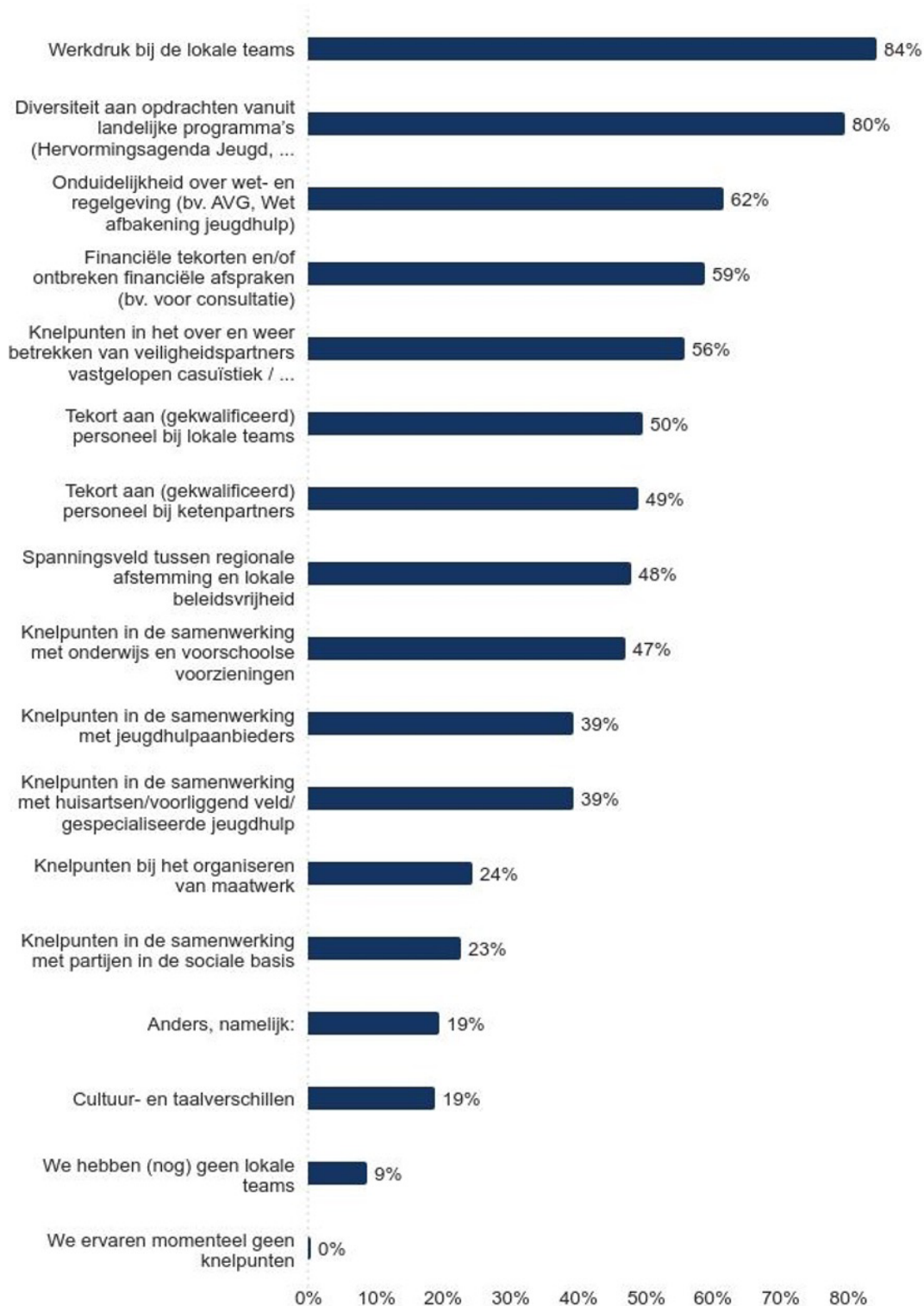
308 antwoorden

Vragen over ervaren knelpunten

Welke knelpunten ervaart uw gemeente op dit moment bij het versterken van lokale teams?

308 antwoorden

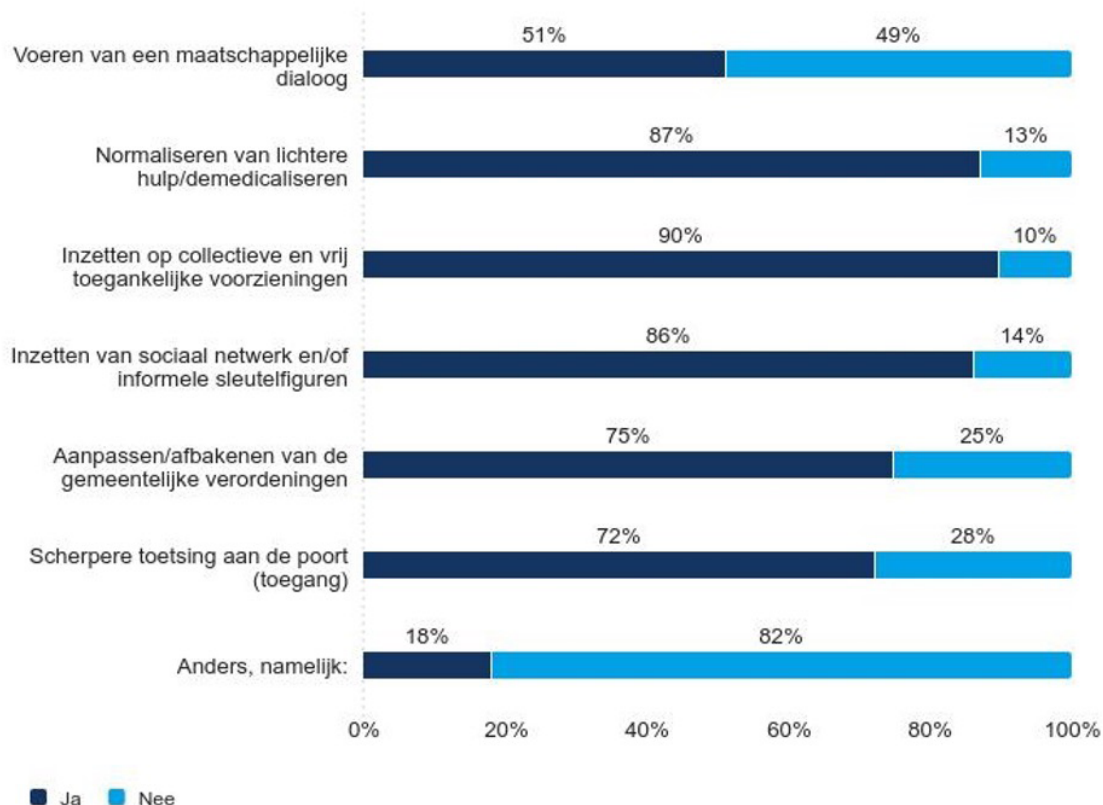

Verminderen gespecialiseerde jeugdhulp

Vragen over de voortgang

Welke stappen zijn er lokaal gezet sinds de startfoto op 01.01.2024 op het gebied van het afbakenen van de reikwijdte en het terugdringen van gespecialiseerde jeugdhulp?

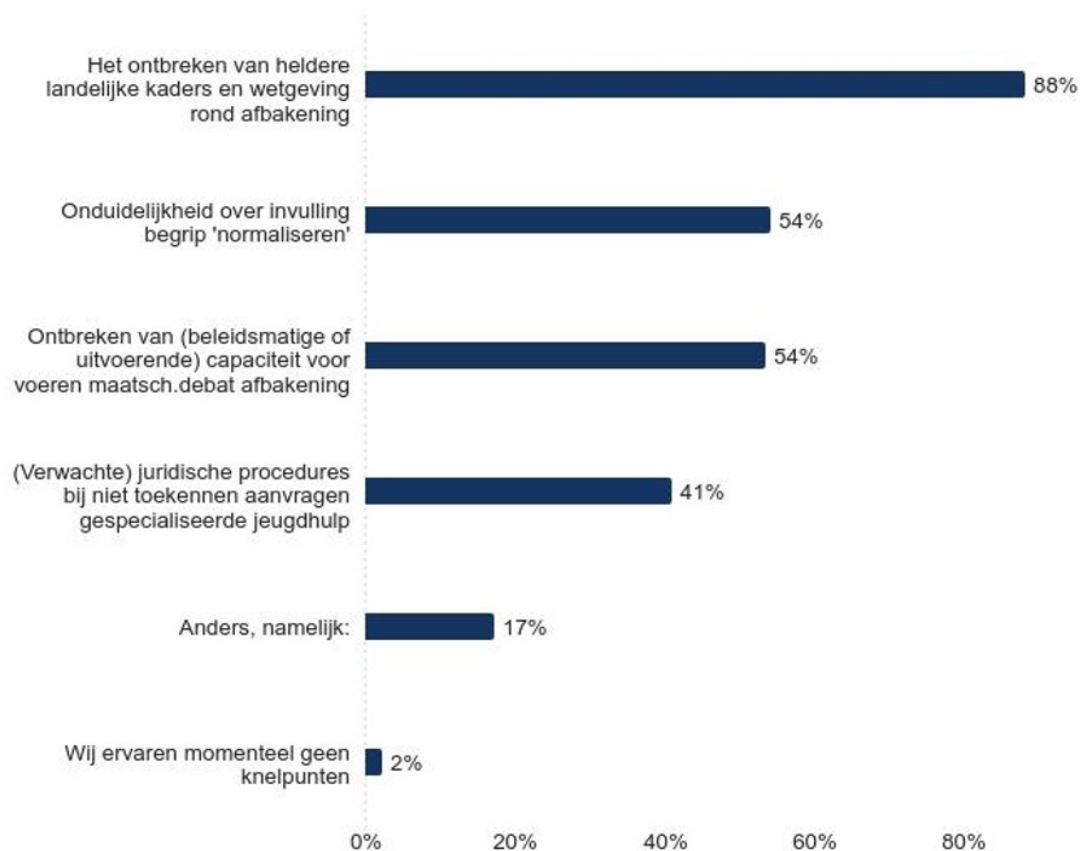
308 antwoorden

Vragen over ervaren knelpunten

Welke knelpunten ervaart uw gemeente op dit moment op lokaal niveau op het gebied van het lokaal of regionaal afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulp?

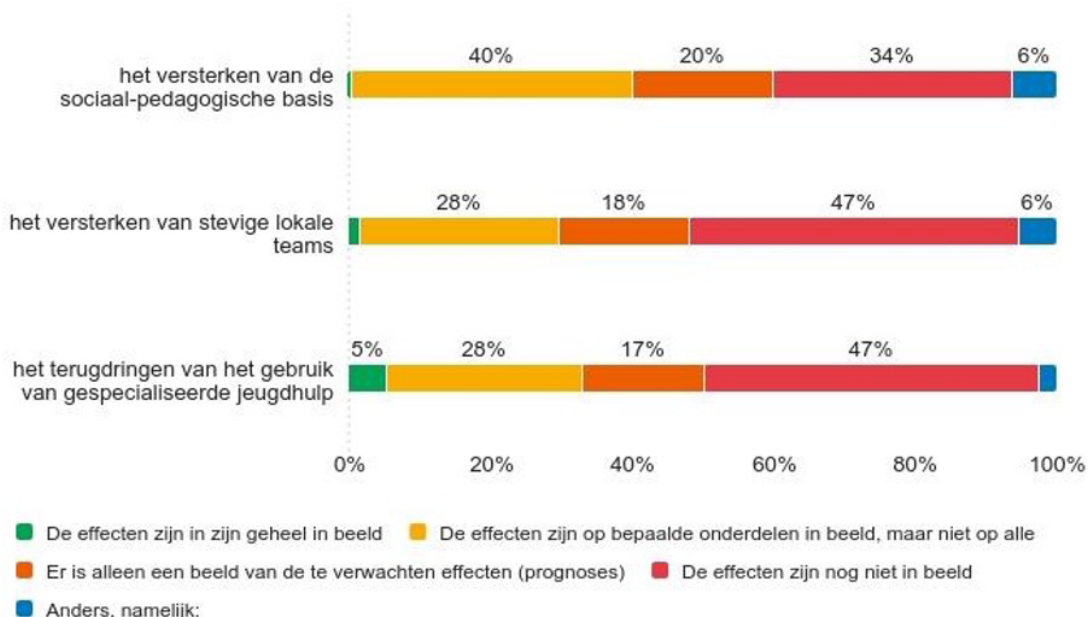
308 antwoorden

Inhoudelijke en financiële effecten

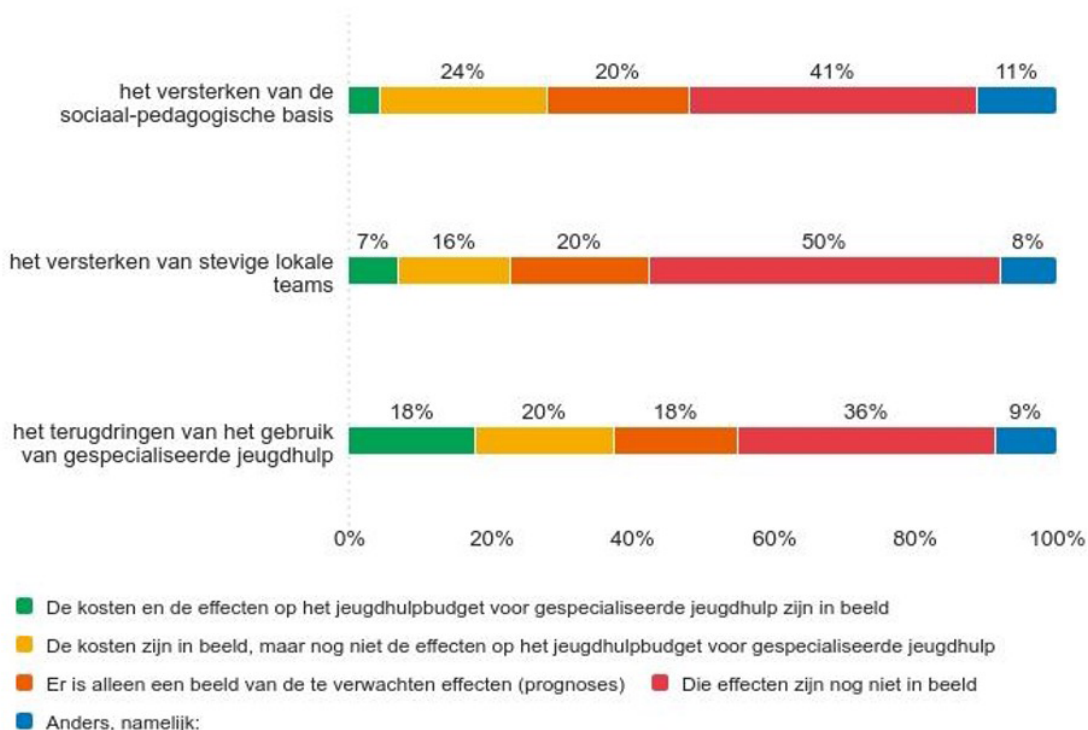
In hoeverre zijn in uw regio op dit moment de inhoudelijke effecten van in beeld?

308 antwoorden

In hoeverre zijn in uw regio op dit moment de financiële effecten van op het budget voor gespecialiseerde jeugdhulp in beeld?

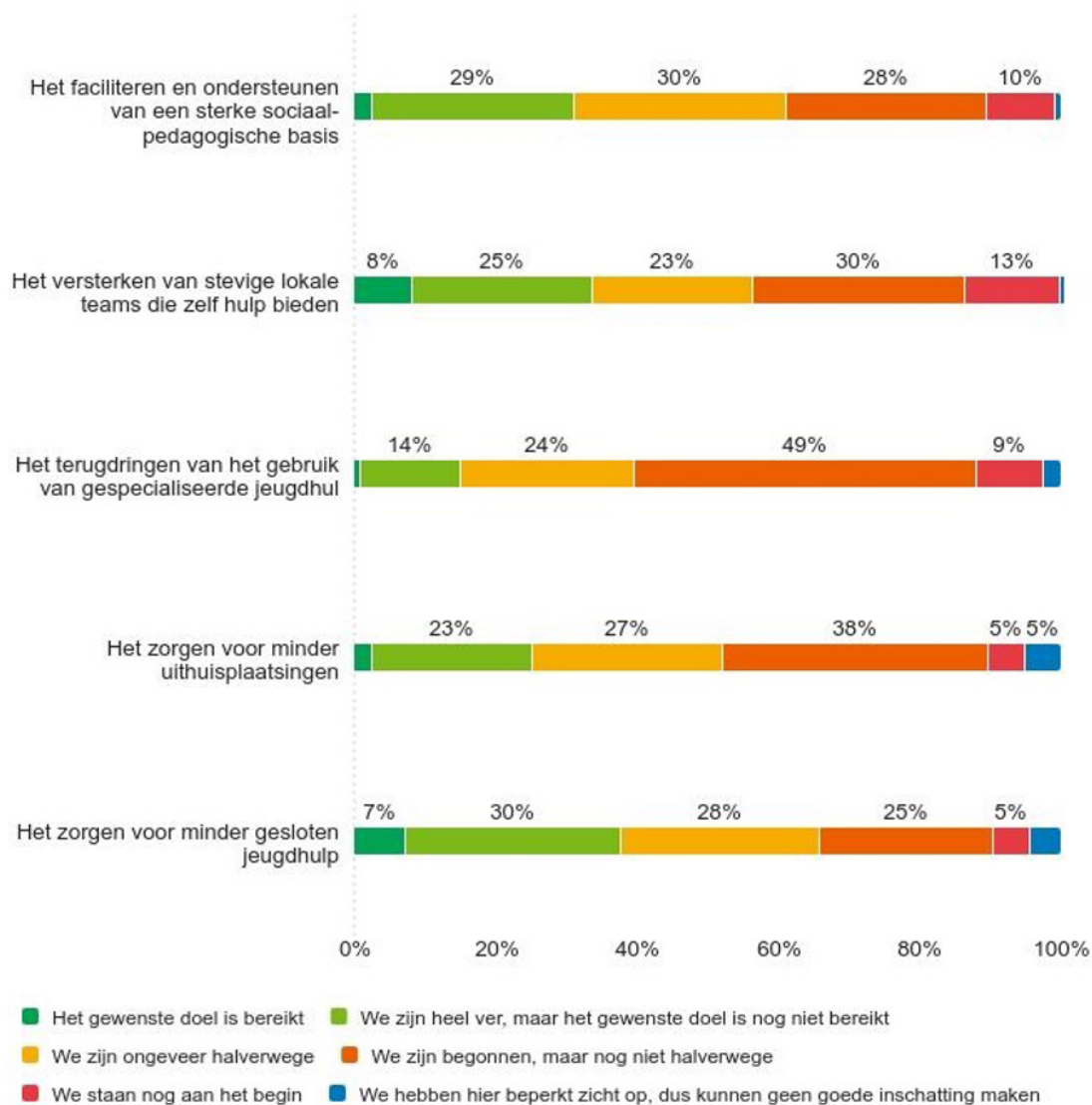
308 antwoorden

Algemene vragen

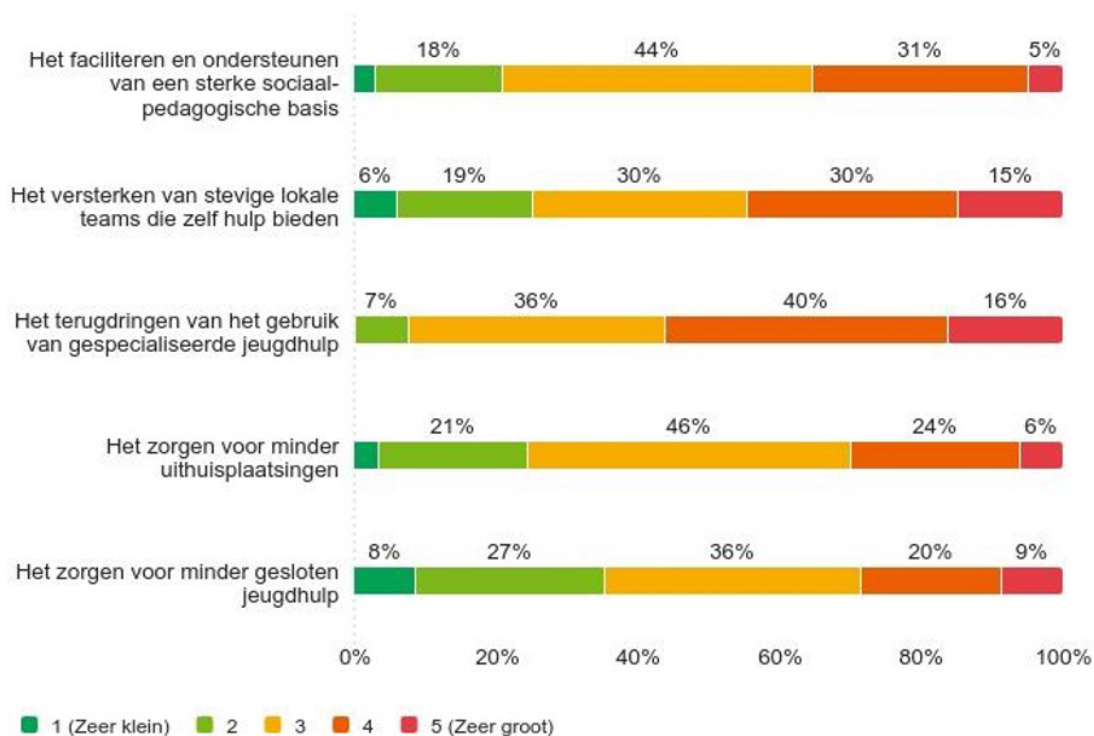
Kunt u aangeven hoe ver uw gemeente en uw jeugdzorgregio zijn met het nemen van de benodigde stappen om te komen tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten uit de routekaart?

307 antwoorden

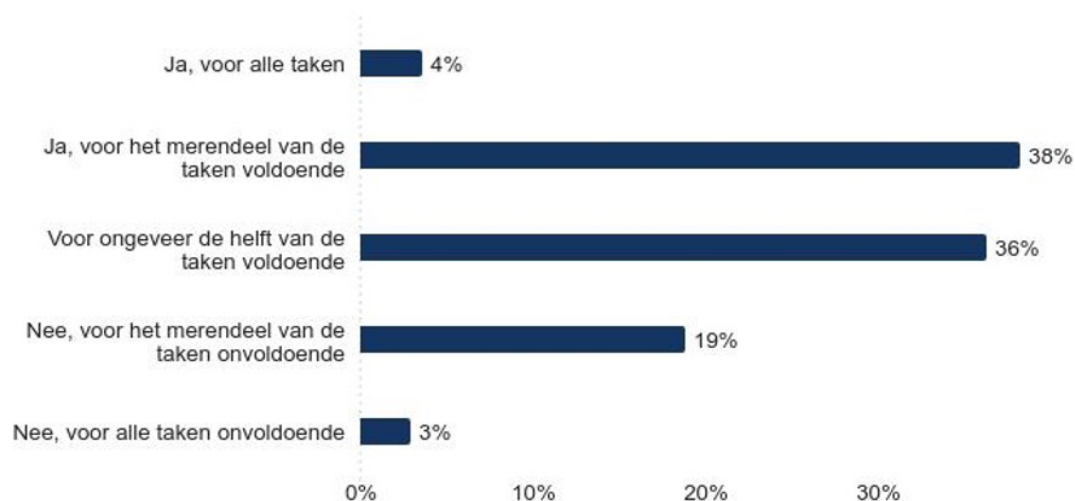
Kunt u op een schaal van 1 (zeer klein) tot 5 (zeer groot) aangeven hoe groot de opgaven voor uw gemeente zijn bij de nog te nemen stappen om te komen tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten?

308 antwoorden

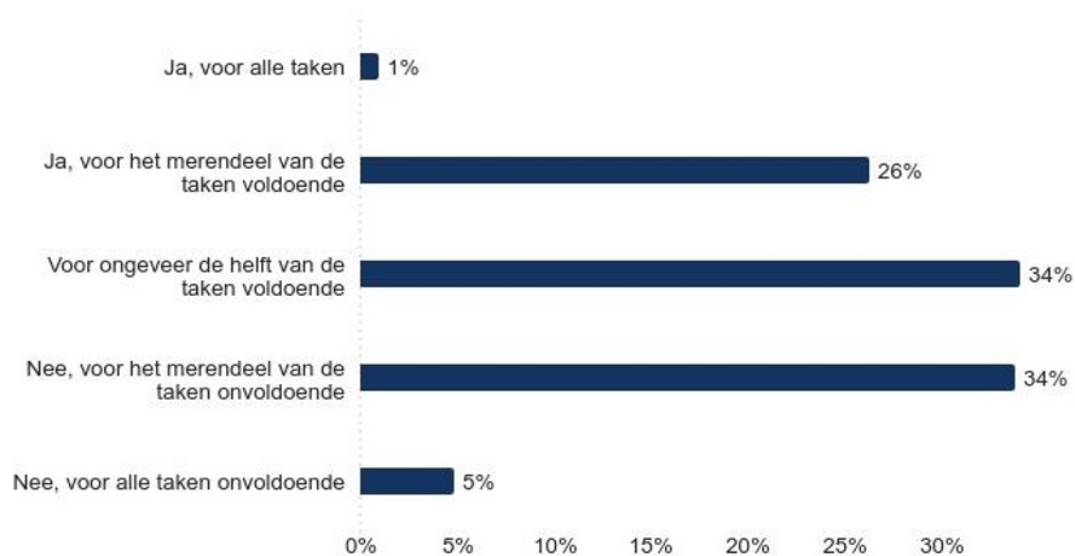
Is er naar uw inschatting voldoende beleidsmatige capaciteit binnen uw gemeente om tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten te komen?

308 antwoorden

Is er naar uw inschatting voldoende uitvoerende capaciteit binnen uw gemeente om tot het gewenste doel voor de vier prioriteiten te komen?

308 antwoorden

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

september 2026